

תמצית דוחות כספיים ליום 30 ביוני 2016

תוכן העניינים הראשי

6	דוח תמציתי של הדירקטוריון והנהלה
7	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
14	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
63	סקירת הסיכונים
112	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
114	הצהרות לגבי גילוי בתמצית הדוחות הכספיים
116	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
117	תמצית הדוחות הכספיים
235	ממשל תאגידי, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו ונספחים
250	מילון ואינדקס מונחים שנכללו בתמצית הדוחות הכספיים

הצהרות לגבי גילוי
דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
תמצית דוחות כספיים
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח הרבעוני
דוח סיכונים
תיאור המאפיינים של מכשירי ההון הנכללים בהון הפיקוחי

דוח תמציתי של הדירקטוריון וההנהלה לדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2016

תוכן העניינים

7	פתח דבר
7	מידע צופה פני עתיד
8	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
10	סיכונים עיקריים
10	יעדים ואסטרטגיה עסקית
11	התפתחויות משמעותיות בפעילות העסקית
12	התפתחויות במבנה ההון
12	התפתחויות במקורות המימון
14	התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית
14	התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל
14	התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית
14	נושאים נוספים
15	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
15	מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים
15	אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק
16	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
22	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
22	אירועים לאחר תאריך המאזן
23	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
23	תמצית התוצאות העסקיות - רווח ורווחיות
24	ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
31	ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
31	נכסים והתחייבויות
37	הון, הלימות הון ומינוף
41	פעילות חוץ מאזנית אחרת
42	מידע כספי לפי מגזרי פעילות
62	חברות מוחזקות עיקריות
64	סקירת הסיכונים
64	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
67	סיכון אשראי
90	סיכון שוק וריבית
103	סיכון תפעולי
106	סיכון נזילות ומימון
108	סיכונים אחרים
108	סיכון ציות ורגולציה
108	סיכון חוצה גבולות
109	איסור הלבנת הון
109	סיכון מוניטין
110	סיכון אסטרטגי
111	הערכת גורמי הסיכון
113	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
113	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
114	בקרות ונהלים

רשימת טבלאות (לוחות) הנכללים במסגרת הדוח התמציתי של הדירקטוריון וההנהלה

7	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
18	פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם
23	ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת
24	פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
24	היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
25	פערי הריבית על בסיס יתרות ממוצעות, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
25	פירוט התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי
26	פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה
28	נתוני Cost-Income Ratio
29	התפתחות תשואת רווחי הקבוצה על ההון, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות ויחס המינוף בתום הרבעון
29	רווח למניה
30	ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק
30	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה
31	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
31	פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
32	ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק
33	התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים
34	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה
34	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים
35	התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
35	נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
36	התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד
36	הרכב ההון העצמי
37	נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים
39	התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה
40	פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק
40	התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת
44	תוצאות כספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים
45	תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית
47	תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית
49	תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים
51	תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים
53	תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים
55	תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים

57	תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי
59	תוצאות הפעילות בחוץ לארץ
67	לווים גדולים
68	אשראי למטרת עסקאות הוניות
68	אשראי לחברות ממונפות
69	תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתית הכוללת ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
69	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי
70	ניתוח התנועה ביתרת הפרשה בהפסדי אשראי
71	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי
72	סיכון אשראי לפי ענפי משק
78	חשיפה למדינות זרות
81	חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
84	היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית
87	פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור
88	פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור
90	ערך ה-VAR של קבוצת הבנק
91	השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE
92	חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית
100	שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית
100	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית
101	ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן
110	מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner)

דוח תמציתי של הדירקטוריון והנהלה לדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2016

פתח דבר

בישיבת הדירקטוריון של בנק מזרחי טפחות בע"מ שהתקיימה ביום 10 באוגוסט 2016 (ו' באב התשע"ו), הוחלט לאשר ולפרסם את דוח הדירקטוריון והנהלה, דוח הסיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים ואת תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 30 ביוני 2016.

דוח הדירקטוריון והנהלה, דוח הסיכונים והגילויים הפיקוחיים הנוספים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות המפקח על הבנקים כאמור מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. ראה גם ביאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 וביאור 1 לתמצית דוחות כספיים אלה.

דוח הדירקטוריון והנהלה ותמצית דוחות כספיים אלה ערוכים בהתאם למבנה החדש שקבע המפקח על הבנקים.

במסגרת המבנה החדש של הדוחות הכספיים נכלל מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrachi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים << מידע כספי

מידע נלווה זה כולל דוח סיכונים מפורט הכולל את דרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ומידע נוסף על הסיכונים שניתן על פי המלצות הוועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB).

אתר האינטרנט של הבנק כולל גם מידע פיקוחי נוסף ובו פרטים על מכשירי ההון שהנפיק הבנק.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון והנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאוגרפיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תכנית", "עדים", "רצון", "צריך", "יכול", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללות בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאוגרפיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לווים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות רשויות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמיתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי כח אדם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פרק זה מתאר התפתחויות משמעותיות בקבוצת הבנק ותחומי פעילותה (מאז פרסום הדוחות הכספיים השנתיים), בביצועים, בסיכונים אליהם חשוף הבנק וכן ביעדים ובאסטרטגיה. ככל הנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2015.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק

תמצית הנתונים

לרבעון שהסתיים ביום				
30.6.2015	30.9.2015	31.12.2015	31.3.2016	30.6.2016
במיליוני שקלים חדשים				
רווח ורווחיות - סעיפים עיקריים				
1,082	933	820	760	1,014
(45)	151	127	67	69
375	358	390	454	363
1,412	1,442	1,337	1,281	1,446
40	61	75	3	57
825	821	819	779	836
547	560	443	499	553
204	213	197	203	200
330	316	240	288	340
הכנסות ריבית, נטו				
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית				
עמלות והכנסות אחרות				
סך ההכנסות				
הוצאות בגין הפסדי אשראי				
הוצאות תפעוליות ואחרות				
רווח לפני הפרשה למיסים				
הפרשה למיסים				
רווח נקי ⁽¹⁾				
לשנה שהסתיימה				
ביום 31 בדצמבר				
2015				
לשישה חודשים שהסתיימו				
ביום 30 ביוני				
2015				
2016				
במיליוני שקלים חדשים				
רווח ורווחיות - סעיפים עיקריים				
3,534	1,781	1,774	1,774	1,774
358	80	136	136	136
1,500	752	817	817	817
5,392	2,613	2,727	2,727	2,727
211	75	60	60	60
3,226	1,586	1,615	1,615	1,615
1,955	952	1,052	1,052	1,052
761	351	403	403	403
1,134	578	628	628	628
הכנסות ריבית, נטו				
הכנסות מימון שאינן מריבית				
עמלות והכנסות אחרות				
סך ההכנסות				
הוצאות בגין הפסדי אשראי				
הוצאות תפעוליות ואחרות				
רווח לפני הפרשה למיסים				
הפרשה למיסים				
רווח נקי ⁽¹⁾				
ליום				
30.6.2015				
30.9.2015				
31.12.2015				
31.3.2016				
30.6.2016				
במיליוני שקלים חדשים				
מאזן - סעיפים עיקריים				
201,764	204,966	209,158	216,809	217,758
152,317	157,996	159,204	162,073	165,515
15,833	11,306	11,845	9,013	8,419
153,736	158,107	162,380	165,001	169,621
22,648	23,196	23,719	26,859	24,337
11,266	11,616	11,847	12,098	12,384
סך כל המאזן				
אשראי לציבור, נטו				
ניירות ערך				
פיקדונות הציבור				
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים				
הון עצמי ⁽¹⁾				

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

תמצית הנתונים – המשך

יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)

לרבעון שהסתיים ביום					
30.6.2015	30.9.2015	31.12.2015	31.3.2016	30.6.2016	
12.4	11.5	8.4	10.0	11.6	תשואת הרווח הנקי ⁽¹⁾⁽²⁾
100.9	100.1	102.0	101.8	102.5	פיקדונות הציבור נטו לאשראי לציבור
5.58	5.67	5.66	5.58	5.69	הון לסך המאזן
9.30	9.30	9.50	9.65	9.72	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
12.86	12.76	13.29	13.20	13.23	יחס הון כולל לרכיבי סיכון
5.24	5.32	5.32	5.23	5.33	יחס המינוף ⁽³⁾
84	84	91	97	99	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני) ⁽⁴⁾
58.4	56.9	61.3	60.8	57.8	הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות (Cost income ratio) ⁽⁵⁾
0.11	0.15	0.19	0.01	0.14	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה
1.43	1.36	1.04	1.24	1.47	לסך האשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
1.42	1.36	1.03	1.24	1.47	רווח נקי בסיסי למניה
					רווח נקי מדולל למניה

לשנה שהסתיימה	לשישה חודשים שהסתיימו		
ביום 31 בדצמבר	ביום 30 ביולי	ביום 30 ביולי	
2015	2015	2016	
	במיליוני שקלים חדשים		
10.0	10.8	10.6	תשואת הרווח הנקי ⁽¹⁾⁽²⁾
59.8	60.7	59.2	הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות (Cost income ratio) ⁽⁵⁾
0.13	0.10	0.07	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
4.90	2.50	2.71	רווח נקי בסיסי למניה
4.89	2.50	2.71	רווח נקי מדולל למניה

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

(2) מחושב על בסיס שנתי.

(3) יחס המינוף (Leverage Ratio) – היחס בין הון רובד 1 (לפי כללי באזל) לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.

(4) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) – סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

(5) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

סיכונים עיקריים

במסגרת פעילותו נחשף הבנק לשורה של סיכונים המהווים פוטנציאל לפגיעה בתוצאות הפיננסיות שלו ובתדמיתו.

לבנק תהליך סדור, המתבצע לפחות אחת לשנה, שבו הוא ממפה את הסיכונים אליהם הוא חשוף במסגרת פעילותו העסקית. רשימה זו מתעדכנת באופן דינאמי, כתוצאה מפעילויות חדשות שהבנק מבצע, או כתוצאה מרגולציה חדשה או מעודכנת. מיפוי הסיכונים מאושר בהנהלה ובדירקטוריון, כאשר לכל סיכון נקבע האם הוא מהותי, בהתאם לסף מהותיות שנקבע על ידי הדירקטוריון. סף זה מבוסס במונחי הון הליבה של הבנק. לכל סיכון מהותי נקבע מנהל הסיכון, ומסגרת הטיפול בו מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי, המאפשרת לפחות אחת לשנה בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. מסמך המדיניות קובע את הדרכים לניהול הסיכון, למדידתו, לדיווחים הנדרשים בגיון ולמזעורו. בפרט, הדירקטוריון קובע את תאבון הסיכון, קרי, את תקרות החשיפה המותרות בגין כל סיכון. במהלך השנה, מבצעות יחידות הבנק בקווי ההגנה השונים מעקב אחר פרופיל הסיכון, כדי לוודא כי הסיכון אינו חורג מתאבון הסיכון שנקבע עבורו. מעקב זה מתבצע על ידי שורה ארוכה של מדדים שנקבעו, הבוחנים את המרחק בין פרופיל הסיכון לתאבון הסיכון שנקבע, והוא מבוצע במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק המאושר בהנהלה ובדירקטוריון. בכל מקרה של התקרבות מדד סיכון כלשהו לתאבון הסיכון נמסר דיווח, ובוודאי, במקרה של חריגה מתאבון הסיכון של הבנק. ככלל, להנהלת הבנק תאבון סיכון אפס לחריגה ממגבלות הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

מיפוי הסיכונים של הבנק קבע רשימה של סיכונים שהעיקריים בהם: סיכון אשראי (ורכזיות אשראי), סיכון שוק, סיכון ריבית (סיכון הריבית בתיק הבנקאי בפרט), סיכון נזילות, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון מוניטין, סיכון ציות ורגולציה, סיכון איסור הלבנת הון וסיכון חוצה גבולות. כאמור, מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית של הבנק ואת תנאי השוק ודרישות הרגולציה. במהלך הרבעון השני של שנת 2016, מיפה הבנק סיכון חדש, הוא סיכון ניהול ההון, המבטא את פוטנציאל הנזק הצפוי לבנק, לו לא יעמוד בדרישות ויעדי ההון הרגולטוריים. למרות מיפוי "חדש" זה, אין מדובר בסיכון חדש שכן הבנק מנהל את ההון שלו, מזה זמן רב באמצעות פורומים, מסמך מדיניות ותהליכים שנועדו להבטיח עמידתו ביעדים שקבע.

לפרטים נוספים ראה פרק סיכונים עיקריים בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

מידע על התפתחויות בסיכונים מוצג בפרק סקירת הסיכונים להלן. דוח סיכונים מפורט מפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאיים, ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

לפרטים בדבר היעדים והאסטרטגיה העסקית של הבנק, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

לא חלו שינויים ביעדים ובאסטרטגיה העסקית מאז פרסום הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2015.

התפתחויות משמעותיות בפעילות העסקית

יחד עם הגאות בשוק המשכנתאות, הבנק פועל לחיזוק הובלתו בשוק המשכנתאות הן במונחי נתח שוק והן במונחים תדמיתיים, והמשך חיזוק המומחיות של בנקאי המשכנתאות. במהלך שנת 2015 ובמחצית הראשונה של שנת 2016 הבנק אף הצליח להגדיל את נתח השוק שלו, תוך שהוא ממשיך לשמור על מאפייני סיכון נמוכים בשיעור המימון בהלוואה ובשיעור ההחזר ביחס להכנסת הלווה.

מגזר משקי הבית מצוי בתחרות הולכת ומתעצמת, הן מצד המערכת הבנקאית והן מצד חברות הביטוח וחברות כרטיסי האשראי, זאת, לצד הרחבת השפעות רגולטוריות, כדוגמת מסקנות הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים הפיננסיים הנפוצים בישראל ("ועדת שטרם"), אשר מטרתה הינה הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים.

יעד הבנק הינו להגדיל את נתח השוק שלו במגזר משקי הבית באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות תוך מיקוד בקהלי מטרה איכותיים. צעדי הרגולציה להגברת התחרות במגזר משקי הבית ולהסרת חסמים בפני ניווד חשבונות בין בנקים, מהווים הזדמנות לגיוס מוגבר של לקוחות, תוך התבססות על ייחודיות השירות האישי והאיכותי של הבנק. במסגרת זו, נעשה שימוש בפלטפורמת "LIVE" לגיוס לקוחות חדשים ולשיפור השירות ללקוחות קיימים, תוך פיתוח הקונספט והרחבת הצעת הערך.

מאגר הלקוחות נוטלי המשכנתאות בבנק מהווה פוטנציאל להגדלת בסיס הלקוחות בפעילות מסחרית, ולקוחותיו של בנק יחב מהווים חיזוק לפעילות המגזר הקמעונאי של הקבוצה. בנוסף, פועל הבנק להתרחבות למגזרי לקוחות חדשים, ביניהם המגזר הערבי.

הבנק ממקד את מאמציו בגיוס פקדונות מלקוחות קמעונאיים ומלקוחות עסקיים על מנת לשפר את יחס כיסוי הנזילות של הבנק, ועל מנת להוזיל את עלות המקורות הנדרשים לפעילותו ולהוביל לשיפור רמת הרווחיות. מאמצים אלה הובילו לכך שהבנק הגדיל בשנת 2015 ובמחצית הראשונה של שנת 2016 בהיקף ניכר את היקף הפקדונות הקמעונאיים והעסקיים, תוך שיפור משמעותי של יחס כיסוי הנזילות.

האסטרטגיה העסקית של הבנק שמה דגש על הרחבה משמעותית של בסיס הלקוחות ועל הגדלת נתח השוק שלו בקרב הלקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים, תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו. הבנק מתמודד עם התגברות התחרות במגזרי פעילות אלה באמצעות הגברת הפעילות השיווקית מול הלקוחות, תוך פילוח הלקוחות על פי סוג העיסוק וצרכיהם וראיה כוללת של פעילותם, וכן באמצעות הרחבת פעילות הבנק בקרן המדינה לעסקים קטנים ובינוניים. לצורך הרחבת פעילותו במגזר הבנקאות המסחרית נערך ארגון מחדש של הפעילות תחת שלושה מוקדים עסקיים. תשתית זו תתמוך בהמשך הרחבת הפעילות במגזר בשנים הבאות.

התחרות במתן שירותי בנקאות ופיננסים למגזר הבנקאות העסקית מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של הגופים המוסדיים ושל חברות הביטוח הממוקדות במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך. הבנק מתמודד עם התחרות במגזר באמצעות התבססות על יתרונות ההון האנושי שלו ועל הניסיון והידע במתן שירות מקצועי ובהתאמת הפתרונות הבנקאיים לצרכי הלקוח. האסטרטגיה העסקית של הבנק במגזר מכוונת למיצוי הפוטנציאל הכלכלי של ההון על ידי התמקדות בפעילויות בעלות רווחיות גבוהה ביחס להון הנדרש בגיבן. במקביל, הבנק פועל למינוף יתרונו המקצועי באמצעות הגברת שיתופי הפעולה במסגרת קונסורציומים עם גופים אחרים. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית בדוחות הכספיים.

הבנק ממשיך לשמור על יעילות תפעולית גבוהה, בין היתר באמצעות רה-ארגון בנכסים ובאמצעות אופטימיזציה של מערך הסינוף.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד – "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות במבנה ההון

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

לפרטים בדבר הנפקת מניות במסגרת תכנית אופציות לעובדים ראה דוח על השינויים בהון העצמי בדוחות הכספיים.

התפתחויות במקורות המימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, הנפקת איגרות חוב לסוגיהן והון עצמי. הקבוצה בוחרת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון, נזילות, הלימות הון ומינוף, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוקי ההון ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

פיקדונות

הבנק מבחין בין סוגי המקורות השונים לפי תקופת הפיקדון וסוגי לקוחות. הבנק בוחן את מידת הריכוזיות של המפקידים, ובמסגרת זו קבעו הדירקטוריון והנהלה מגבלות וקווים מנחים בתחום סיכון הריכוזיות בהתייחס למפקיד בודד, אמצעים נזילים ביחס למפקידים גדולים/מוסדיים ומבנה המקורות. כמו כן, הוגדרו אינדיקטורים איכותיים וכמותיים למעקב שוטף, האומדים את השינויים בסיכון הריכוזיות, כל זאת כחלק ממערך ניהול סיכונים הנזילות.

סך פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 30 ביוני 2016 עמד על כ-169.6 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-162.4 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2015, גידול של כ-4.5%. פיקדונות הציבור במגזר השקלי הלא צמוד גדלו במחצית הראשונה של שנת 2016 בשיעור של כ-6.8% הפיקדונות במגזר הצמוד למדד גדלו בכ-3.9% והפיקדונות במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ קטנו בשיעור של כ-2.4%. לפרטים, ראה פרק ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

בנק ישראל

בנק ישראל משמש כגורם המרכזי למימון וספיגת כסף לזמן קצר עבור המערכת הבנקאית, ובכלל זה עבור הבנק. יצוין, כי בנק הלווה כסף מבנק ישראל, חייב בבטוחות, עובדה המובאת בחשבון בניהול השוטף של הנזילות. שוק נוסף לגיוס מקורות לטווח קצר הוא שוק הכסף הבין בנקאי. במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 החזיקה המערכת הבנקאית ובכללה הבנק, בעודפי נזילות גבוהים ולכן, השימוש בכלי זה היה זניח. ההיקף והסוגים של הפיקדונות במערכת הבנקאית מושפעים, בין היתר, מהמדיניות המוניטרית של בנק ישראל.

כתבי התחייבות ואיגרות חוב מהציבור

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו.

למועד הדוחות הכספיים סך תעודות ההתחייבות (סדרות 35-43, 27,30-31), לרבות כתבי התחייבויות נדחים, שהונפקו לציבור על ידי טפחות הנפקות הסתכמו בערך נקוב כולל של כ-20,215 מיליוני שקלים חדשים (31 בדצמבר 2015 - 19,769 מיליוני שקלים חדשים), מהם 2,131 מיליוני שקלים חדשים כתבי התחייבות נדחים (נכללים בהון רובד 2 לעניין שמירת יחס הון מזערי ומופחתים בהדרגה בכפוף להוראות מעבר). ביום 15 במרץ 2016 הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב (סדרה 43 והרחבת סדרות 40 ו-42), בערך נקוב של כ-2,763 מיליוני שקלים חדשים תמורת 3,121 מיליוני שקלים חדשים.

לפרטים בדבר פרסום תשקיף לציבור על ידי טפחות הנפקות ביום 4 ביולי 2016 ראה להלן בפרק "אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק".

מכשירי הון מורכבים

בחודשים דצמבר 2015 וינואר 2016 גייס הבנק בהנפקה פרטית כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingent Convertibles), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן בסכום של כ-600 מיליוני שקלים חדשים. כתבי התחייבות עומדים בתנאי הכשירות של באזל III ומוכרים על ידי המפקח על הבנקים כהון רובד 2.

לפי Standard & poors Maalot דירוג כתבי התחייבות הנדחים המותנים הוא ilAA-.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד – "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

בחודש נובמבר 2006 גייס הבנק במסגרת הקצאה פרטית למשקיעים מוסדיים סכום של כ-451 מיליוני שקלים חדשים (460 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב), באמצעות הנפקה של שטרי הון נדחים (סדרה א'). ביום 21 במאי 2007 פורסם תשקיף של הבנק, במסגרתו נרשמו למסחר בתחילת חודש יוני 2007 מכשירי ההון המורכבים. בסך הכל הונפקו ונרשמו למסחר מכשירי הון מורכבים נוספים במסגרת התשקיף בסך של כ-1,242 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב תמורת סך של כ-1,193 מיליוני שקלים חדשים.

סך כל מכשירי ההון המורכבים (סדרה א') של הבנק ליום 30 ביוני 2016 שהונפקו ונרשמו למסחר, הגיע לכ-1,702 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב, שהונפקו תמורת סך של כ-1,644 מיליוני שקלים חדשים.

מכשירי ההון המורכבים נכללים בהון רובד 2 אך אינם כשירים להכרה כהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III ולכן, מופחתים בהדרגה בכפוף להוראות מעבר.

היתרה המשוערכת של מכשירי ההון המורכבים, כולל כתבי התחייבות הנדחים המותנים ליום 30 ביוני 2016 עומדת על כ-2.6 מיליארדי שקלים חדשים (מתוכם כ-0.6 מיליארדי שקלים חדשים כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo), לעומת 2.4 מיליארדי שקלים חדשים (מתוכם כ-0.4 מיליארדי שקלים חדשים כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo) בסוף שנת 2015. לפרטים, ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים בבנק י"ב ראה ביאור 9 י"ח לדוחות הכספיים.

התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית

הרחבת הפעילות העסקית

ניהול כספי הפיקדון לעובדים זרים

ביום 30 בדצמבר 2015 קיבל הבנק הודעה על זכייתו במרכז שקיימה המדינה לניהול כספי הפיקדון לעובדים זרים. ביום 8 במאי 2016, הועברו לבנק כספי הפיקדון בהיקף כ-300 מיליוני שקלים חדשים והבנק החל לנהל את הפיקדון, בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם.

מכרז עסקים קטנים

ביום 17 בינואר 2016, הודיע משרד האוצר כי השותפות הפיננסית בין בנק מזרחי טפחות לחברות נוספות נבחרה כאחת ההצעות הזוכות במסגרת המכרז להעמדת הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים במסגרת הקרן החדשה בערבות המדינה. הפעילות בקרן החדשה החלה במהלך המחצית הראשונה של חודש מאי 2016.

התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל

חוק התגמול ונושאי משרה בתאגידים פיננסיים

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016. לפרטים ראה פרק ממשל תאגידי (חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק).

התפתחויות בלוגיסטיקה, מינהל והתייעלות

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 נמשכה פעילות הבנק להתייעלות וניצול מיטבי של משאבים קיימים. פעילות זו כוללת גם מימוש של נכסים וביצוע פריסה טובה יותר של מערך הסינוף.

התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית

במהלך הרבעון השני של שנת 2016 החליט הבנק כי הנציגות באורוגוואי תיסגר.

נושאים נוספים

מעורבות חברתית ותרומות

לפרטים בדבר מעורבות חברתית ותרומות, ראה דוח אחריות תאגידיית באתר האינטרנט של הבנק:
www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים

הליכים משפטיים

לשינויים מהותיים בהליכים משפטיים שהבנק צד להם ראה ביאור 10 ב.2 (4-2) לדוחות הכספיים.

חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית

לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ולפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה נגזרת ובקשה לאישור תובענה ייצוגית בהקשר זה, ראה ביאורים 10 ב.2, 10 ב.3 א ו-10 ב.4 לדוחות הכספיים.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

פרק זה כולל תיאור של מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים הנוגעים לתוצאות ולמצב העסקי, לרבות ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווחים. כמו כן, מתוארות תוצאות מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק, ותוצאות הפעילות בהחזקה בחברות עיקריות.

מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים

אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק

מכירת זכויות והתחייבויות בתיק המשכנתאות

ביום 30 ביוני 2016 נחתם הסכם בין הבנק ובין גופים מוסדיים למכירת 80% מזכויותיו והתחייבויותיו של תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל הוא כ-882 מיליוני שקלים חדשים. תיק הלוואות מורכב מהלוואות לדיור שהועמדו על ידי הבנק בשנת 2014. תיק הלוואות שנמכר כולל הלוואות שבהן שיעור המימון (LTV) אינו עולה על 60%.

יתרת תיק הלוואות נותרת בבעלות הבנק באופן שזכויות הרוכשת זכויות הבנק תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי פסו).

בהתאם להסכם ניהול שנחתם בין הצדדים, הבנק ינהל ויתפעל עבור הרוכשת את חלק תיק הלוואות שנרכש על ידה, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות לדיור עבור עצמו, לרבות החלק בתיק הלוואות שנותר בבעלותו.

פרסום תשקיף - מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ

ביום 4 ביולי 2016, פרסמה מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "מזרחי טפחות הנפקות"), תשקיף מדף לציבור (נושא תאריך 5 ביולי, 2016) במסגרתו תוכל החברה להנפיק לציבור סוגי ניירות ערך שונים בהתאם להוראות הדין – איגרות חוב שאינן ניתנות להמרה, כתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה וניירות ערך מסחריים – באמצעות דוחות הצעת מדף אשר בהם יושלמו כל הפרטים המיוחדים לאותה הצעה, לרבות פרטי ותנאי ניירות הערך והרכב היחידות המוצעות, בהתאם להוראות כל דין ובהתאם לתקנון ולהנחיות הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, כפי שהיו באותו מועד.

תוקף התשקיף הינו שנתיים ממועד הפרסום, באפשרות החברה להאריך את תוקפו לתקופה של שניים עשר חודשים נוספים.

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות עיקריות בענף הבנקאות בארץ ובעולם

מערכת הבנקאות מתמודדת בשנים האחרונות עם מספר אתגרים עיקריים:

- פעילות כלכלית ממותנת המתאפיינת בסביבת ריבית ואינפלציה נמוכה לאורך זמן, אשר פוגעת ברווחיותם של הבנקים.
- התמתנות בקצב הצמיחה העולמי, המושפעת בין היתר מהיחלשות במשקים המתעוררים ומהתגברות אי הודאות בגוש האירו, מובילה למגמה של מעבר מבנקאות רב-לאומית גלובלית לבנקאות מקומית.
- פיתוח מואץ של בנקאות דיגיטלית המבוססת על פלטפורמת האינטרנט ועל שימוש מוגבר במובייל. מגמת הדיגיטציה הגוברת מאפשרת את כניסתן של חברות טכנולוגיה לזירת התיווך הפיננסי (חברות P2P ומימון המונים) בזכות יתרונות פלטפורמת האונליין: זרימת המידע מהירה, השיתוף בין פרטים מהיר ועלויות העסקה נמוכות.
- התחרות במגזר משקי הבית ובמגזרי העסקים הקטנים והבינוניים הולכת ומחריפה בשנים האחרונות, על רקע התמקדות של המערכת הבנקאית במגזרים אלה, לצד כניסה גוברת של גופים מוסדיים וחברות כרטיסי האשראי. להשפעות אלה מצטרפת התגברות ההוראות הרגולטוריות בנושאים הבאים: פיקוח על מחירי השירותים הבנקאיים; הסרת חסמים בפני ניווד חשבונות בין בנקים; קידום חוק נתוני אשראי והפקת תועלת זהות בנקאית לצורך הגברת השקיפות לצרכן וצמצום פערי המידע; הגברת התחרות בענף הבנקאות באמצעות עידוד כניסתם של מתחרים חדשים - אגודות אשראי ובנקים קואופרטיביים. בהמשך למגמת התגברות ההוראות הרגולטוריות, בתאריך 3 ביוני 2015 הכריז שר האוצר באופן רשמי על הקמתה של "הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים הפיננסיים הנפוצים בישראל" - "ועדת שטרומ". ביום 6 ביולי 2016 פרסמה הועדה את המלצותיה הסופיות (ראה פירוט להלן).
- נקיטת צעדי התייעלות במערכת הבנקאית אשר באו לידי ביטוי בשורת מהלכים: הפעלת תכניות פרישה מוקדמת של עובדים, מיזוג של חברות בת אל בנקי האם, צמצום במערך הסינוף ובשטחי נדל"ן, מיכון שירותי הטלר ושימוש גובר בבנקאות דיגיטלית.
- החמרת הדרישות בנושא של שמירה על יחס כיסוי נזילות ויחס מינוף לצורך שיפור מנגנוני על יציבות המערכת הבנקאית. מנגד, אישר הפיקוח על הבנקים לבנקים בישראל לגייס איגרות חוב עם מנגנון ספיגת הפסדים, בדומה לנהוג בעולם (איגרות חוב עם המרה מותנית - COCO). איגרות חוב אלה תורמות לחיזוק יציבות הבנק המנפיק ולצמצום התמיכה שתידרש מהממשלה אם וכאשר הבנק יקלע לקשיים.
- הידוק הרגולציה הבינלאומית המתאפיינת באכיפה מוגברת וחוצה גבולות, כמו גם בנושאי מיסוי מקומיים.
- התגברות התודעה הצרכנית, בין היתר, בזכות שימוש מוגבר ברשתות החברתיות, ובזכות טכנולוגיה המאפשרת נגישות קלה יותר למידע ולבחינת חלופות פיננסיות. כתוצאה מכך, עולם הבנקאות עובר למיקוד בזיהוי צרכי הלקוח.

הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים הפיננסיים הנפוצים בישראל - "ועדת שטרומ"

- ביום 6 ביולי 2016 פורסם הדוח הסופי של הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים הפיננסיים הנפוצים בישראל ("ועדת שטרומ", להלן - "הועדה"). מטרת הועדה הינה הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים תוך התייחסות לצד ההיצע - הוספת שחקנים חדשים, ולצד הביקוש - הגברת יכולת הצרכן. חזון התחרות של הועדה מוגדר על ידי יצירת שוק יעיל יותר המלווה בצמצום עלויות למשק, פישוט התחרות עבור הצרכן וגיוון מקורות האשראי והשירותים הפיננסיים המוצעים לצרכן. הועדה ממליצה לעשות זאת באמצעות נקיטת הצעדים הבאים:

הפרדת השליטה בחברות כרטיסי האשראי:

- הפרדת השליטה והבעלות של הבנקים הגדולים מחברות כרטיסי האשראי בתוך פרק זמן של שלוש עד ארבע שנים.
- איסור על רכישה ושליטה של חברות כרטיסי האשראי על ידי בנקים, וכן על ידי גופים מוסדיים ותאגידים ריאליים גדולים.

הנפקה והפצה של כרטיסי אשראי:

- הטלת מגבלות על הבנקים הגדולים בהנפקה ובהפצה של כרטיסי אשראי בתקופת הביניים עד למועד ההפרדה של חברות כרטיסי האשראי, ולמשך תקופה של חמש שנים ממועד ההפרדה. בין היתר נקבע כי הבנקים הגדולים יצמצמו בתוך שנתיים את היקף האשראי המונפק על ידם ללקוחות בשיעור של 50%.

- הפחתת העמלה הצולבת בהתחשב בהתפתחות התחרות, ובהתייחס לרמת עמלת המנפיק באירופה ולנושא מעבר לסליקה יומית.

גופים חוץ בנקאיים מפוקחים – יצירת תנאים שיאפשרו להם להתחרות בבנקים, בדגש על המידע ויכולת גיוס ההון הנדרשים לפעילותם:

- חברות המחזיקות בגופים מוסדיים יוכלו להקים חברות בת למימון קמעונאי, שמקורותיו יהיו הון נוסטרו של חברת האם וגיוס באמצעות הנפקת איגרות חוב לציבור. הגוף המוסדי יוכל לרכוש איגרות חוב אלה עבור תיקי עמיתים תחת מגבלות.
- עידוד שחקנים חדשים (כדוגמת P2P ואגודות אשראי) – סיוע ממשלתי לשחקנים חדשים במימון הקמת מערכות מחשוב והקלות ברגולציה תוך שימת לב למידת הסיכון הנשקף מהן.
- יצירת אסדרה מתאימה אשר תחול על השחקנים החוץ בנקאיים להגנה מפני סיכונים רלוונטיים, כולל: סייבר, הלבנת הון והטעיית הצרכן.

בנקים חדשים במגזר הקמעונאי

- עידוד כניסת שחקנים חדשים על בסיס המתווה להקמת בנק חדש בישראל שפרסם הפיקוח על הבנקים ביוני 2016 ומהווה חלק בלתי נפרד מהמלצות וועדת שטרומ.
- החלת חובה לביטוח פיקדונות על כל הבנקים בישראל, לצורך הגברת ביטחון הלקוחות והגברת התחרות.

איגום משותף של משאבי IT –

- מתן הרשאה לבנקים הקטנים והבינוניים לשיתוף פעולה בתחום ה-IT בינם לבין עצמם, וכן עם גופים חוץ בנקאיים, לצורך צמצום עלויות.
- חברת שב"א (שירותי בנק אוטומטיים) – שינוי מבנה הבעלות בחברה, הפיכת פרטוקולי שב"א למודולריים ולתומכים בסטנדרטים בינלאומיים ומתן נגישות לשחקנים רלוונטיים בשוק לשימוש בפרטוקולים בתנאים שוויוניים.
- פתיחת שוק סליקת כרטיסי האשראי – מתן נגישות שווה לכל הגופים הפיננסיים למערכת הסליקה ועידוד כניסת מתחרים חדשים לתחום.
- תשלומים – אסדרת מכלול שירותי התשלום על בסיס האסדרה הבינלאומית בדגש על האירופאית, תוך התאמה לשוק המקומי. במסגרת זו, תתאפשר נגישות שווה למערכת התשלומים לכל הגופים המספקים שירותי תשלום.
- שירותי מידע וייזום פעולות – תיקבע אסדרה בהתאם לעקרונות ה-PSD. בנוסף, ייקבעו כללים בדבר הסכמת הלקוח לגישה לחשבון העו"ש ולשימוש במידע לצורך הגנה על פרטיות ואבטחת מידע. הבנקים, בין יתר הגופים הפיננסיים, יחויבו לאפשר גישה ממוכנת בסטנדרטים מקובלים לגופים המספקים שירותי מידע וייזום פעולות לחשבונות הלקוחות אשר הביעו הסכמה לכך.
- מתן אפשרות לצרכנים בישראל לבחור ולקבל שירותים פיננסיים מכל המוסדות הפיננסיים, ללא צורך בהעברת חשבון העו"ש שלהם. זאת, על ידי הקמת תשתית טכנולוגית אשר תאפשר ביצוע פעולות פיננסיות בפשטות ובמהירות גם באמצעות מוסדות פיננסיים מתחרים ללא קשר למקום בו מנוהל חשבון העו"ש.

לצורך מעקב אחר יישום הרפורמה והתפתחות התחרות במערכת הפיננסית, המליצה 'ועדת שטרומ' על הקמת ועדת יישום סטטוטורית בראשות מנהל כללי משרד האוצר.

עם פרסום ההמלצות, פורסמה הצעת חוק ליישום מסקנות 'ועדת שטרומ', אשר אין בה, בהכרח, הלימה מוחלטת לכלל המלצות הועדה.

בשלב זה, לא ניתן לאמוד את השפעתן של ההמלצות על הדוחות הכספיים של הבנק.

התפתחויות במשק בישראל המחצית הראשונה של שנת 2016

התפתחויות ריאליות

הנתונים המאקרו כלכליים במחצית הראשונה של שנת 2016 מעידים על המשך מגמת ההתמתנות בקצב הצמיחה של הפעילות במשק, תוך התכווצות בפעילות סחר החוץ, והאטה בהתרחבות מדדי הביקוש המקומיים והייצור התעשייתי.

התוצר המקומי הגולמי צמח ברבעון הראשון של שנת 2016 בשיעור שנתי של 1.7%, לעומת 3.5% ברבעון הרביעי של שנת 2015 ו-2.5% בשנת 2015 כולה. הצמיחה ברבעון הראשון הושפעה לשלילה מהתכווצות ביצוא הסחורות והשירותים ובצריכה הציבורית. מנגד, הצמיחה הושפעה לחיוב מהתרחבות בשיעורים גבוהים של סעיפי ההשקעה בנכסים קבועים ושל והצריכה הפרטית. המדד המשולב של בנק ישראל עלה במהלך חמשת החודשים הראשונים של השנה בשיעור שנתי של 0.6% בלבד, בהשוואה לעליה של 1.3% בתקופה המקבילה אשתקד, ולעומת עלייה בשיעור של 1.7% בשנת 2015 כולה.

במהלך ארבעת החודשים הראשונים של שנת 2016 עלה מדד פדיון ענפי הכלכלה בשיעור שנתי של 3.3%, לעומת שיעור של 5.1% בתקופה המקבילה אשתקד ושל 5.7% בשנת 2015 כולה. מדד המכירה הקמעונאית עלה באותה התקופה בשיעור שנתי של 3.9%, לעומת שיעור של 1.5% בתקופה המקבילה אשתקד ושל 4.8% בשנת 2015 כולה. מדד הייצור התעשייתי עלה במהלך ארבעת החודשים הראשונים של שנת 2016 בשיעור שנתי מתון של כ-1.4%, לאחר שנותר ללא שינוי בתקופה המקבילה אשתקד ובהשוואה לשיעור של 1.2% בשנת 2015 כולה. יצוין כי מדד הייצור התעשייתי הושפע לשלילה מירידת מדד ייצור הטכנולוגיה. במהלך חמשת החודשים הראשונים של השנה המשיך מדד מנהלי הרכש להעיד על התכווצות בפעילות הכלכלית. מדד אמון הצרכנים מצביע על שיפור מסוים במהלך החודשים האחרונים.

יצוא הסחורות (נתוני מגמה דולריים במונחים שנתיים, ללא אוניות, מטוסים ויהלומים) ירד ברבעון השני של שנת 2016 בשיעור ניכר של 20.2%, בהמשך לירידה של 15.3% ברבעון הראשון של השנה. זאת, בעיקר על רקע המשך ההאטה בסחר העולמי ובעקבות צמצום חד ביצוא ענפי תעשייה עיקריים: יצוא הרכיבים האלקטרוניים, יצוא תרופות ויצוא כימיקלים. יבוא הסחורות (נתוני מגמה דולריים במונחים שנתיים, ללא אוניות, מטוסים, יהלומים וחומרי אנרגיה) התרחב במהלך הרבעון השני של שנת 2016 בשיעור של 13.7%, בהמשך להתרחבות של 9.9% ברבעון הראשון של השנה. עלייה זו נבעה מגידול בכל מרכיבי יבוא הסחורות: חומרי גלם, מוצרי צריכה ומוצרי השקעה. הגירעון המסחרי הכולל הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2016 בכ-6.6 מיליארדי דולרים, לעומת 3.2 מיליארדי דולרים בתקופה המקבילה אשתקד.

בממוצע חמשת החודשים הראשונים של שנת 2016 עמד שיעור האבטלה על 5.1%, בהשוואה לשיעור של 5.2% בתקופה המקבילה אשתקד ובשנת 2015 כולה. זאת, במקביל לעלייה בשיעור המועסקים לרמה של 64.2%, מרמה של 63.9% בתקופה המקבילה אשתקד ושל 64.1% בשנת 2015 כולה.

אינפלציה ושערי חליפין

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 נותר מדד המחירים ללא שינוי, בעוד שבתקופה המקבילה אשתקד ירד המדד בשיעור של 0.2%. המדד הושפע בעיקר מהוזלה במחירי המזון, ובמחירי הפירות והירקות, ומנגד מהתייקרות במחירי החינוך, התרבות והבידור, ובמחירי הדיור. במהלך 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בחודש יוני 2016 ירד מדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.8%.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם:

	31 בדצמבר 2015	30 ביוני 2016	
שיעור עלייה (ירידה)			שער החליפין של:
(1.4)	3.902	3.846	הדולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים)
0.9	4.247	4.284	אירו (בשקלים חדשים)

ביום 5 באוגוסט 2016 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.821 - ייסוף של 0.7% בהשוואה לשער ביום 30 ביוני 2016. שער החליפין של השקל מול האירו עמד באותו היום על 4.255 - ייסוף של 0.7% בהשוואה לשער ביום 30 ביוני 2016.

על מנת לתמוך בשער החליפין, רכש בנק ישראל במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 מטבע חוץ בהיקף של כ-3.4 מיליארדי דולרים, בהמשך לרכישות בהיקף של כ-5.5 מיליארדי דולרים במהלך שנת 2015 כולה. (כ-0.9 מיליארד דולר נרכשו במטרה לקזז את השפעת הפקת הגז ממאגר "תמר" על שער החליפין, לעומת כ-3.1 מיליארד דולר בשנת 2015 כולה).

מדיניות מוניטרית ופיסקלית

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 לא חל שינוי בשיעור ריבית בנק ישראל, אשר בחודש מרץ 2015 הופחתה מרמה של 0.25% לרמה של 0.10%. המדיניות המוניטארית של בנק ישראל הושפעה השנה, בין היתר, מהתחזקות השקל אל מול סל המטבעות, חולשה מתמשכת ביצוא הסחורות, התמתנות בציפיות האינפלציה והמשך מדיניות מוניטארית מרחיבה במשקים מרכזיים בעולם. במחצית הראשונה של שנת 2016 נרשם בתקציב הממשלה גירעון מצטבר בסך של 3.4 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת גירעון מצטבר בסך של 3.8 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור הגירעון ביחס לתוצר המקומי הגולמי ב-12 החודשים האחרונים שהסתיימו ביוני 2016 הינו 2.1%, בדומה לשיעור בשנת 2015 כולה. ההכנסות ממיסים גדלו במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 בשיעור של 5.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעוד הוצאות משרד הממשלה גדלו בתקופה זו בשיעור של 8.1%. זאת, מכיוון שבתקופה המקבילה אשתקד נרשמה רמת הוצאות נמוכה יחסית משום שהממשלה פעלה ללא מסגרת תקציב מאושרת ובהתאם לחוק הוציאה 1/12 מתקציב שנת 2014 בלבד.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה) במהלך חמשת החודשים הראשונים של שנת 2016 בכ-20,490 דירות, ירידה של 4.1% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ועלייה של 23.1% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2014. הירידה במספר הדירות המבוקשות לעומת התקופה המקבילה אשתקד מוסברת, בין היתר, בעקבות המתנת הרוכשים להתפתחויות בתכנית 'מחיר למשתכן'. בתקופה זו נרשמה בכל המחוזות ירידה במספר הדירות המבוקשות, פרט למחוז הדרום אשר בו נרשמה עלייה של 26%, ולמחוז המרכז אשר נותר כמעט ללא שינוי. הירידות המשמעותיות ביותר לעומת התקופה המקבילה אשתקד נרשמו במחוז הצפון (-19%) ובמחוז ירושלים (-11%). על פי קצב המכירות במאי 2016, יספיק המלאי לכ-11.0 חודשים- בדומה לדצמבר 2015, אך גבוה ממאי 2015 (9.1 חודשים). בחמשת החודשים הראשונים של שנת 2016 ניתנו לציבור הלוואות לדירור בסך של 24.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 25.3 מיליארד שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה של כ-1.6%.

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדירור, במונחי שנים עשר החודשים האחרונים, עלו בחודש מאי 2016 בשיעור של 7.8%, בדומה לקצב שנרשם בחודש דצמבר 2015 ולעומת קצב של 3.8% בחודש מאי 2015.

שוק ההון

המסחר בשוקי ההון ברבעון האחרון התנהל לקראת ובעקבות משאל העם בבריטניה בנוגע ליציאה מהאיחוד האירופאי. תוצאות המשאל הובילו לירידות משמעותיות קצרות טווח ברוב שוקי המניות, כאשר ההשפעה על שוק המניות בישראל הייתה נמוכה יחסית.

שוק המניות - המדדים העיקריים, תל אביב 25 ותל אביב 100, ירדו ברבעון השני של שנת 2016 ב-3.6% ו-3.1% בהתאמה, לאחר ירידות של כ-5.1% ו-4.9% ברבעון הראשון של השנה. מדד תל אביב 75 רשם עלייה של כ-2.4%, בהובלת מניות הדל"ן, לאחר ירידה של כ-1.1% ברבעון הראשון. מדד דל"ן 15 זינק בשיעור של כ-7.0%, לאחר עלייה של כ-5.4% ברבעון הראשון. מדד יתר 50 נותר ללא שינוי, לאחר עלייה של כ-0.3% ברבעון הראשון. מדד הפיננסים ירד ברבעון השני של שנת 2016 ב-0.4%, בהמשך לירידה של 3.0% ברבעון הראשון. מדד הבנקים עלה ברבעון השני של שנת 2016 ב-0.8% בעקבות החלטת בנק ישראל לאפשר הגדלת אחוז אחזקות מוסדיים במניות הבנקים, לאחר ירידה של 2.7% במדד הבנקים ברבעון הראשון.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם ברבעון השני של שנת 2016 בכ-1.25 מיליארדי שקלים חדשים ליום לעומת 1.39 מיליארדי שקלים חדשים בממוצע ליום בארבעת הרבעונים האחרונים.

היקף ההנפקות של מניות (כולל גיוס הון בחוץ לארץ), הסתכם ברבעון השני של שנת 2016 ב-1.47 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת ממוצע רבעוני של 2.62 מיליארדי שקלים חדשים בארבעת הרבעונים האחרונים (בנטרול הנפקת מניות בכורה של טבע).

שוק איגרות החוב - שוק איגרות החוב הממשלתיות שפתח את שנת 2016 בעלויות המשיך לעלות, זאת עקב סביבת הריבית והאינפלציה הנמוכות, ירידה בציפיות האינפלציה ונטיית הציבור להגדיל את ההשקעות הבטוחות יחסית לקראת ובעקבות הצבעת אזרחי בריטניה על עזיבת האיחוד האירופאי שהובילה לירידת תשואות בעולם וירידת ההסתברות להעלאת ריבית בארצות הברית. איגרות חוב לתקופות ארוכות עלו בשיעורים גבוהים יותר מאשר איגרות חוב לתקופות בינוניות וקצרות. איגרות החוב השיקליות עלו יותר מאיגרות חוב צמודות למדד. מדד איגרות החוב הכללי רשם ברבעון השני של שנת 2016 עלייה בשיעור של כ-1.4%, לאחר עלייה של כ-1.3% ברבעון הראשון. מדד איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד עלה ברבעון השני של 2016 בכ-1.6%, לאחר עלייה של כ-1.8% ברבעון הראשון. מדד איגרות החוב הלא צמודות עלה ברבעון השני של שנת 2016 בכ-1.0%, לאחר עלייה של כ-1.2% ברבעון הראשון. מדד תל בונד 20 עלה ברבעון השני של 2016 בכ-1.6%, לאחר עלייה של כ-0.9% ברבעון הראשון ומדד תל בונד 40 רשם ברבעון השני של שנת 2016 עלייה של כ-1.1%, לאחר עלייה של כ-0.7% ברבעון הראשון.

על רקע ביקושים גוברים לאיגרות חוב נרשם צמצום מרווחים באיגרות חוב קונצרניות: איגרות חוב בדירוג AA נסחרו בסוף הרבעון השני של שנת 2016 במרווח של 1.11 נקודות בסיס, לעומת מרווח של 1.50 נקודות בסיס בסוף הרבעון הראשון. איגרות חוב בדירוג A נסחרו בסוף הרבעון השני של שנת 2016 במרווח של 2.04 נקודות בסיס, לעומת 2.07 נקודות בסיס בסוף הרבעון הראשון של 2016. בסך הכל, גייס הסקטור העסקי מהציבור וממשקיעים מוסדיים, באמצעות איגרות חוב, כ-11.4 מיליארדי שקלים חדשים ברבעון השני של שנת 2016, ירידה ביחס לגיוס רבעוני ממוצע של 13.9 מיליארדי שקלים חדשים בארבעת הרבעונים האחרונים. מחזור המסחר היומי הממוצע באיגרות חוב עמד ברבעון הראשון של שנת 2016 על 3.6 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 3.7 מיליארדי שקלים חדשים בממוצע יומי בארבעת הרבעונים האחרונים.

כלכלה עולמית

קצב הצמיחה של הכלכלה בארצות הברית נותר מתון ברבעון הראשון של שנת 2016, כאשר התוצר האמריקאי צמח בשיעור של 1.1%, לעומת שיעור של 1.4% ברבעון הרביעי של שנת 2015. זאת, בעיקר בעקבות הגורמים הבאים: השפעת ההאטה שנרשמה בפעילות הכלכלית העולמית, התחזקותו של הדולר אל מול המטבעות העיקריים בעולם, שפגעה ביצוא הסחורות והשירותים, וירידה מתמשכת במחירי האנרגיה, שגרמה לירידה בהשקעות בענפי משק. צמיחת התוצר הושפעה לחיוב מהתרחבות מתונה בצריכה הפרטית, לצד גידול מתון יותר בצריכה הציבורית. הייצור התעשייתי ירד במהלך החודשים האחרונים, כאשר ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש יוני 2016 חלה ירידה בשיעור של 0.7%. מנגד, במדד מנהלי הרכש בענפי התעשייה נרשמה מגמת שיפור במהלך החודשים האחרונים, כאשר בחודש יוני 2016 המדד עמד על 53.2 נקודות – רמה המעידה על התרחבות בפעילות הכלכלית. נתונים שהתקבלו במהלך החודשים האחרונים של השנה ממשיכים לשקף שיפור בשוק העבודה האמריקאי; שיעור

ההשתתפות עלה מעט מרמת השפל אליה הגיע במהלך הרבעון השלישי של שנת 2015, מספר המשורות החדשות שנוספו היה גבוה מהצפי וקצב עליית שכר השכירים במונחי שנים עשר החודשים האחרונים ממשיך להיות גבוה מ-2%. שיעור אינפלציית הליבה (ללא השפעת מחירי האנרגיה והמזון) בחודש יוני 2016, במונחי שנים עשר החודשים האחרונים, הסתכם בשיעור של 2.3%.

קצב הצמיחה של תוצר כלכלת גוש האירו הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2016 בשיעור של 1.7% (לעומת הרבעון המקביל אשתקד), בדומה לקצב הצמיחה בשלושת הרבעונים הקודמים. במדד המסחר הקמעונאי נרשמה מתחילת השנה מגמת התמתנות בקצב ההתרחבות במונחי שנים עשר החודשים האחרונים. ירידה נרשמה גם בסקרי הציפיות, ובכלל זה, במדד מנהלי הרכש, אם כי הוא עדיין ממשיך להעיד על התרחבות מתונה בפעילות הכלכלית. שיעור אינפלציית הליבה, במונחי שנים עשר החודשים האחרונים, הסתכם בחודש יוני 2016 בשיעור של 0.9%, בדומה לחודש דצמבר 2015. שיעור האבטלה המשיך לרדת במהלך השנה, אם כי בקצב מתון, ונכון לחודש יוני 2016 עמד על רמה גבוהה של 10.1%, לעומת רמה של 10.4% בסוף שנת 2015. בעקבות ההתאוששות האיטית של הפעילות הכלכלית ובעקבות רמת האינפלציה שממשיכה להיות נמוכה, הודיע הבנק המרכזי האירופאי (ECB) על הפחתת הריבית על הפיקדונות לרמה של (-0.4%) מרמה של (-0.3%), במקביל להפחתת הריבית על ההלוואות מרמה של 0.05% לרמה של 0.0%. כמו כן, הוגדלה תכנית ההרחבה הכמותית כך שהחל מחודש אפריל 2016 קצב הרכישות החודשי עלה מקצב חודשי של 60 מיליארד אירו לקצב של 80 מיליארד. תכולתה של התכנית הורחבה גם כן, כך שכעת יוכל ה-ECB לרכוש גם איגרות חוב קונצרניות ולא רק איגרות חוב של מדינות, מחוזות ורשויות מקומיות.

ב- 23 יוני 2016 נערך משאל עם בבריטניה לגבי שאלת הישארותה של בריטניה כחברה באיחוד האירופי. לאחר סיום ספירת הקולות התבהרה כי 52% מהמצביעים בחרו לצאת מהאיחוד. על פי תקנון האיחוד, החלטת בריטניה ליציאה מהאיחוד תיכנס לתוקף רק לאחר הגשת בקשת יציאה רשמית שתוביל להפעלת סעיף 50 לתקנון, שמשמעותו היא פתיחת משא ומתן בין בריטניה לבין האיחוד האירופי לקביעת תנאי הפרישה, ולגיבוש הסכמי הסחר, תנועה של אנשים, הון ומיסוי. למשא ומתן זה הוגדר פרק זמן של שנתיים. במידה והצדדים לא יצליחו להגיע להסכמות בפרק זמן של שנתיים, בריטניה תנהל משא ומתן לקיום הסכמי סחר והסכמים כלכליים אחרים מול אירופה ככל מדינה אחרת בעולם. ההסכם שיושג בין הצדדים יובא לאישור בפרלמנטים של כל מדינה החברה באיחוד. קרן המטבע הבין לאומית העריכה שהפגיעה המצטברת תוך מספר שנים בצמיחת התוצר העולמי בעקבות יציאתה של בריטניה מהאיחוד האירופי לא צפויה להיות משמעותית, ותסתכם ב-0.1% עד 0.3% תוצר. בעקבות החלטת Brexit גוברות ההערכות כי המדיניות המוניטארית המרחיבה של הבנקים המרכזיים העיקריים תיוותר מרחיבה למשך זמן רב. החלטת הפרישה מהאיחוד האירופי הובילה לירידה של שער החליפין של הפאונד מול המטבעות העיקריים, כאשר בסיומו של יום המסחר הראשון לאחר קבלת החלטת הפרישה ירד הפאונד בשיעור חד של 8.8% מול הדולר. עד ל- 20 יולי פחת הפאונד בשיעור מצטבר של 11.6%. החלטת משאל העם הובילה לירידה של מדדי המניות ברחבי העולם, במיוחד באירופה וביפן, כאשר בסיומו של יום המסחר הראשון לאחר קבלת החלטת הפרישה ירד מדד ה- euro stoxx 600 בשיעור של 8.6%. עליית מפלס החששות של המשקיעים ברחבי העולם התבטאה בעלייה חדה במחירו של הזהב ובירידת תשואות איגרות החוב של ממשלות גרמניה ושוויץ לרמות שליליות.

הכלכלה הסינית צמחה ברבעון השני של שנת 2016 בשיעור שנתי של 6.7% - בדומה לרבעון הקודם, ולעומת שיעור של 7.0% ברבעון המקביל אשתקד. יצוין כי, זהו קצב הצמיחה הנמוך ביותר שנרשם בסין מאז הרבעון הראשון של שנת 2009. זאת, בעיקר על רקע האטה ביצוא והמשך היחלשות צמיחת הייצור התעשייתי. שיעור אינפלציית הליבה בחודש יוני 2016, במונחי שנים עשר החודשים האחרונים, עלה במעט לרמה של 1.6% מרמה של 1.5% בשנת 2015.

על אף הסברה כי הצבעת הבריטים במשאל העם ביחס ליציאה מהאיחוד האירופאי תגרום לירידה במדד המניות ולמרות הירידות בימים הראשונים שלאחר פרסום התוצאות, מדדי דאו ג'ונס ו-S&P500 עלו ברבעון השני של שנת 2016 ב-1.4% ו-1.9% בהתאמה, לאחר עליית של 1.5% ו-0.8% ברבעון הראשון. מדד נאסד"ק 100 ירד ברבעון השני של שנת 2016 ב-1.5%, לאחר ירידה של 2.4% ברבעון הראשון.

מדדי ה-DAX הגרמני וה-CAC הצרפתי ירדו ברבעון השני של שנת 2016 ב-2.9% וב-3.4% בהתאמה, לאחר ירידה של 7.2% ו-6.2% בהתאמה, ברבעון הראשון. מדד ה-FTSE100 הבריטי עלה ברבעון השני של שנת 2016 ב-5.3%, לאחר ירידה של כ-1.1% ברבעון הראשון. עיקר העלויות נרשמו לאחר פרסום תוצאות משאל העם. מדד ה-Nikkei היפני ירד ברבעון השני של שנת 2016 ב-7.1%, לאחר ירידה של 12.0% ברבעון הראשון.

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח הסקירה לאמור בביאור 10 ב.2.1. ובביאור 10 ב.3. (א-ו) לתמצית הדוחות הכספיים, בדבר תביעות שהוגשו כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו, לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות, וכן לאמור בביאור 10 ב.4 בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים.

אירועים לאחר תאריך המאזן

- לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים בבנק יחב ראה ביאור 9 י"ח לדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון השני של שנת 2016 ראה פרק "ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון" להלן וכן דוח על השינויים בהון העצמי וביאור אירועים לאחר תאריך המאזן במסגרת תמצית הדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר פרסום תשקיף לציבור על ידי מזרחי טפחות חברה להנפקות ביום 4 ביולי 2016 ראה לעיל בפרק "אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק".

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

תמצית התוצאות העסקיות - רווח ורווחיות

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-628 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 578 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד גידול של 8.7%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 10.6% לעומת תשואה על ההון בשיעור של 10.8% בתקופה המקבילה אשתקד ו-10.0% בשנת 2015 כולה.

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון השני של שנת 2016 ב-340 מיליוני שקלים חדשים לעומת 330 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 3.0%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 11.6% לעומת תשואה על ההון בשיעור של 12.4% בתקופה המקבילה אשתקד, ראה הסבר להלן.

בסיס ההון של הבנק עלה בשנה האחרונה בסכום של 1.1 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 9.3%. סך הכל ההון העצמי ליום 30 ביוני 2016 הסתכם ב-12.4 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 11.3 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד:

- הכנסות המימון מפעילות שוטפת (הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית), גדלו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-184 מיליוני שקלים חדשים, גידול של 10.8% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. ראה גם ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון להלן.
- העמלות וההכנסות האחרות גדלו במחצית הראשונה של שנת 2016 בשיעור של 8.6% (גידול של 65 מיליוני שקלים חדשים) לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ראה הסבר להלן.
- ההוצאות בגין הפסדי אשראי קטנו במחצית הראשונה של שנת 2016 בסכום של 15 מיליוני שקלים חדשים, ראה הסבר להלן.
- ההוצאות התפעוליות והאחרות גדלו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-29 מיליוני שקלים חדשים, גידול של 1.8% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, ראה הסבר להלן.
- הפרשה למיסים על הרווח במחצית הראשונה של שנת 2016 כוללת הוצאה של כ-30 מיליוני שקלים חדשים הנובעת מקיטון ביתרת המיסים הנדחים, וזאת כתוצאה מירידת שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק לשיעור של 35.8%. הירידה בשיעור המס הסטטוטורי נובעת מירידת שיעור מס חברות החל מיום 1 בינואר 2016 משיעור של 26.5% לשיעור של 25%.

ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ מפעילות שוטפת ברבעון השני של שנת 2016, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-959 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 848 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 13.1%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ מפעילות שוטפת במחצית הראשונה של שנת 2016, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-1,881 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,697 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 10.8%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ ברבעון השני של שנת 2016, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-1,083 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,037 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 4.4%.

הכנסות הריבית נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ במחצית הראשונה של שנת 2016, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-1,910 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,861 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 2.6%.

להלן ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים)	מחצית ראשונה		רבעון שני		
	2015	2016	2015	2016	
	1,781	1,774	1,082	1,014	הכנסות ריבית, נטו
	80	136	(45)	69	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾
2.6	1,861	1,910	1,037	1,083	סך הכנסות מימון
					בניכוי:
	(63)	(62)	102	54	השפעת מדד המחירים לצרכן
	20	20	11	10	הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים
					רווחים מממוש איגרות חוב זמינות למכירה
	88	54	(9)	23	ורווחים מאיגרות חוב למסחר, נטו
					השפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי
	119	17	85	37	הוגן ואחרות ⁽²⁾
	164	29	189	124	סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
10.8	1,697	1,881	848	959	סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת

(1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית.

(2) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית, הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד), לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי ההוגן. השפעות אחרות כוללות גם:

- השפעת עמלות פרעון מוקדם. ברבעון השני ובמחצית הראשונה של שנת 2016 נרשמה ירידה בהכנסות בגין עמלות פרעון מוקדם בהיקף של כ-67 מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה, לעומת התקופות המקבילות אשתקד.
- השפעת חיסוי שמבצע הבנק כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחוץ לארץ באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

מחצית ראשונה				
מגזר פעילות	2016	2015	סכום השינוי	שיעור השינוי (באחוזים)
אנשים פרטיים:				
משקי בית- הלוואות לדיור	527	480	47	9.8
משקי בית- אחר	525	478	47	9.8
בנקאות פרטית	25	16	9	56.3
סך הכל אנשים פרטיים	1,077	974	103	11
פעילות עסקית:				
עסקים קטנים וזעירים	373	348	25	7.2
עסקים בינוניים	97	90	7	7.8
עסקים גדולים	209	216	(7)	(3.2)
גופים מוסדיים	57	56	1	1.8
סך הכל פעילות עסקית	736	710	26	3.7
ניהול פיננסי	18	122	(104)	(85.3)
סך הכל פעילות בישראל	1,831	1,806	25	1.4
פעילות חוץ לארץ	79	55	24	43.6
סך הכל	1,910	1,861	49	2.6

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

לפרטים נוספים בדבר יישום הוראת בנק ישראל בנושא מגזרים פיקוחיים ראה ביאור 1 ב.1 לדוחות הכספיים.

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	רבעון שני		מחצית ראשונה		שיעור השינוי (באחוזים)
	2016	2015	2016	2015	
מטבעי ישראלי לא צמוד	135,787	116,348	132,643	114,359	16.0
מטבעי ישראלי צמוד למדד	50,952	52,067	51,490	52,438	(1.8)
מטבע חוץ (כולל מטבעי ישראלי צמוד למטבע חוץ)	12,215	13,568	12,334	13,801	(10.6)
סך הכל	198,954	181,983	196,467	180,598	8.8

העליה ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזר השקלי נובעת בעיקר מגידול בהיקף האשראי הקמעונאי.

הירידה ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזר צמוד המדד ובמגזר מטבע החוץ נובעת בעיקרה מהיסט של שימושים למגזר השקלי.

להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות)⁽¹⁾ על בסיס יתרות ממוצעות⁽²⁾, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים):

מגזרי הצמדה	רבעון שני		מחצית ראשונה	
	2016	2015	2016	2015
מטבע ישראלי לא צמוד	2.01	2.29	2.02	2.35
מטבע ישראלי צמוד למדד	0.64	0.65	0.42	0.38
מטבע חוץ	1.22	1.59	1.23	1.84
סך הכל	1.67	1.88	1.54	1.75

(1) שיעורי ההכנסה וההוצאה חושבו ביחס לנכסים ולהתחייבויות הנושאים ריבית.

(2) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הפרשה בגין הפסדי אשראי.

הירידה בסך הכל פער הריבית ובפרט במטבע ישראלי לא צמוד, נובעת בעיקרה מהשפעת עמלות פירעון מוקדם. פילוח פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר), מידע נוסף על נכסים והתחייבויות שאינם נושאים ריבית ומידע על פעילות מחוץ לישראל נכלל במסגרת נספחים לדוחות הכספיים – "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית".

ההוצאות בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמו ברבעון השני של שנת 2016 ב-57 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.14% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 40 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.11% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו ובסך הכל גידול של 17 מיליוני שקלים חדשים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי בקבוצה הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-60 מיליוני שקלים חדשים. שיעור של 0.07% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו לעומת 75 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, שיעור של 0.10% (על בסיס שנתי) מסך האשראי לציבור, נטו, ובסך הכל קיטון של 15 מיליוני שקלים חדשים.

להלן פירוט התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים):

	רבעון שני		מחצית ראשונה	
	2016	2015	2016	2015
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (לרבות מחיקות חשבונאיות)	38	47	90	33
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:				
לפי עומק הפיגור	1	-	(16)	(7)
אחרת	18	(7)	(14)	49
סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי	57	40	60	75
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו (במונחים שנתיים):	0.14%	0.11%	0.07%	0.10%
מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור	0.34%	0.24%	0.22%	0.27%
מזה: בגין הלוואות לדיור	0.04%	0.04%	0.00%	0.01%

ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני הושפעה במחצית הראשונה של שנת 2015 מגבייה משמעותית מלקוחות שנמחקו בעבר ואילו ההפרשה הקבוצתית באותה התקופה הושפעה מגידול בשיעורי ההפרשה ההיסטוריים הנצפים של הבנק.

להלן פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר פעילות	רבעון שני		מחצית ראשונה	
	2016	2015	2016	2015
אנשים פרטיים:				
משקי בית- הלוואות לדיור	10	10	1	6
משקי בית- אחר	18	13	34	17
בנקאות פרטית	-	1	-	1
סך הכל אנשים פרטיים	28	24	35	24
פעילות עסקית:				
עסקים קטנים וזעירים	39	23	70	61
עסקים בינוניים	8	(5)	(3)	(1)
עסקים גדולים	(14)	8	(46)	(6)
גופים מוסדיים	-	(7)	8	(1)
סך הכל פעילות עסקית	33	19	29	53
ניהול פיננסי	-	(3)	(1)	(2)
סך הכל פעילות בישראל	61	40	63	75
פעילות בחוץ לארץ	(4)	-	(3)	-
סך הכל	57	40	60	75

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

לפרטים נוספים בדבר יישום הוראת בנק ישראל בנושא מגזרים פיקוחיים, ראה ביאור 1 ב.1 לדוחות הכספיים.

הכנסות הריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון השני של שנת 2016 ב-957 מיליוני שקלים חדשים (בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית - 1,026 מיליוני שקלים חדשים), לעומת 1,042 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד (בתוספת הוצאות מימון שאינן מריבית - 997 מיליוני שקלים חדשים). הכנסות הריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ובתוספת הכנסות המימון שאינן מריבית כאמור, גדלו ברבעון הראשון של שנת 2016 בשיעור של 2.9% לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

הכנסות הריבית נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-1,714 מיליוני שקלים חדשים (בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית - 1,850 מיליוני שקלים חדשים), לעומת 1,706 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד (בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית - 1,786 מיליוני שקלים חדשים). הכנסות הריבית נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ובתוספת הכנסות המימון שאינן מריבית כאמור גדלו במחצית הראשונה של שנת 2016 בשיעור של 3.6% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

ראה ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון מפעילות שוטפת וניתוח הוצאה בגין הפסדי אשראי לעיל.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ברבעון השני של שנת 2016 ב-432 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 330 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 30.9%.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-953 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 832 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 14.5%. ראה הסבר להלן.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון השני של שנת 2016 ב-69 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הוצאה בסך של 45 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-136 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 80 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

בסעיף זה נכללות, בין היתר, השפעות שווי הוגן, רווחים (הפסדים) מפעילות באיגרות חוב והוצאות (הכנסות) בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה (ההוצאה) המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים הכנסות ריבית. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

הכנסות מעמלות הסתכמו ברבעון השני של שנת 2016 ב-352 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 365 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. ההכנסות מעמלות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-717 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 721 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 0.6%.

הצמיחה בהיקפי הפעילות קוזזה באופן משמעותי בהשפעה שלילית של הוראות רגולטוריות שונות בעיקר בתחום העובר ושב.

ההכנסות האחרות הסתכמו ברבעון השני של שנת 2016 ב-11 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 10 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 1 מיליוני שקלים חדשים.

ההכנסות האחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-100 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 31 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 69 מיליוני שקלים חדשים. במחצית השנה נכללו רווחי הון של 78 מיליוני שקלים חדשים לפני מס ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף, לעומת 11 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון השני של שנת 2016 ב-836 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 825 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 1.3%.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-1,615 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,586 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 1.8%. ראה הסבר להלן.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו ברבעון השני של שנת 2016 ב-520 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 492 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 5.7%.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-997 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 958 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול שוטף בשיעור של 4.1%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ברבעון השני של שנת 2016 ב-171 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 174 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 1.7%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-345 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 348 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 0.9%.

קיטון רמת הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הינה פרי מאמצי הבנק להתייעלות, ניצול משאבים קיימים, רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף.

ההוצאות האחרות הסתכמו ברבעון השני של שנת 2016 ב-145 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 159 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 14 מיליוני שקלים חדשים.

ההוצאות האחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-273 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 280 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 7 מיליוני שקלים חדשים.

להלן נתוני Cost-Income Ratio⁽¹⁾ (באחוזים):

2015			2016		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני
63.4	58.4	56.9	61.3	60.8	57.8
Cost-Income Ratio					

שנת		מחצית ראשונה	
2015	2016	2015	2016
59.8	60.7	59.2	
Cost-Income Ratio			

(1) סך הוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם ברבעון השני של שנת 2016 ב-553 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 547 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 1.1%.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-1,052 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 952 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 10.5%. ראה הסבר מפורט לעיל.

ההפרשה למיסים הסתכמה ברבעון השני של שנת 2016 ב-200 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 204 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 2.0%, המוסבר בירידה בשיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק בכ-1.7% כתוצאה מירידת שיעור מס חברות החל מיום 1 בינואר 2016 משיעור של 26.5% לשיעור של 25%.

ההפרשה למיסים הסתכמה במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-403 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 351 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 14.8%.

ההפרשה למיסים על הרווח במחצית הראשונה של שנת 2016 כוללת הוצאה של כ-30 מיליוני שקלים חדשים הנובעת מקיטון ביתרת המיסים הנדחים וזאת כתוצאה מירידת שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק כאמור לעיל.

שיעור ההפרשה למיסים על הרווח לפני מיסים במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכם ב-38.3% לעומת שיעור הפרשה של 36.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - ברבעון השני של שנת 2016 לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

במחצית הראשונה של שנת 2016 לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות, לעומת הפסד בסך של 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב, הסתכם ברבעון השני של שנת 2016 ב-13 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב, הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-21 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 22 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון השני של שנת 2016 ב-340 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 330 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2016 ב-628 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 578 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ברוח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק נכללים בעיקר השינויים בהתאמות בגין הטבות לעובדים. השינויים בגידור תזרים מזומנים והשינויים בהתאמות בגין הטבות לעובדים.

ברבעון השני ובמחצית הראשונה של שנת 2016 עלה הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק ב-57 ו-72 מיליוני שקלים חדשים בהתאמה, לעומת התקופות המקבילות אשתקד. השינוי ברווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובע בעיקר מהתאמות בגין הטבות לעובדים. לפרטים ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות תשואת⁽¹⁾ רווחי הקבוצה על ההון⁽²⁾, יחס הון עצמי רובד⁽³⁾ 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות⁽⁴⁾ ויחס המינוף בתום הרבעון⁽⁵⁾ (באחוזים):

		2015			2016		
		רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני
תשואת רווח נקי על ההון		9.4	12.4	11.5	8.4	10.0	11.6
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון		9.10	9.30	9.30	9.50	9.65	9.72
יחס כיסוי הנזילות (רבעוני) ⁽⁴⁾		-	84	84	91	97	99
יחס המינוף בתום הרבעון ⁽⁵⁾		-	5.24	5.32	5.32	5.23	5.33

		מחצית ראשונה		
שנת		2015	2015	2016
תשואת רווח נקי על ההון		10.0	10.8	10.6

- (1) תשואה בחישוב שנתי.
- (2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/ובתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.
- (3) לפרטים בדבר הוראת ניהול בנקאי תקין 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדירור" על הון עצמי רובד 1, החל מיום 1 בינואר 2015, ראה ביאור 9 י"ג בדוחות הכספיים.
- (4) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
- (5) יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רובד 1 לפי כללי באזל לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.

רווח למניה

להלן נתוני הרווח למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

לשנה שנסתיימה		מחצית ראשונה			
ביום 31 בדצמבר		רבעון שני			
	2015	2015	2016	2015	2016
רווח בסיסי למניה	4.90	2.50	2.71	1.43	1.47
רווח מדולל למניה	4.89	2.50	2.71	1.42	1.47

ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני		
2015	2015	2015	2015	2016	
4.1	7.9	209,158	201,764	217,758	סך כל המאזן
20.8	45.5	30,489	25,318	36,842	מזומנים ופיקדונות בבנקים
4.0	8.7	159,204	152,317	165,515	אשראי לציבור, נטו
(28.9)	(46.8)	11,845	15,833	8,419	ניירות ערך
(2.4)	-	1,583	1,545	1,545	בניינים וציוד
4.5	10.3	162,380	153,736	169,621	פיקדונות הציבור
1.5	(37.8)	1,166	1,903	1,183	פיקדונות מבנקים
2.6	7.5	23,719	22,648	24,337	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
4.5	9.9	11,847	11,266	12,384	הון עצמי

מזומנים ופיקדונות בבנקים - יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים גדלה במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 ב-6.4 מיליארדי שקלים חדשים. הגידול ביתרת המזומנים הינו במסגרת הניהול השוטף של נזילות הבנק.

אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו במאזן המאוחד מסך כל הנכסים, הגיע ביום 30 ביוני 2016 לכ-76%, בדומה לסוף שנת 2015. האשראי לציבור, נטו בקבוצה, גדל במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 ב-6.3 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 4.0%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני		
2015	2015	2015	2015	2016	
					מטבע ישראלי
9.0	17.3	95,814	89,041	104,449	לא צמוד
(4.0)	(4.3)	51,836	51,978	49,741	צמוד מדד
(2.0)	0.2	11,554	11,298	11,325	מט"ח כולל צמוד מט"ח
4.0	8.7	159,204	152,317	165,515	סך הכל

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני		
2015	2015	2015	2015	2016	
אנשים פרטיים:					
4.6	10.0	105,105	100,005	109,970	משקי בית- הלוואות לדיור
4.9	10.0	17,158	16,368	18,001	משקי בית- אחר
25.4	(2.3)	67	86	84	בנקאות פרטית
4.7	10.0	122,330	116,459	128,055	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:					
3.7	6.7	13,949	13,554	14,468	עסקים קטנים וזעירים
4.9	6.9	4,800	4,713	5,037	עסקים בינוניים
(2.1)	(1.2)	13,034	12,924	12,763	עסקים גדולים
(5.2)	(11.3)	2,030	2,170	1,924	גופים מוסדיים
1.1	2.5	33,813	33,361	34,192	סך הכל פעילות עסקית
6.8	30.9	3,061	2,497	3,268	פעילות חוץ לארץ
4.0	8.7	159,204	152,317	165,515	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

לפרטים נוספים בדבר יישום הוראות בנק ישראל בנושא מגזרים פיקוחיים, ראה ביאור 1 ב.1 לדוחות הכספיים.

להלן פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

2015 בדצמבר			30 ביוני 2015			30 ביוני 2016			סכומים מדווחים
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			(במיליוני שקלים חדשים)
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	
1. סיכון אשראי בעייתי									
986	169	817	1,016	173	843	1,045	160	885	סיכון אשראי פגום
82	-	82	76	-	76	109	-	109	סיכון אשראי נחות
1,647	329	1,318	1,653	330	1,323	1,352	225	1,127	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽²⁾
2,715	498	2,217	2,745	503	2,242	2,506	385	2,121	סך הכל סיכון אשראי בעייתי
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור									
		1,012			1,028			962	של 90 ימים או יותר ⁽²⁾
		774			796			851	2. נכסים שאינם מבצעים ⁽³⁾

- אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר, בסך של 871 מיליוני שקלים חדשים (ליום 30 ביוני 2015 - 969 מיליוני שקלים חדשים, ליום 31 בדצמבר 2015 - 957 מיליוני שקלים חדשים).
- נכסים שאינם צוברים ריבית.

לפרטים נוספים ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

סיכון האשראי של האשראי לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באיגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו. סיכון האשראי הכולל בקבוצת הבנק הסתכם ביום 30 ביוני 2016 לסך של 224 מיליארדי שקלים חדשים לעומת 217 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 3.2%.

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני		
2015	2015	2015	2015	2016	
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים⁽¹⁾:					
19.9	77.4	472	319	566	אשראי תעודות
9.7	12.0	2,245	2,198	2,462	ערבויות להבטחת אשראי
7.0	8.2	11,597	11,469	12,406	ערבויות לרכשי דירות
7.1	11.6	4,546	4,364	4,869	ערבויות והתחייבויות אחרות
4.4	4.6	7,848	7,832	8,193	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
					מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות
0.5	(11.3)	16,588	18,797	16,671	לפי דרישה שלא נוצלו
					התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושרו
(0.7)	2.5	12,901	12,498	12,805	עדיין לא ניתן
(0.3)	(7.7)	5,629	6,082	5,611	התחייבויות להוצאת ערבויות
מכשירים פיננסיים נגזרים⁽²⁾:					
0.5	(10.1)	237,147	265,246	238,451	סך הכל ערך נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים
(1.9)	(22.7)	3,527	4,478	3,460	נכסים (מאזניים) בגין מכשירים נגזרים
4.2	(29.2)	3,634	5,350	3,787	התחייבויות (מאזניות) בגין מכשירים נגזרים

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ביאור 11 לדוחות הכספיים.

(2) כולל עסקאות פרוורדר, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני ראה פרק הסיכונים להלן וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך קטנה במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 ב-3.4 מיליארדי שקלים חדשים וקטנה ב-7.4 מיליארדי שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

להלן התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים (במיליוני שקלים חדשים):

30 ביוני 2016					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו		הפסדים שטרם הוכרו	
		לשווי הוגן	מהתאמות	לשווי הוגן	מהתאמות
שווי הוגן ⁽¹⁾		שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן
ניירות ערך מוחזקים לפדיון	3,215	3,215	100	-	3,315
ניירות ערך זמינים למכירה	4,984	4,972	37 ⁽²⁾	(25) ⁽²⁾	4,984
ניירות ערך למסחר	220	218	2 ⁽³⁾	-	220
סך כל ניירות הערך	8,419	8,405	139	(25)	8,519

30 ביוני 2015					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו		הפסדים שטרם הוכרו	
		לשווי הוגן	מהתאמות	לשווי הוגן	מהתאמות
שווי הוגן ⁽¹⁾		שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן
ניירות ערך מוחזקים לפדיון	5,151	5,151	102	-	5,253
ניירות ערך זמינים למכירה	10,038	10,121	23 ⁽²⁾	(106) ⁽²⁾	10,038
ניירות ערך למסחר	644	650	-	(6) ⁽³⁾	644
סך כל ניירות הערך	15,833	15,922	125	(112)	15,935

31 בדצמבר 2015					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו		הפסדים שטרם הוכרו	
		לשווי הוגן	מהתאמות	לשווי הוגן	מהתאמות
שווי הוגן ⁽¹⁾		שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן
ניירות ערך מוחזקים לפדיון	3,320	3,320	71	-	3,391
ניירות ערך זמינים למכירה	8,303	8,323	20 ⁽²⁾	(40) ⁽²⁾	8,303
ניירות ערך למסחר	222	222	-	-	222
סך כל ניירות הערך	11,845	11,865	91	(40)	11,916

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (3) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני	
2015	2015	2015	2015	2016
				מטבע ישראלי
(33)	(61)	7,002	11,905	4,665
				לא צמוד
173	154	66	71	180
				צמוד מדד
(26)	(7)	4,679	3,753	3,473
				מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ)
3	(3)	98	104	101
				פריטים לא כספיים
(29)	(47)	11,845	15,833	8,419
				סך הכל

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר	30 ביוני		
2015	2015	2016	
			איגרות חוב ממשלתיות:
9,788	13,895	7,988	ממשלת ישראל
1,624	1,348	176	ממשלת ארצות הברית
-	61	-	ממשלת בריטניה
40	27	38	ממשלת קוריאה הדרומית
11,452	15,331	8,200	סך הכל איגרות חוב ממשלתיות
			איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות:
79	94	78	בריטניה
-	124	-	ישראל
117	113	-	גרמניה
78	-	-	אחר - גוש האירו
-	4	19	אחר
274	335	97	סך הכל איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות
			איגרות חוב של חברות (פילוח לפי ענפי משק):
10	10	-	תעשייה וחרושת
-	15	-	בינוי ונדל"ן
11	11	11	שירותים ציבוריים וקהילתיים
-	27	8	שירותים פיננסיים
21	63	19	סך הכל איגרות חוב של חברות
98	104	101	מניות
11,845	15,833	8,419	סך הכל ניירות ערך

לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך ובדבר ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמינים למכירה ופירוט משך הזמן בו קיימת ירידת ערך ושיעורה מהעלות המופחתת, ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד - יתרת בניינים וציוד קטנה במחצית הראשונה של שנת 2016 בסך של 38 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 2.4%. השינוי ביתרת בניינים וציוד נובע מהשקעות חדשות, בעיקר במסגרת ההשקעות הטכנולוגיות, פחת ומימוש נכסים במסגרת רה ארגון של נכסים ושיפורים במערך הסינוף.

פיקדונות הציבור - משקלם של פיקדונות הציבור מסך המאזן המאוחד הגיע ביום 30 ביוני 2016 לכ-78%, בדומה לסוף שנת 2015. במחצית הראשונה של שנת 2016 גדל היקף פיקדונות הציבור בקבוצת הבנק, בסך של 7.2 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 4.5%.

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני	
2015	2015	2015	2015	2016
				מטבע ישראלי
6.8	18.0	109,091	98,771	116,532
				לא צמוד
3.9	(6.8)	16,764	18,687	17,424
				צמוד מדד
(2.4)	(1.7)	36,525	36,278	35,665
				מט"ח כולל צמוד מט"ח
4.5	10.3	162,380	153,736	169,621
				סך הכל

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני	
2015	2015	2015	2015	2016
				אנשים פרטיים:
6.3	10.6	65,940	63,390	70,090
				משקי בית- אחר
6.1	11.5	10,242	9,745	10,864
				בנקאות פרטית
6.3	10.7	76,182	73,135	80,954
				סך הכל אנשים פרטיים
				פעילות עסקית:
11.7	19.3	13,376	12,521	14,938
				עסקים קטנים וזעירים
2.5	4.5	6,098	5,980	6,249
				עסקים בינוניים
5.7	35.0	26,688	20,891	28,197
				עסקים גדולים
(3.9)	(7.1)	35,995	37,243	34,609
				גופים מוסדיים
2.2	9.6	82,157	76,635	83,993
				סך הכל פעילות עסקית
15.7	17.9	4,041	3,966	4,674
				פעילות חוץ לארץ
4.5	10.3	162,380	153,736	169,621
				סך הכל

לפרטים נוספים בדבר יישום הוראות בנק ישראל בנושא מגזרים פיקוחיים, ראה ביאור 1 ב.1 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר		30 ביוני		
2015	2015	2016		
				תקרת הפיקדון
55,171	52,359	57,843		עד 1
34,787	32,633	36,832		מעל 1 עד 10
17,311	17,128	18,673		מעל 10 עד 100
16,776	14,954	15,671		מעל 100 עד 500
38,335	36,662	40,602		מעל 500
162,380	153,736	169,621		סך הכל

לפרטים נוספים על הרכב פיקדונות הציבור, ראה ביאור 7 לדוחות הכספיים.

פיקדונות מבנקים - יתרת פיקדונות מבנקים ליום 30 ביוני 2016 הסתכמה לסך של כ-1.2 מיליארדי שקלים חדשים בדומה לסוף שנת 2015.

איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 ביוני 2016 הסתכמה לסך של כ-24.3 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-23.7 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2015, גידול של 2.6%. ראה גם פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

הון, הלימות הון ומינוף

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק - יתרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 30 ביוני 2016 הסתכמה לסך של כ-12.4 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-11.8 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2015 וכ-11.3 מיליארדי שקלים חדשים ליום 30 ביוני 2015, גידול של 4.5% ו-9.9% בהתאמה.

להלן הרכב ההון העצמי (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר		30 ביוני		
2015	2015	2016		
2,222	2,215	2,224		הון מניות ופרמיה
68	62	68		קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
(76)	(76)	(76)		מניות באוצר
(97)	(158)	(111)		רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ⁽¹⁾
9,730	9,223	10,279		עודפים
11,847	11,266	12,384		סך הכל

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ליום 30 ביוני 2016 הגיע ל-5.69%, לעומת 5.66% ליום 31 בדצמבר 2015 ולעומת 5.58% ליום 30 ביוני 2015

(1) שינויים ברווח כולל אחר מצטבר כוללים שינוי בקרנות הון והתאמות נוספות במסגרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק, כמפורט בביאור 4 לדוחות הכספיים.

הלימות הון

ההון הפיקוחי

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק.

להלן נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2015	30 ביוני 2015	30 ביוני 2016	
			הון לצורך חישוב יחס ההון
12,299	11,703	12,792	הון עצמי רובד 1
12,299	11,703	12,792	הון רובד 1
4,916	4,473	4,619	הון רובד 2
17,215	16,176	17,411	סך הכל הון כולל
			יתרות משוקללות של נכסי סיכון
120,793	117,255	122,596	סיכון אשראי
950	1,123	1,191	סיכונים שוק
7,743	7,443	7,851	סיכון תפעולי
129,486	125,821	131,638	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

יחס הון לרכיבי סיכון

החל מיום 1 בינואר 2014 הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון על פי כללי באזל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, החל מיום 1 בינואר 2015 מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת משיעור של 12.5% לסך המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים. אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות.

החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסים אלה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.

דרישה זו מיושמת בהדרגה עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.84%- ו-13.34% בהתאמה.

לפרטים נוספים ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.

ביום 23 ביולי 2012 אישר דירקטוריון הבנק תכנית חומש אסטרטגית לשנים 2013-2017 (להלן-"התכנית האסטרטגית המקורית" או "התכנית המקורית"), המבוססת על העקרונות הבאים:

- היעד שנקבע בתכנית המקורית הוא להציג בשנת 2017 תשואה מרווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי ממוצע, בשיעור של כ-17%, על בסיס היעד של יחס הון הליבה בשיעור של 7.5%.
- דירקטוריון הבנק הנחה את הנהלת הבנק, באותו מועד, לפעול להקדמת היישום של הוראת המפקח על הבנקים מיום 28 במרץ 2012, לפיה על הבנק לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014 ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%, במטרה להחילה, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014. בנוסף, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, להנחות את הנהלת הבנק לפעול, במידת האפשר, לשמירת שולי בטחון נאותים לצורך כך. יחס הון הליבה יחושב בהתאם להוראות באזל III ולהתאמות שייקבעו בהוראות המפקח על הבנקים. כפועל יוצא מכך, יוגדל בסיס ההון העצמי

הממוצע שישמש לפעילות הבנק, דבר שיביא לתוצאה אריתמטית לפיה רווח נתון יניב תשואה נמוכה יותר. בהתאם לכך, היעד של התשואה מרווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי ממוצע, המותאם לדרישה הרגולטורית של יחס הון ליבה שלא יפחת מ-9%, יעמוד בשנת 2017 על כ-14.5%. לצרכי השוואה, תשואה להון זו שקולה לכ-17% על בסיס דרישת הון הרגולטורית בתקופת התכנית האסטרטגית הקודמת. ראה להלן החלטת הדירקטוריון מיום 23 בדצמבר 2014 לעדכון התכנית האסטרטגית.

- בתקופת תכנית החומש תישמר, על פי התכנית המקורית, מדיניות חלוקת הדיבידנד שאימץ לעצמו הבנק לפיה, בכפוף לכך שיחס הון הליבה לא יפחת מהיעד שקבע הדירקטוריון, יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח מפעולות בלתי רגילות.

בעקבות פרסום הוראות המפקח על הבנקים, מיום 30 במאי 2013, לגבי אימוץ המלצות באזל III בישראל, ובכללן התאמות פיקוחיות, ניכיים מההון והוראות למדידה והלימות הון, חזר הבנק ובחן, באותו מועד, את עמידתו בלוחות הזמנים להשגת יעד ליחס הון ליבה בשיעור שלא יפחת מ-9%.

בעקבות בחינה זו ועל יסוד הנחות במועד הבחינה ביחס לרווח הצפוי בשנים 2013-2014 ולשיעורי הצמיחה בנכסי הסיכון, הציג הבנק למפקח על הבנקים, באותו מועד, מתווה להתפתחות חזויה של יחס הון הליבה, הכלל חלוקת דיבידנד, תוך שמירה על שולי ביטחון נאותים.

לאחר בדיקה עם המפקח על הבנקים, החליט הדירקטוריון הבנק ביום 14 באוגוסט 2013, לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.

החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014, ולעניין מדיניות חלוקת דיבידנד - הכל כפי שפורט בסעיף 1 לדוח המיידית של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 01-2012-191649). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בסעיף 1 לדוח המיידית האמור.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 לפיו יעד הון עצמי רובד 1 יועד ההון הכולל לרכיבי סיכון יכללו תוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת תיק האשראי לדור.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017 על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד דיווח זה, הינו 9.84% ו-13.34%, בהתאמה.

ביום 23 בדצמבר 2014 החליט הדירקטוריון הבנק לעדכן את התכנית האסטרטגית המקורית ולהעמיד את היעד של התשואה מרווח נקי המיוחס לבעלי המניות להון עצמי ממוצע, על שיעור של כ-13% בשנת 2017. לפרטים בדבר שינויים שחלו בהנחות מסוימות ששימשו בסיס לתכנית האסטרטגית המקורית ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוחות הכספיים לשנת 2015.

בנוסף, החליט הדירקטוריון הבנק, באותו מועד, לאשר מדיניות חלוקת דיבידנד (להלן - "מדיניות הדיבידנד המעודכנת"), במקום מדיניות חלוקת הדיבידנד שפורטה בסעיף 1ג. לדוח המיידית של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 01-2012-191649) להלן "הדוח המיידית הקודם"; מדיניות הדיבידנד המעודכנת הינה לחלק בגין הרווחים הרבעוניים, בשנים 2015 ו-2016 (החל מן הרבעון הראשון של שנת 2015) דיבידנד בשיעור של עד 15% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות.

מדיניות הדיבידנד המעודכנת כפופה לכך, כי הבנק ישמור על שולי ביטחון נאותים, כפי שנקבעו לעניין זה, על מנת שהון עצמי רובד 1 של הבנק לא יפחת מן היעד הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים ואשר אומץ על ידי הדירקטוריון, כמפורט לעיל.

בשנת 2017, מדיניות הדיבידנד תהיה בהתאם לאמור בסעיף 1ג. לדוח המיידית הקודם; זאת, בכפוף לכך שהון עצמי רובד 1 של הבנק, לא יפחת מן הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים ובכפוף לשמירת שולי בטחון נאותים.

הבנק קיבל את אישורו של המפקח על הבנקים, למתווה של מדיניות הדיבידנד, כאמור לעיל. מובהר, כי חלוקת הדיבידנד כפופה להוראות הדין ולהגבלות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד ראה פרק דיבידנד להלן.

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

31 בדצמבר 2015	30 ביוני 2015	30 ביוני 2016	
9.50	9.30	9.72	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.29	12.86	13.23	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.30	9.10	9.52	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים ⁽¹⁾
12.80	12.60	13.02	יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים ⁽¹⁾

(1) יחסי ההון הנדרשים על ידי המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015. החל מיום 1 בינואר 2015, תתווסף ליחסים אלה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיר למועד הדיווח דרישה זו מיושמת בהדרגה עד ליום 1.1.2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1.1.2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.84%-ו-13.34%, בהתאמה.

יחס המינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף. הוראה זו מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס מינוף, שנקבעו בחודש ינואר 2014.

יחס המינוף מבוטא באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רובד 1 לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים.

על פי ההוראה, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה, נדרש להגדיל את היחס בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.

יחס המינוף של הבנק ליום 30 ביוני 2016 הינו 5.33%, לעומת 5.24%-ו-5.32% ליום 30 ביוני 2015 וליום 31 בדצמבר 2015 בהתאמה. יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 5.00%. לפרטים נוספים ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים ובדוח סיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דיבידנד

חלוקת דיבידנד

ביום 23 בדצמבר 2014, החליט דירקטוריון הבנק לאשר מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת לשנים 2015 ו-2016. מדיניות הדיבידנד המעודכנת הינה לחלק בגין הרווחים הרבעוניים, בשנים 2015 ו-2016 (החל מן הרבעון הראשון של שנת 2015) דיבידנד בשיעור של עד 15% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות.

מדיניות הדיבידנד המעודכנת כפופה לכך, כי הבנק ישמור על שולי ביטחון נאותים, כפי שנקבעו לעניין זה, על מנת שהון עצמי רובד 1 של הבנק לא יפחת מן היעד הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים ואשר אומץ על ידי הדירקטוריון.

לפרטים נוספים בדבר החלטות הדירקטוריון, לרבות מדיניות הדיבידנד בשנת 2017, ראה לעיל וראה פרק הון, הלימות הון ומינוף בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2015.

בהתאם למדיניות הדיבידנד המעודכנת, כאמור לעיל, החליט דירקטוריון הבנק ביום 24 בפברואר 2016 לחלק דיבידנד בסך כולל של 36.0 מיליוני שקלים חדשים, בגין רווחי הרבעון הרביעי של שנת 2015. ביום 21 במרץ 2016 שולם הדיבידנד כאמור.

ביום 18 במאי 2016, החליט דירקטוריון הבנק לחלק דיבידנד בסך כולל של 43.2 מיליוני שקלים חדשים בגין רווחי הרבעון הראשון של שנת 2016. ביום 21 ביוני 2016 שולם הדיבידנד כאמור.

ביום 10 באוגוסט 2016 החליט דירקטוריון הבנק לחלק דיבידנד בסך כולל של 51.0 מיליוני שקלים חדשים בגין רווחי הרבעון השני של שנת 2016⁽¹⁾.

להלן פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2014 (בסכומים מדווחים):

יום ההכרזה	יום התשלום	דיבידנד למניה	סך הכל דיבידנד ששולם
		(אגורות)	(מיליוני שקלים חדשים)
18 במאי 2015	14 ביוני 2015	15.84	36.6
16 באוגוסט 2015	17 בספטמבר 2015	21.35	49.5
24 בפברואר 2016	21 במרץ 2016	15.52	36.0
18 במאי 2016	21 ביוני 2016	18.62	43.2

(1) סכום הדיבידנד מהווה שיעור של 219.9% מההון המונפק, דהיינו 21.99 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב. היום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד הינו 25 באוגוסט 2016 ויום התשלום הינו 11 בספטמבר 2016. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב מימוש ניירות ערך המירים של הבנק.

פעילות חוץ מאזנית אחרת

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	
2016	2015	2015	2015	
211,431	218,326	208,514	1.4	ניירות ערך ⁽¹⁾
74,564	73,661	74,269	0.4	נכסי קופות גמל שהקבוצה מספקת להן שירותי תפעול
14,045	21,755	16,219	(13.4)	נכסי קרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול
67,869	72,238	72,977	(7.0)	נכסים בנאמנות קבוצת הבנק
10,644	12,926	10,586	0.5	נכסים אחרים בניהול ⁽²⁾

(1) שווי תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

(2) לרבות:

- יתרות אשראי המגובות בפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלות.
- הלוואות אחרות בניהול הבנק.

רקע

ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. בהתאם להוראה, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה וברת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השייך למגזר פעילות פיקוחי נקבע לרוב על פי מחזור פעילות הלקוחות.

המידע הכספי בדוח הדירקטוריון וההנהלה נכלל בהתאם להגדרות המגזרים הפיקוחיים.

בנוסף, נכלל בדוחות הכספיים, במסגרת ביאור 12, גילוי על "מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה".

מגזר פעילות בהתאם לגישת ההנהלה הינו מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להניב הכנסות והוצאות אשר עומדות בקריטריונים להלן:

- תוצאות פעילותו נבחנות באופן סדיר לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכות ביצועים.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

בפועל, קיים מתאם בין מגזרי הפעילות הפיקוחיים ל"מגזרי הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה" אולם, יחד עם זאת, קיימים הבדלים מסוימים בשייך הלקוחות למגזרים ובאופן קבלת החלטות. לפיכך, בשלב זה, מדווחות בדוחות הכספיים גם תוצאות הפעילות לפי "גישת ההנהלה" כאמור.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

מגזרי הפעילות הפיקוחיים נחלקים למגזרי פעילות הנוגעים לאנשים פרטיים ומגזרי פעילות שאינם פרטיים (לרבות מגזרי פעילות עסקיים, גופים מוסדיים והניהול הפיננסי של הבנק). אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שחבותם מסווגת כחבות של "אנשים פרטיים – הלוואות לדיור ואחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

להלן הגדרות המגזרים הפיקוחיים:

משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות בנקאות פרטית כאמור להלן.

בנקאות פרטית - אנשים פרטיים המנהלים תיק נכסים פיננסיים מעל 3 מיליוני שקלים חדשים.

עסקים זעירים וקטנים - עסקים בעלי מחזור פעילות עד 50 מיליוני שקלים חדשים.

עסקים בינוניים - עסקים בעלי מחזור פעילות מעל 50 מיליוני שקלים חדשים ומתחת ל-250 מיליוני שקלים חדשים.

עסקים גדולים - עסקים בעלי מחזור פעילות מעל 250 מיליוני שקלים חדשים.

גופים מוסדיים - עסקים בעלי קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה, מנהלי כספי לקוחות.

ניהול פיננסי - כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות.

פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שאילת ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך. ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באיגרות חוב זמינות למכירה ובאיגרות חוב מוחזקות לפידיון, גידור באמצעות מכשירים נגזרים מגדרים, גידור ALM, הפקדה של פיקדונות בבנקים ופיקדונות מבנקים בארץ ובחוץ לארץ, גידור מטבעי של השקעות בחוץ לארץ, פיקדונות בממשלות וממשלות. השקעות ריאליות - השקעה במניות זמינות למכירה ובחברות כלולות של עסקים. פעילות ניהול פיננסי אחרת - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת בבנקים, מכירה וניהול תיקי אשראי. מגזרי הפעילות לעיל נחלקים לפעילות בישראל ופעילות בחוץ לארץ, כאשר הפעילות בחוץ לארץ מוצגת בנפרד ונחלקת לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית בלבד.

חריגים לסיווג לקוחות עסקיים בהתאם למחזור פעילות

בהתאם לקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל מסווג הבנק לקוחות עסקיים למגזרי פעילות שלא על פי מחזור פעילותם במקרים הבאים:

- כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי וחבות הלקוח קטנה מ-300 אלפי שקלים חדשים, מסווג הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי המתאים לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק.
- סיווג זה יעשה בהתאמה לקטגוריות מחזור ההכנסות לעיל כאשר סך הנכסים הפיננסיים יוכפלו ב-10 לצורך סיווגים כאמור.
- כאשר לדעת הבנק, מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף פעילותו וסך המאזן של הלקוח גדול מ-100 מיליוני שקלים חדשים, מסווג הבנק את הלקוח למגזר עסקים גדולים. סיווג באופן זה מבוצע למשל בענף הנדל"ן. כאשר סך המאזן נמוך מ-100 מיליוני שקלים חדשים ומחזור ההכנסות אינו מייצג כאמור, יסווג הלקוח, בדרך כלל, כדלקמן:
 - עסקים זעירים וקטנים - סך הנכסים במאזן הלקוח נמוך מ-50 מיליוני שקלים חדשים.
 - עסקים בינוניים - עסקים שסך הנכסים במאזן הלקוח גדול או שווה ל-50 מיליוני שקלים וקטן מ-215 מיליוני שקלים חדשים.
 - עסקים גדולים - עסקים שסך הנכסים במאזן הלקוח גדול או שווה ל-215 מיליוני שקלים חדשים.

"גישת הנהלה"

הבנק מנהל את פעילותו בשישה מגזרי פעילות עיקריים, הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות, סוגי השירותים הבנקאיים הנדרשים להם וביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מהמגזרים. הגדרת מגזרי הפעילות מבוססת על המבנה הארגוני של הבנק בתקופות שחלפו, כמפורט להלן. הפעילות בששת מגזרי הפעילות כוללת את כל תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות מתן שירותים פיננסיים בסיסיים (הלוואות ופיקדונות), פעילות בניירות ערך עבור לקוחות, פעילות במכשירים נגזרים וכן שירותים בנקאיים ייחודיים המיועדים לענות על צרכים בתחומי פעילות מוגדרים. הפעילות במגזרים השונים מתבצעת באמצעות סניפי הבנק, חדר העסקאות, המוקדים העסקיים, יחידות המטה בבנק והחברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ.

להלן מגזרי פעילות של הבנק "בגישת הנהלה":

מגזר משקי הבית - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל את הלקוחות הפרטיים שהיקף פעילותם הכספי נמוך יחסית ואת תחום המשכנתאות. במסגרת החטיבה ניתנים ללקוחות המגזר שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים מתאימים, לרבות בתחום המשכנתאות.

מגזר עסקים קטנים - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל חברות קטנות ולקוחות עסקיים קטנים, המתאפיינים בהיקף חבות נמוך מ-6 מיליוני שקלים חדשים, במחזור מכירות נמוך מ-30 מיליוני שקלים חדשים וביתרת נכסים נזילים נמוכה מ-10 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות המגזר ניתנים שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שרותי בנקאות מסחרית בהתאם לצורכיהם.

בנקאות פרטיות - הטיפול בבנקאות הפרטיות נמצא באחריות סקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית. על לקוחות סקטור בנקאות פרטית נמנים בעיקר לקוחות פרטיים, שלהם היקפי נכסים נזילים (בעיקר פיקדונות לטווחים קצרים והשקעות בניירות ערך) בסכומים העולים על 2.5 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות מגזר זה, המתאפיינים בעושר פיננסי גבוה, מציע הבנק נגישות לשירותים ומוצרים ייחודיים בתחומי הפעילות בשוק ההון, הייעוץ וניהול ההשקעות.

בנקאות מסחריות - הטיפול בלקוחות המגזר, חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובהיקף בינוני של חבות, מתבצע בחטיבה לבנקאות עסקית, בעיקר בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שלושה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. לקוחות עסקיים משויכים לסקטור עסקים בעיקר על פי תבחינים הכוללים היקף חבות שבין 6 ל-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור פעילות בין 30 לבין 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בין 10 לבין 40 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

בנקאות עסקיות - מגזר זה הינו באחריות סקטור תאגידיים גדולים שבחטיבה העסקית. המגזר כולל את הטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים ביותר. התבחינים שעל פיהם מתקבלת החלטה לשיוך לקוח לסקטור תאגידיים כוללים היקף חבות הגבוה מ-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות מעל 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בהיקף של למעלה מ-40 מיליוני שקלים חדשים. מגזר זה מספק את מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות הגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, ובהיקפי חבות גבוהים באופן יחסי. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה. ההשקעות בתאגידיים ריאליים הינן באחריות החטיבה העסקית ומשוייכות למגזר זה.

ניהול פיננסי - הפעילות במגזר זה כוללת, בין היתר, את ניהול הנכסים וההתחייבויות והחשיפות לסיכונים שוק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול הנזילות ופעילות חדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. המגזר מצוי באחריות החטיבה הפיננסית.

הבדלים מסוימים בין מגזרי הפעילות הפיקוחיים ל"גישת ההנהלה":

כאמור לעיל, קיים מתאם גבוה בין המגזרים הפיקוחיים למגזרי הפעילות לפי "גישת ההנהלה". אולם, יחד עם זאת, קיימים הבדלים מסוימים בשיוך לקוחות ובאופן קבלת החלטות לפי "גישת ההנהלה" לבין ההגדרות הפיקוחיות.

להלן תמצית ההבדלים:

- מגזרי הפעילות של הבנק ב"גישת ההנהלה" מבוססים על המבנה הארגוני של הבנק בתקופה שחלפה. קיים מתאם גבוה בין המאפיינים שקבעה ההנהלה לצורך שיוך לקוחות לחטיבה האחראית לבין ההגדרות הפיקוחיות.
- יחד עם זאת, ייתכנו מצבים בהתאם ל"גישת ההנהלה" בהם השיוך הסופי של הלקוח לא יהיה שרירותי אלא יופעל שיקול דעת נוסף. שיקול הדעת הנוסף יכול להביא בחשבון התמחות של יחידה מסוימת בסוגי פעילות של לקוחות או ניסיון שנצבר בעבודה עם הלקוח, המעניק יתרונות עסקיים ושירותיים לשיוך הלקוח לחטיבה ספציפית.
- הבדלים נוספים באים לידי ביטוי בהגדרת הבנק בבנקאות הפרטית, אופן טיפולו בגופים מוסדיים, פעילות עסקית המשויכת למגזר הניהול הפיננסי והבדלים נוספים הנובעים מההגדרות המפורטות לעיל.

לפרטים בדבר המוצרים העיקריים המוצעים במסגרת מגזרי הפעילות השונים של הבנק ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר העקרונות על פיהם מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות במערכת ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים.

מידע כספי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

חלק מסך רווח נקי (באחוזים)		רווח נקי		
מחצית ראשונה		מחצית ראשונה		
2015	2016	2015	2016	
				אנשים פרטיים:
37.4	36.6	218	230	משקי בית- הלוואות לדיור
3.8	3.3	22	21	משקי בית- אחר
0.2	1.0	1	6	בנקאות פרטית
41.3	40.9	241	257	סך הכל אנשים פרטיים
				פעילות עסקית:
17.5	16.7	102	105	עסקים קטנים וזעירים
8.9	8.3	52	52	עסקים בינוניים
26.9	26.9	157	169	עסקים גדולים
2.0	0.8	12	5	גופים מוסדיים
55.3	52.7	323	331	סך הכל פעילות עסקית
-	0.6	(6)	4	ניהול פיננסי
96.6	94.3	558	592	סך הכל פעילות בישראל
3.4	5.7	20	36	פעילות חוץ לארץ
100.0	100.0	578	628	סך הכל

לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני					
2015			2016		
במיליוני שקלים חדשים					
סך הכל	הלוואות לדיור	אחר	סך הכל	הלוואות לדיור	אחר
רווח ורווחיות					
958	480	478	1,052	527	525
-	-	-	-	-	-
367	90	277	343	74	269
1,325	570	755	1,395	601	794
23	6	17	35	1	34
887	218	669	919	227	692
415	346	69	441	373	68
153	128	25	169	143	26
262	218	44	272	230	42
רווח נקי (הפסד):					
(22)	-	(22)	(21)	-	(21)
240	218	22	251	230	21
מאזן – סעיפים עיקריים:					
117,130	100,633	16,497	128,716	110,581	18,135
63,390	-	63,390	70,090	-	70,090
115,241	99,229	16,012	127,261	109,593	17,668
61,889	-	61,889	68,440	-	68,440
69,316	54,486	14,830	75,098	59,655	15,443
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:					
830	454	376	919	512	407
100	-	100	118	-	118
28	26	2	15	15	-
958	480	478	1,052	527	525

תרומת מגזר משקי הבית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכמה ב- 251 מיליוני שקלים חדשים לעומת 240 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

תרומת ההלוואות לדיור (כולל הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים) במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכמה ב- 230 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 218 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. סך הכל הכנסות הריבית נטו, הסתכמו ב- 527 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 480 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-9.7% הנובע בעיקר מעליה בהיקפי פעילות המשכנתאות, שבאה לידי ביטוי בעליה ביתרה הממוצעת של האשראי בכ-10.0 מיליארדי שקלים חדשים. בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי חל קיטון של 5 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בסעיף העמלות וההכנסות אחרות חלה ירידה של כ-16 מיליוני שקלים חדשים המיוחסת בין היתר להשפעות רגולטוריות. ההוצאות התפעוליות הסתכמו בכ-227 מיליוני שקלים חדשים לעומת 218 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול שוטף של כ-4.1%.

תרומת משקי הבית, יתר הפעילות (שאינה הלוואות לדיור) במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכמה ב-21 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-22 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 1 מיליוני שקלים חדשים. בסעיף הכנסות הריבית נטו, נרשמה עליה של כ-47 מיליוני שקלים חדשים. העלייה מיוחסת לגידול במרווח מפעילות מתן אשראי וכן לגידול במרווח מפעילות מתן פיקדונות כתוצאה מעליה בהיקפי האשראי ועליה בהיקפי הפיקדונות. בעמלות וההכנסות האחרות חלה ירידה של 8 מיליוני שקלים חדשים, המיוחסת להשפעות רגולטוריות שונות. ההוצאות התפעוליות הסתכמו בכ-692 מיליוני שקלים חדשים לעומת 669 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול שוטף של כ-3.4%.

לפרטים נוספים ומידע נרחב על מגזרי הפעילות הפיקוחיים וכן לתוצאת הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני						
2015			2016			
במיליוני שקלים חדשים						
הלוואות		הלוואות				
לדיור	אחר	לדיור	אחר	סך הכל	סך הכל	
						רווח ורווחיות
487	251	236	541	270	271	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
183	45	138	171	37	134	עמלות והכנסות אחרות
670	296	374	712	307	405	סך ההכנסות
23	10	13	28	10	18	הוצאות בגין הפסדי אשראי
449	113	336	468	113	355	הוצאות תפעוליות אחרות
198	173	25	216	184	32	רווח לפני הפרשה למיסים
73	64	9	79	67	12	הפרשה למיסים
125	109	16	137	117	20	רווח לאחר מיסים
						רווח נקי (הפסד):
(13)	-	(13)	(13)	-	(13)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
112	109	3	124	117	7	המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
						מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
423	232	191	471	260	211	מרווח מפעילות מתן אשראי
45	-	45	54	-	54	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
19	19	-	16	10	6	אחר
487	251	236	541	270	271	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
16	25	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
6	7	עמלות והכנסות אחרות
22	32	סך ההכנסות
1	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
20	23	הוצאות תפעוליות אחרות
1	9	רווח לפני הפרשה למיסים
-	3	הפרשה למיסים
1	6	רווח נקי
מאזן – סעיפים עיקריים:		
88	85	אשראי לציבור (יתרת סוף)
9,745	10,864	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
70	69	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
9,573	10,485	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
32	26	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
16	24	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
-	1	אחר
16	25	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר הבנקאות הפרטית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכמה ב-6 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל הכנסות הריבית נטו, גדלו בתשעה מיליוני שקלים חדשים בעיקר כתוצאה מגידול בהיקף פיקדונות הציבור. בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל גידול של כ-1 מיליוני שקלים חדשים.

בהוצאות התפעוליות נרשמה עליה של כ-3 מיליוני שקלים חדשים המיוחסת לגידול בהיקפי הפעילות במגזר.

לפרטים נוספים ומידע נרחב על מגזרי הפעילות הפיקוחיים וכן לתוצאת הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת ייחוס הוצאות הנוגעות לחקירת משרד המשפטים האמריקאי על מגזר זה, ראה ביאור 12.g. לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
8	14	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
2	3	עמלות והכנסות אחרות
10	17	סך ההכנסות
1	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
9	12	הוצאות תפעוליות אחרות
-	5	רווח לפני הפרשה למיסים
-	2	הפרשה למיסים
-	3	רווח נקי
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
8	13	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
-	1	אחר
8	14	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
348	373	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
145	149	עמלות והכנסות אחרות
493	522	סך ההכנסות
61	70	הוצאות בגין הפסדי אשראי
270	281	הוצאות תפעוליות אחרות
162	171	רווח לפני הפרשה למיסים
60	66	הפרשה למיסים
102	105	רווח נקי
מאזן – סעיפים עיקריים:		
13,774	14,686	אשראי לציבור (יתרת סוף)
12,521	14,938	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
13,322	14,532	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
12,370	13,787	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
12,032	12,930	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
324	341	מרווח מפעילות מתן אשראי
17	23	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
7	9	אחר
348	373	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים זעירים וקטנים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכמה ב-105 מיליוני שקלים חדשים לעומת 102 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-373 מיליוני שקלים חדשים לעומת 348 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 7.2% הנובע בעיקר מגידול בהיקף פעילות האשראי והפיקדונות.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-70 מיליוני שקלים חדשים לעומת 61 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, עליה של 9 מיליוני שקלים חדשים, המיוחסת לגידול המשמעותי בהיקפי האשראי במגזר.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו בכ-281 מיליוני שקלים חדשים לעומת 270 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול שוטף של כ-4.1%. לפרטים נוספים ומידע נרחב על מגזרי הפעילות הפיקוחיים וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
177	187	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
70	74	עמלות והכנסות אחרות
247	261	סך ההכנסות
23	39	הוצאות בגין הפסדי אשראי
138	145	הוצאות תפעוליות אחרות
86	77	רווח לפני הפרשה למיסים
32	28	הפרשה למיסים
54	49	רווח נקי
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
164	171	מרווח מפעילות מתן אשראי
8	10	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
5	6	אחר
177	187	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
90	97	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
39	34	עמלות והכנסות אחרות
129	131	סך ההכנסות
(1)	(3)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
47	49	הוצאות תפעוליות אחרות
83	85	רווח לפני הפרשה למיסים
31	33	הפרשה למיסים
52	52	רווח נקי
מאזן – סעיפים עיקריים:		
4,760	5,090	אשראי לציבור (יתרת סוף)
5,980	6,249	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
4,854	4,862	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
5,935	6,255	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
6,099	6,221	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
82	86	מרווח מפעילות מתן אשראי
5	10	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
3	1	אחר
90	97	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים בינוניים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכמה ב-52 מיליוני שקלים חדשים בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

בסעיף הכנסות הריבית נטו חל גידול של כ-7 מיליוני שקלים חדשים המיוחס בעיקר לעליה בשיעור מרווחי האשראי והפיקדונות במגזר זה.

בסעיף עמלות והכנסות חלה ירידה של כ-5 מיליוני שקלים חדשים המיוחסת להשפעות רגולטוריות שונות.

בסעיף ההוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הכנסה של 3 מיליוני שקלים חדשים לעומת הכנסה של 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו בכ-49 מיליוני שקלים חדשים לעומת 47 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול שוטף של כ-4.3%.

לפרטים נוספים ומידע נרחב על מגזרי הפעילות הפיקוחיים וכן לתוצאת הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים

תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
44	57	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
21	16	עמלות והכנסות אחרות
65	73	סך ההכנסות
(5)	8	הוצאות בגין הפסדי אשראי
24	26	הוצאות תפעוליות אחרות
46	39	רווח לפני הפרשה למיסים
17	14	הפרשה למיסים
29	25	רווח נקי
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
40	47	מרווח מפעילות מתן אשראי
2	5	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
2	5	אחר
44	57	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
216	209	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
94	87	עמלות והכנסות אחרות
310	296	סך ההכנסות
(6)	(46)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
67	68	הוצאות תפעוליות אחרות
249	274	רווח לפני הפרשה למיסים
92	105	הפרשה למיסים
157	169	רווח נקי
מאזן – סעיפים עיקריים:		
13,213	13,072	אשראי לציבור (יתרת סוף)
20,891	28,197	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
14,571	14,107	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
20,357	27,804	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
27,209	23,934	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
200	188	מרווח מפעילות מתן אשראי
12	16	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
4	5	אחר
216	209	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים גדולים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכמה ב-169 מיליוני שקלים חדשים לעומת 157 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול 7.6%.

סך הכל הכנסות המימון הסתכמו ב-209 מיליוני שקלים חדשים לעומת 216 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. בסעיף ההוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הכנסה של 46 מיליוני שקלים חדשים לעומת הכנסה של 5 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד כתוצאה מגבייה ממספר לקוחות שנמחקו בעבר.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו בכ-68 מיליוני שקלים חדשים לעומת 67 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ומידע נרחב על מגזרי הפעילות הפיקוחיים וכן לתוצאת הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
108	105	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
44	44	עמלות והכנסות אחרות
152	149	סך ההכנסות
8	(14)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
34	34	הוצאות תפעוליות אחרות
110	129	רווח לפני הפרשה למיסים
41	47	הפרשה למיסים
69	82	רווח נקי
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
99	94	מרווח מפעילות מתן אשראי
6	8	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
3	3	אחר
108	105	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
55	56	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
1	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
27	25	עמלות והכנסות אחרות
83	82	סך ההכנסות
(1)	8	הוצאות בגין הפסדי אשראי
65	66	הוצאות תפעוליות אחרות
19	8	רווח לפני הפרשה למיסים
7	3	הפרשה למיסים
12	5	רווח נקי
מאזן – סעיפים עיקריים:		
2,202	1,969	אשראי לציבור (יתרת סוף)
37,243	34,609	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
2,229	2,763	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
40,163	34,137	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
3,273	3,007	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
26	23	מרווח מפעילות מתן אשראי
28	30	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
1	3	אחר
55	56	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר גופים מוסדיים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכמה ב- 5 מיליוני שקלים חדשים לעומת 12 מיליוני שקלים חדשים אשתקד. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר: בסך הכל ההכנסות הריבית, נטו, חלה עליה של 1 מיליוני שקלים חדשים. העמלות וההכנסות האחרות ירדו ב- 2 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד כתוצאה מהשפעת רגולטוריות. ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו ב- 8 מיליוני שקלים חדשים לעומת הכנסה של 1 מיליוני שקלים חדשים. העלייה בהוצאות מיוחסת לגידול בהפרשה הקבוצתית במגזר. ההוצאות התפעוליות הסתכמו בכ- 66 מיליוני שקלים חדשים לעומת 65 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ומידע נרחב על מגזרי הפעילות הפיקוחיים וכן לתוצאת הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
27	31	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
1	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
14	13	עמלות והכנסות אחרות
42	45	סך ההכנסות
(7)	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
32	37	הוצאות תפעוליות אחרות
17	8	רווח לפני הפרשה למיסים
6	3	הפרשה למיסים
11	5	רווח נקי
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
12	12	מרווח מפעילות מתן אשראי
14	15	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
1	4	אחר
27	31	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
46	(113)	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
76	131	הכנסות מימון שאינן מריבית
58	157	עמלות והכנסות אחרות
180	175	סך ההכנסות
(2)	(1)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
191	170	הוצאות תפעוליות אחרות
(9)	6	רווח לפני הפרשה למיסים
(4)	2	הפרשה למיסים
(5)	4	רווח לאחר מיסים
(1)	-	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות
(6)	4	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(6)	4	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
מאזן – סעיפים עיקריים:		
-	-	אשראי לציבור (יתרת סוף)
-	-	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
-	-	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
-	-	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
5,359	5,353	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
46	(113)	אחר
46	(113)	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר ניהול הפיננסי (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכמה ברווח של 4 מיליוני שקלים חדשים לעומת הפסד של 6 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

סך הכנסות המימון (הכנסות ריבית נטו והכנסות המימון שאינן מריבית) קטנו ב-104 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר בהשפעת ירידה ברווחי ממימוש איגרות חוב זמינות וירידה בהשפעת חישוב חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות. לניתוח נוסף של פעילות המימון השוטפת, ראה ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל האחר.

העמלות וההכנסות האחרות כוללות גידול של 99 מיליוני שקלים חדשים הנובע מתוצאות הפעילות המתמשכת של הבנק במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף.

לפרטים נוספים ומידע נרחב על מגזרי הפעילות הפיקוחיים וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת ייחוס הוצאות הנוגעות לחקירת משרד המשפטים האמריקאי על מגזר זה, ראה ביאור 12.g. לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
204	37	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
(52)	69	הכנסות מימון שאינן מריבית
33	35	עמלות והכנסות אחרות
185	141	סך ההכנסות
(3)	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
120	95	הוצאות תפעוליות אחרות
68	46	רווח לפני הפרשה למיסים
27	16	הפרשה למיסים
41	30	רווח לאחר מיסים
-	-	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות
41	30	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
41	30	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
204	37	אחר
204	37	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
52	75	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
3	4	הכנסות מימון שאינן מריבית
16	15	עמלות והכנסות אחרות
71	94	סך ההכנסות
-	(3)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
39	39	הוצאות תפעוליות אחרות
32	58	רווח לפני הפרשה למיסים
12	22	הפרשה למיסים
20	36	רווח נקי
מאזן – סעיפים עיקריים:		
2,521	3,296	אשראי לציבור (יתרת סוף)
3,966	4,674	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
2,527	3,140	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
3,956	4,589	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
2,769	3,623	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
37	42	מרווח מפעילות מתן אשראי
4	6	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
11	27	אחר
52	75	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת הפעילות בחוץ לארץ לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 הסתכמה ב-36 מיליוני שקלים חדשים לעומת 20 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-75 מיליוני שקלים חדשים לעומת 52 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 44.2% הנובע בעיקר מגידול בהיקף פעילות האשראי והפיקדונות.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו בכ-39 מיליוני שקלים חדשים בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב על מגזרי הפעילות הפיקוחיים וכן לתוצאת הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת ייחוס הוצאות הנוגעות לחקירת משרד המשפטים האמריקאי על תוצאות הפעילות בחוץ לארץ, ראה ביאור 12.ג. לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
27	42	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
6	(1)	הכנסות מימון שאינן מריבית
8	7	עמלות והכנסות אחרות
41	48	סך ההכנסות
-	(4)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
19	19	הוצאות תפעוליות אחרות
22	33	רווח לפני הפרשה למיסים
8	11	הפרשה למיסים
14	22	רווח נקי
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
19	22	מרווח מפעילות מתן אשראי
2	2	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
6	18	אחר
27	42	סך הכל הכנסות ריבית נטו

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות הגיעה במחצית הראשונה של שנת 2016 לכ-66 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-68 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו. לכן, אין משמעות להשפעת שערי החליפין על הרווח הנקי של הקבוצה. ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות בכ-67 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 63 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ראה הסבר בחברות המוחזקות להלן.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: בנק יהב)

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

תרומת בנק יהב לרווח הנקי של הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016, הסתכמה בכ-21 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-22 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב בחישוב שנתי, הגיעה במחצית הראשונה של שנת 2016 ל-7.3%, לעומת תשואה של 8.7% בתקופה המקבילה אשתקד. סך המאזן של בנק יהב ליום 30 ביוני 2016 הסתכם ב-23,093 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 22,651 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2015, גידול של 442 מיליוני שקלים חדשים (2.0%). יתרת האשראי לציבור נטו ליום 30 ביוני 2016 הסתכמה ב-8,415 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 7,943 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2015, גידול של 472 מיליוני שקלים חדשים (5.9%). יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2016 הסתכמה ב-19,852 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 19,415 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2015, גידול של 437 מיליוני שקלים חדשים (2.3%).

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: טפחות ביטוח)

טפחות ביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת במכירת פוליסות ביטוחי החיים ופוליסות ביטוחי הנכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. תרומתה של טפחות ביטוח לרווח הנקי של הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 (בניכוי הכנסות המימון נטו מעודפי המזומנים של החברה) הסתכמה בכ-23 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 24 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה במחצית הראשונה של שנת 2016 לכ-8.2% לעומת תשואה של כ-9.0% בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתית הבנק, תרמו לרווח הנקי של הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 כ-11 מיליוני שקלים חדשים נטו, לעומת כ-8 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. מזה סך של כ-5 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 6 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד מפעילות נאמנות במסגרת החברה הבת, מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ.

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V.(Netherlands) ("מזרחי החזקות בינלאומיות"), הרשומה בהולנד. הרווח הנקי של בנק המזרחי שוויץ הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2016 בכ-0.4 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-0.3 מיליוני פרנקים שוויצרים במחצית המקבילה אשתקד. סך המאזן של בנק המזרחי שוויץ ליום 30 ביוני 2016 הסתכם בכ-205 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-196 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2015.

יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 30 ביוני 2016 הסתכמה לכ-87 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-72 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2015. יתרת הפיקדונות בבנקים ליום 30 ביוני 2016 הסתכמה ב-114 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-119 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2015. יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2016 הסתכמה בכ-135 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-124 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2015. יתרת הפיקדונות מבנקים ליום 30 ביוני 2016 הסתכמה בכ-9 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-10 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2015.

נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילותו העסקית של הבנק בשוויץ.

תרומת מזרחי החזקות בינלאומיות, המחזיקה בבנק מזרחי שוויץ, לרווח הנקי של הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2016 כשהיא מנוכה מהשפעות שער חליפין, הסתכמה לרווח נקי של 1.7 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 0.8 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. תוצאות הרווח הנקי בפועל של מזרחי החזקות בינלאומיות כוללות השפעת שינויים בשער חליפין המכוסה על ידי מקורות בבנק עצמו. לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים.

השקעות בתאגידים ריאליים

הבנק מנהל השקעות נוסטרו בתאגידים ריאליים. מניות התאגידים הריאליים שבהן השקיע הבנק כאמור, נרכשו למטרת השגת רווחי הון ומוצגות בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד. כ-3% מההשקעות הן סחירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשוויין המאזני. במקרים של ירידת ערך שעל פי הערכת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך ההשקעה כהפסד בספרי הבנק. השקעות הבנק בתאגידים ריאליים הסתכמו ליום 30 ביוני 2016 לסך של 103 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 101 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2015.

רווחי הבנק נטו מההשקעות בתאגידים ריאליים, לאחר הפרשה לירידת ערך, הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2016 לסך של כ-2.7 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2.3 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

סקירת הסיכונים

פרק זה כולל סקירה תמציתית וניתוח ההתפתחויות של הסיכונים העיקריים שהבנק נחשף אליהם. ככל שנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירת הסיכונים שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2015. דוח סיכונים מפורט הכולל את דרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ומידע נוסף על הסיכונים שניתן על פי המלצות הוועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB), מפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, ביניהם - סיכונים שוק, ריבית בתיק הבנקאי ונזילות, סיכונים אשראי וסיכונים תפעוליים. מדיניות ניהול ובקרת הסיכונים בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים של הקבוצה תוך הגבלת החשיפה לסיכונים אלה.

הבנק קבע במהלך השנים האחרונות מסגרת נרחבת לניהול ובקרת הסיכונים אליהם הוא נחשף, הכוללת מבנה ארגוני תומך בניהול ובקרת סיכונים אלה. דירקטוריון הבנק והוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון אחראים להתוות את העקרונות הנדרשים לניהול ובקרת הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו, כולל קביעת תאבון הסיכון (תקרות החשיפה המותרות) ופיקוח אחר עמידת הבנק בעקרונות ובתאבון הסיכון שקבע. הנהלת הבנק אחראית ליישום עקרונות אלה, באמצעות שלושה קווי הגנה, ותוך הפעלה של מגוון תהליכים, כלים, מערכות מיכוניות תומכות ודיווחים, שנועדו להבטיח עמידת הבנק בעקרונות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

לבנק תהליך מוסדר למיפוי וזיהוי הסיכונים הכרוכים בפעילותו, ורשימת הסיכונים המהותיים לפעילותו ומנהלי סיכונים אלה, מאושרת בהנהלה ובדירקטוריון, לפחות אחת לשנה. רשימת הסיכונים המהותיים נקבעת לפי סף מהותיות, המבוסס במונחי הון הליבה של הבנק או הרווח השנתי שלו, ומאושר, לפחות אחת לשנה, על ידי דירקטוריון הבנק. עקרונות הטיפול של הבנק בסיכונים המהותיים השונים כפי שזוהו ומופו, לרבות אופן המדידה שלהם, הניהול והמזעור של כל סיכון, מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים, המאושרים אחת לשנה על ידי הדירקטוריון. במסגרת מסמכי המדיניות מתווה הדירקטוריון את תאבון הסיכון, קרי, תקרות החשיפה, איכותיות או כמותיות, המותרות ליחידות הבנק. לבנק מסמך מדיניות אב הקובע את מסגרת ניהול ובקרת הסיכונים שלו, ובכלל זה, את שרשרת הדיווחים הנדרשת במצב שגרה ובמצב קיצון ואת אופן הטיפול במוצר חדש או בפעילות חדשה. הבנק המשיך לשדרג במהלך השנים האחרונות את טיפולו בתאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון, ובפרט, הקים מסמך מדיניות ייעודי המסדיר מסגרת איכותית וכמותית לטיפול בתאבון הסיכון, כולל אופן הדיווח בגינו, והמעקב אחר התפתחות פרופיל הסיכון של הבנק לנוכח תאבון הסיכון שאושר על ידי דירקטוריון הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 של בנק ישראל (ניהול סיכונים), ובהתאם למסגרת שהותוותה בנדבך השני של באזל II, כולל השינויים הנדרשים עם כניסת באזל III לתוקף. הבנק מיישם את הוראות בנק ישראל לניהול הסיכונים השונים, הקובעות סטנדרטים למסגרת ניהול ובקרת הסיכונים בבנק. סטנדרטים אלה עוגנו במסגרת מסמכי המדיניות של הבנק ובמסגרת שורה של נהלים המבטיחים יישום העקרונות כנדרש.

גישת הנהלת הבנק היא, כי ניהול הסיכונים ובקרתם צריכים להיות תהליך אינטגרטיבי. ניהול הסיכונים בראיה כוללת, על כלל הפעילות הפיננסית של הבנק, מאזנית וחוץ מאזנית, מאפשר לבנק ניצול מרבי של המתאמים בין גורמי הסיכון השונים (בסיס וריבית) במגזרי ההצמדה השונים, ופיזור מיטבי של הסיכון. בנוסף למדידת הערך הכולל של הסיכון, מודד הבנק ומנהל את תמהיל מרכיבי הסיכון. הבנק הסדיר במהלך השנים האחרונות את המסגרת הנדרשת לטיפול בסיכונים אליהם הוא נחשף, לרבות: התווית עקרונות לניהול הסיכונים, כולל קביעת תאבון הסיכון על ידי הדירקטוריון, קביעת תפקידי ההנהלה לשם יישום העקרונות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, הגדרת תפקידי שלושת קווי ההגנה

שנקבעו (הקו הראשון - נוטל הסיכונים - הקווים העסקיים, הקו השני - קו הבקרה, והקו השלישי - הביקורת הפנימית), הגדרת שרשרת הדיווחים הנדרשים בשגרה ובחירום, והניטור המתמשך של פרופיל הסיכון של הבנק, לנוכח תאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון.

כחלק ממסגרת זו, פעלו יחידות הבנק לשדרוג מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק (ה-מיני ICAAR), בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 310, והוא מציג מבט נרחב על הסיכונים השונים של הבנק, תוך שהוא מדגיש את מצב פרופיל הסיכון, לנוכח תאבון הסיכון שנקבע בכל מסמך המדיניות. בכך, מחזק ומשלים המסמך את המבט הניתן על פרופיל הסיכון במסגרת מסמך ה- ICAAR (Internal Capital Adequacy Assessment Report) השנתי של הבנק, הכולל את תהליך תכנון ההון של הבנק והמהווה חלק מדרישות הנדבך השני של באזל II. בנוסף, מפעיל הבנק שורה מגוונת של מבחני מצוקה (קיצון) המאתגרים את פרופיל הסיכון הנוכחי שלו בתנאי קיצון (לחץ), תוך מתן דגש למבחני מצוקה הבוחנים את פרופיל הסיכון תחת שינויים מהותיים בתנאי המאקרו. לבנק מסמך מדיניות אב ייעודי המסדיר את העקרונות לביצוע מבחני מצוקה, ובפרט, את אופן השימושיות בהם בבנק, כולל לצורך קביעת תאבון הסיכון.

במהלך הרבעון השני של שנת 2016 לא חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכונים של הבנק, יחסית לפרופיל הסיכון של הבנק במהלך שנת 2015 וברבעון הראשון של שנת 2016 והניטור השוטף של פרופיל הסיכונים מעלה כי רמת הסיכון של הבנק היא נמוכה בכל הקשור לסיכון האסטרטגי, סיכון מוניטין, והסיכון התפעולי, ונמוכה - בינונית בכל הקשור לסיכון האשראי וסיכון השוק והריבית. בפרט, שומר הבנק על פרופיל סיכון נמוך בכל הקשור לפעילותו בתחום המשכנתאות. בחינה זו מתבצעת בהסתמך על תהליך כמותי המבטא את פרופיל מדדי הסיכונים השונים של הבנק, ובהסתמך על מהלך איכותי סובייקטיבי שמנהל ובקרי הסיכונים השונים מבצעים אחת לשנה, כדי להביע את עמדתם לגבי רמת הסיכונים השונים, איכות ניהולם וכיוון התפתחותם הצפוי במהלך השנה הבאה.

הבנק ממשיך לבחון את פרופיל סיכון השוק והריבית שלו, לאור סביבת הריבית הנמוכה והפוטנציאל לשינוי במגמת הריבית או שינויים ברמת האינפלציה, ומצא כי המסגרת שהוסדרה לטיפול בסיכון זה במהלך השנים האחרונות, כולל מגוון המגבלות שנקבעו, הדיווחים, הפורומים ואמצעי הניהול והבקרה שהוא מפעיל, יש בהם כדי להבטיח טיפול נאות בסיכון זה, שפרופיל הסיכון הנוכחי שלו, בהסתמך על שורה של מדדי תאבון סיכון, ועל מגוון מבחני מצוקה הוא נמוך. על אף עובדה זו, קבע הבנק את רמת סיכון הריבית בתיק הבנקאי שלו כנמוכה-בינונית, בגין פוטנציאל ההשפעה של שינוי במגמת הריבית על פעילותו, והצורך בניטור מתמשך של פוטנציאל זה. באותו אופן קבע הבנק את פרופיל סיכון האינפלציה כסיכון בינוני. הבנק מצא כי המסגרת שנקבעה לטיפול בסיכון הנזילות, שתשומת הלב הניהולית בגינו עלתה באופן משמעותי בבנק במהלך השנה האחרונה, כתוצאה מדרישות בנק ישראל בהוראותיו החדשות לטיפול בסיכון זה, הינו הולם. לבנק מתווה ברור לכל מדדי הנזילות הנדרשים על פי ההוראה, הוא עיבה את מבחני המצוקה ותכניות המילוט הנדרשות לטיפול בסיכון זה. פרופיל סיכון הנזילות הוגדר כבינוני, עקב הדרישות הרגולטוריות הרבות בקשר לניהול סיכון זה, המאתגרות את ניהול הסיכון בבנק, הבנק ממשיך במהלך המוסדר שקבע לשיפור פרופיל הנזילות שלו, תוך מתן דגש על הגדלת יחס הנזילות וצמצום ריכוזיות פרופיל הנזילות שלו. במהלך הרבעון השני של השנה נמשך השיפור במדדי הנזילות של הבנק.

במהלך השנים האחרונות שדרג הבנק באופן משמעותי את הניטור של תיק המשכנתאות שלו, שהוא הגדול במערכת. שדרוג זה בוצע, תוך שהבנק עומד בכל הוראות ודרישות בנק ישראל. לבנק מדדי סיכון רבים לניתוח השוטף של תיק המשכנתאות שלו, המתבססים על גורמי הסיכון של התיק, ביניהם: LTV, יחס ההחזר, אומדן לאחוז הכשלים הצפוי (PD) ואיכות החיתום. כחלק ממהלך זה, מיסד הבנק במהלך השנים האחרונות, תהליך שיטתי לביצוע של מגוון מבחני מצוקה, הבוחנים את התיק ממספר רב של זוויות והיבטי סיכון, תוך שימוש במגוון שיטות לחישוב תוצאות מבחני המצוקה, וזאת, בהתאם לדרישות בנק ישראל, ובהתאם למתודולוגיות מקובלות. מבחני המצוקה של הבנק מתבססים על שינויים מהותיים בתנאי המאקרו הרלבנטיים לתיק המשכנתאות, ובעיקר נתוני אבטלה וריבית, כאשר בחלק ממבחני המצוקה משתמש הבנק בתנאי מאקרו כפי שנקבעו בתרחיש האחד של בנק ישראל, המפורסם אחת לשנה. בהסתמך על מגוון התוצאות והניתוחים שביצע הבנק ובהשוואה לתוצאות מבחני מצוקה של בנקים זרים, מוצא הבנק כי פוטנציאל ההפסד מהתיק, בעת התרחש אירוע קיצון משמעותי, נמוך יחסית לרמת הון הליבה של הבנק, וזאת אף מבלי להביא בחשבון את הפעולות הרבות שהוא יכול לבצע כדי לחלץ לווים מכשל, ואת איכות החיתום שלו. הבנק ממשיך לבחון באופן מתמשך את תיק המשכנתאות שלו. לפרטים נוספים ראה פרק סיכון האשראי להלן.

במהלך הרבעון השני של שנת 2016, המשיך הבנק לקדם את מסגרת הטיפול שלו בסיכונים ה"מתעוררים": האכיפה הפנימית, הציות, איסור הלבנת הון וסיכון חוצה גבולות, בהתאם לתכנית העבודה שקבע בשנים האחרונות, תוך שהוא משתמש במגוון כלים לשם הטמעת תרבות ביחידות הבנק לטיפול בסיכונים אלה והקצאת המשאבים האנושיים והטכנולוגיים הנדרשים לטיפול בסיכון, כולל ביצוע סקרי ציות ורגולציה, הסדרת מנגנון דיווחים נאות והטמעת מערכות התומכות בטיפול בסיכונים אלה. תהליכי ההטמעה של התרבות הנדרשת לטיפול בסיכונים אלה, מתבססים על ראיית דירקטוריון והנהלת הבנק, לפיה קיימת סובלנות אפס לאי עמידה בדרישות הציות והרגולציה. פרופיל הסיכונים הללו נקבע ברמה שבין נמוכה לבינונית, לאור הצורך בטיפול מתמשך בהם, ועל אף ההתקדמות הרבה שביצע הבנק בטיפול בסיכונים אלו.

הבנק קבע את פרופיל הסיכון שלו בכל הקשור לטיפול בסיכון אבטחת מידע וסייבר ברמה בינונית, בשל התגברות איומי הסייבר בתקופה האחרונה, והוא ממשיך לפעול בתכנית מתמשכת לנקיטת הצעדים הנדרשים כדי להתמודד עם איומים אלה ופוטנציאל איומים נוספים.

תאבון הסיכון של הבנק נקבע לכל הסיכונים המהותיים באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות, כאשר המגבלות הכמותיות מוגדרות ברובן כפונקציה של ההון הראשוני של הבנק. עבור מרבית הסיכונים נקבעו מגבלות למצב שוק רגיל וכן, למצב קיצון, בהסתמך על תוצאות מבחני המצוקה השונים שעורך הבנק. כאמור, לבנק תאבון סיכון אפס לאי עמידה בהוראות הרגולציה. כאמור לעיל, בכל שנה, מאותגר תאבון הסיכון על ידי מנהל הסיכונים הראשי, ההנהלה והדירקטוריון, לנוכח היעדים העסקיים שנקבעו בתכנית העבודה, פרופיל הסיכון והשפעתם של היעדים העסקיים עליו, ולנוכח תוצאות התהליך האיכותי שמבצעים המנהלים בבנק, שנועדו לבחון את רמת הסיכונים השונים וכיוון התפתחותם במהלך השנה הבאה. כתוצאה מכך, נתמכת האסטרטגיה העסקית של הבנק על ידי מסגרת תאבון סיכון מתאימה, תוך כדי ניטור שוטף של פרופיל הסיכון והתראה במקרה שפרופיל הסיכון מגיע לגבולות תאבון הסיכון שנקבע. ראיית דירקטוריון והנהלת הבנק היא שכל תחומי הפעילות העסקיים העיקריים של הבנק, צריכים להיות מנוטרים על ידי תאבון סיכון ספציפי, וכי הוקצו המשאבים הנדרשים לשם ניהול ובקרת הסיכונים הנובעים מפעילות זו. כך לדוגמה, השלים הבנק במהלך השנה האחרונה את פיתוח המודלים הנדרשים לשם דירוג ותמחור של לקוחות קמעונאיים באמצעות המודלים המתקדמים, ואלה מצטרפים למדדי הניטור הרגילים, לאור העלייה בפעילות הבנק במגזר זה כתוצאה מהאסטרטגיה העסקית שקבע. במהלך המחצית הראשונה של השנה, הכניסה החטיבה הקמעונאית של הבנק לייצור מערכת ממוכנת, המאפשרת ליחידות החטיבה במטה ובסניפים, לדרג, לתמחר ולנהל את לקוחות החטיבה, כחלק מתכנית השימושיות שקבע הבנק ליישום המודלים המתקדמים בבנק.

כאמור לעיל, לבנק מתודולוגיה נרחבת לביצוע מבחני מצוקה במגוון שיטות. מתודולוגיה זו ואופן השימוש בתוצאות מבחני המצוקה מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי. הבנק עושה שימוש נרחב בתוצאות מבחני המצוקה במסגרת תהליך תכנון ההון המהווה חלק ממסמך ה-ICAAR. תהליך זה בוחן האם לבנק יש די הון כדי לעמוד בתכנית האסטרטגית, המאותרת על ידי שורה של מבחני מצוקה בדרגות חומרה שונות. מבחני מצוקה אלה פוגעים ברווחיות הבנק על ידי גרימת הפסדים פוטנציאליים לסיכונים המהותיים לפעילות: אשראי, ריכוזיות אשראי, שוק, ריבית בתיק הבנקאי, תפעולי ועוד. במהלך תכנון ההון של הבנק נבדקת רמת ההון הנדרשת של הבנק כאשר מבחני המצוקה מעבירים אותו להפסד פוטנציאלי במהלך שלוש שנים רצופות, עובדה המביאה לשחיקת ההון הראשוני שלו. דגש רב ניתן במבחני המצוקה על תיק המשכנתאות של הבנק, פעילות האשראי העסקית שלו, פוטנציאל הפגיעה של אירועי אבטחת מידע וסייבר, אירועי כשל תפעוליים ועוד. הבנק הגיש את מסמך ה-ICAAR השביעי שלו בתום שנת 2015, לאחר אישורו על ידי הנהלת ודירקטוריון הבנק. תוצאות תכנון ההון של הבנק מלמדות כי לבנק יש מספיק הון כדי לעמוד ביעדי התכנית האסטרטגית שלו, גם לנוכח מבחני מצוקה בדרגות חומרה שונות. בחודש פברואר 2016 הגיש הבנק לבנק ישראל את תוצאות התרחיש האחד שלו, שהינו מבחן מצוקה המתבסס על תנאי מקרה הנקבעים על ידי בנק ישראל למערכת הבנקאית. תוצאות התרחיש האחד תומכות בתוצאות מבחני המצוקה השונים של הבנק, ומלמדות כי פוטנציאל הפגיעה בביצועי הבנק, תחת תרחיש שכזה, הינו נמוך יחסית להון הליבה של הבנק והרווח השנתי שלו.

לפרטים נוספים על הממשל התאגידי לניהול סיכונים בקבוצת הבנק ועל תרבות הסיכון, ראה כאמור בדוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניהול סיכון האשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון שלוואה או צד נגדי של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק.

דירקטוריון הבנק הגדיר את מדיניות האשראי, ובכלל זה, קבע את תיאבון הסיכון של הבנק בהתייחס בין היתר לענפי משק, קבוצות לווים, משכנתאות, פעילות בחוץ לארץ ועוד. מדיניות הבנק בתחום האשראי נגזרת מהיעדים ומהאסטרטגיה העסקית של הבנק, תוך מתן דגש לתמורות המקרו כלכליות בארץ ובעולם ולהשלכותיהן על סיכון האשראי. ניהול סיכון האשראי בבנק מתבצע בהתאם להוראה 311 (ניהול סיכונים אשראי) של בנק ישראל.

המעקב אחר פרופיל הסיכון, לנוכח תאבון הסיכון שנקבע, מבוצע בתדירות שהוגדרה במסגרת מדיניות האשראי, והעמידה בו מדווחת להנהלת ודירקטוריון הבנק. המעקב מתבצע על ידי היחידות העסקיות ומנוטר על ידי החטיבה לבקרת סיכונים. המעקב אחר עמידה במגבלות תאבון הסיכון מהווה חלק עיקרי במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המאושר בדירקטוריון הבנק.

בנוסף, קבע דירקטוריון הבנק מדיניות ייעודית לסיכון הריכוזיות באשראי אשר במסגרתה הוגדר תיאבון הסיכון לתחום זה, ונקבעו שיטות המדידה, הבקורות ומנגנוני הדיווח. מדיניות הבנק בתחום האשראי נגזרת מהיעדים ומהאסטרטגיה העסקית של הבנק, תוך מתן דגש לתמורות המקרו כלכליות בארץ ובעולם ולהשלכותיהן על סיכון האשראי.

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו, ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות וכללים אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים, הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים, והן ברמה של ענפי משק וסקטורים עסקיים. מדיניות האשראי נבחנת במהלך השנה לאור התפתחויות בסביבה העסקית בה פועל הבנק ובה פועלים לקוחותיו, ובהתאמה נערכים בה עדכונים.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניתוח ההתפתחות באיכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

הגילוי על סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) במיליוני שקלים חדשים:

נכון ליום 30 ביוני 2016 לא קיימת בבנק קבוצת לווים העומדת בתנאי המוזכר לעיל.

פעילות הבנק עם קבוצות לווים גדולות מתבצעת בכפוף למספר עקרונות, שנועדו לצמצם את מידת הסיכון בפעילות זו:

- עיקר הפעילות בקבוצות הלווים מתבצעת מול חברות ציבוריות, ותיקות ומובילות בתחומן.
- עיקר האשראי ניתן לטווחים קצרים ובינוניים, ומשרת פעילות שוטפת של החברות.
- האשראי מפוזר בין חברות הקבוצה הפועלות בתחומי פעילות שונים ובענפי משק נפרדים.
- האשראי ניתן במידת האפשר לחברות שונות שאין ביניהן תלות, תניות או ערבויות הדדיות.

להלן הצעדים בהם נוקט הבנק לצורך ניהול החשיפות לקבוצות לווים:

- קביעת התניות פיננסיות בהתאם לצורך.
- העמדת האשראי כנגד ביטחונות, ככל שניתן, ומעקב הדוק אחר החשיפה שאינה מובטחת בביטחונות.
- מעקב שוטף אחר פעילות החברה ותוצאותיה הכספיות.
- ניטור הדוק של עמידת חברות קבוצת הלווים בהתניות הפיננסיות, אם וכאשר נקבעו להן.

לווים גדולים

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 30 ביוני 2016 (במיליוני שקלים חדשים):

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל
1.	בינוי ונדל"ן	114	916	1,030
2.	בינוי ונדל"ן	-	1,005	1,005
3.	בינוי ונדל"ן	49	726	775
4.	בינוי ונדל"ן	-	645	645
5.	תחבורה ואחסנה	-	600	600
6.	בינוי ונדל"ן	219	353	572

סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

1. **אשראי למטרת עסקה הונית** יוגדר כאשראי העומד באחד מהכללים הבאים:
 - אשראי למטרת עסקה הונית (כהגדרתה להלן), ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-0.5% מהון הבנק או מ-35 מיליוני שקלים חדשים, לפי הגבוה מביניהם.
 - אשראי למימון רכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר או בתאגיד החזקה בנקאית, ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-35 מיליוני שקלים חדשים.
 - אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד מאוחר ממועד מימון העסקה ההונית, אם פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על תזרים מזומנים הנובע מהזכויות ההוניות שרכישתם מומנה על ידי התאגיד הבנקאי.

"עסקה הונית": עסקה שמטרתה אחת מהבאות:

- רכישה עצמית - רכישה או רכישה חוזרת, על ידי הלווה, של ההון העצמי המונפק של הלווה (לרבות תכנית לרכישת מניות עבור עובדים).
- רכישת תאגיד אחר - רכישה של זכות הונית כלשהי בתאגיד אחר, או רכישה של כלל נכסים או של חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר.
- חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות.

2. **מימון לחברות ממונפות** - הינו מתן אשראי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או הייחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו, המבוססים על דרוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא בא לידי ביטוי במודל הדירוג של הבנק, וכן על מדדים למינוף (לחריגה גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף) שנקבעו על בסיס יחסים פיננסיים מקובלים בקרב לקוחות הבנק בעלי אשראי מהותי בענפי משק עיקריים בהם פועל הבנק. המדדים למינוף וענפי המשק נבחנים בהתאם לשינויים בסביבה העסקית ובמידת הצורך נערכים בהם שינויים. כל לווה שהוצף בגין אחד או יותר מהקריטריונים שנקבעו נבחן פרטנית, בפורום מימון ממונף בו משתתפים נציגים מהחטיבה לבנקאות עסקית, החטיבה לבקרת סיכונים והחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, בו נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית בה היא פועלת.

החל מיום 1 בינואר 2016 נכנסו לתוקף עדכונים בנושא מגבלות על מימון עסקאות הוניות בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 323 וכן הוראת ניהול בנקאי תקין 327 בנושא ניהול הלוואות ממונפות. הוראות אלה מגדירות את מסגרת הסיכונים הכוללת להלוואות ממונפות.

להלן פרטי חשיפות הבנק לאשראי העונה להגדרת מימון ממונף:

אשראי למטרת עסקאות הוניות (במיליוני שקלים חדשים):

		31 בדצמבר 2015			30 ביוני 2015			30 ביוני 2016			
הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון		
פרטנית	סיכון	פרטנית	סיכון	פרטנית	סיכון	פרטנית	סיכון	פרטנית	סיכון	ענף משק של	
להפסדי	אשראי	להפסדי	אשראי	להפסדי	אשראי	להפסדי	אשראי	להפסדי	אשראי	הנרכשת	
אשראי	כולל	אשראי	מאזני	אשראי	כולל	אשראי	מאזני	אשראי	כולל	מאזני	
-	178	-	178	-	187	-	187	-	-	-	בינוי ונדל"ן
-	113	1	112	-	80	-	80	-	102	-	מסחר
-	291	1	290	-	268	-	268	-	102	-	סך הכל

אשראי לחברות ממונפות (במיליוני שקלים חדשים):

		31 בדצמבר 2015			30 ביוני 2015			30 ביוני 2016				
הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון			
פרטנית	סיכון	פרטנית	סיכון	פרטנית	סיכון	פרטנית	סיכון	פרטנית	סיכון	ענף משק של		
להפסדי	אשראי	להפסדי	אשראי	להפסדי	אשראי	להפסדי	אשראי	להפסדי	אשראי	הלווה מאזני		
אשראי	כולל	אשראי	מאזני	אשראי	כולל	אשראי	מאזני	אשראי	כולל	מאזני		
-	473	280	193	-	20	-	20	-	263	190	73	בינוי ונדל"ן
-	166	38	128	24	334	81	253	-	119	63	56	מסחר
-	-	-	-	-	39	-	39	-	-	-	-	שירותים פיננסיים
-	157	96	61	-	154	86	68	-	149	95	54	מידע ותקשורת
-	796	414	382	24	547	167	380	-	531	348	183	סך הכל

התפתחויות בסיכון אשראי בעייתי

להלן תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון אשראי כולל			
2015 בדצמבר 31	2015 ביוני 30	2016 ביוני 30	
			סיכון אשראי בעייתי
986	1,016	1,045	סיכון אשראי פגום
82	76	109	סיכון אשראי נחות
957	969	871	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - לדיור
690	482	481	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - אחר
2,715	2,450	2,506	סל הכל סיכון אשראי בעייתי

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים):

2015 בדצמבר 31	2015 ביוני 30	2016 ביוני 30	
0.5	0.5	0.5	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
1.5	1.6	1.5	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי שאינו לדיור
2.3	2.4	2.2	שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי מיתרת האשראי שאינו לדיור
			שיעור יתרת האשראי לדיור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור ⁽²⁾⁽¹⁾
0.6	0.6	0.5	
1.2	1.3	1.0	שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור

(1) שיעור זה שאינו לדיור זניח.

(2) יתרת האשראי בפיגור לפני הפרשה לעומק הפיגור.

לפרטים נוספים ראה גם מידע מפורט בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

להלן ניתוח התנועה ביתרת הפרשה בהפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

בנקים		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
סך הכל	וממשלות					
1,466	2	1,464	191	603	670	יתרת הפרשה ליום 31 במרץ 2016
57	-	57	23	10	24	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(76)	-	(76)	(30)	(2)	(44)	מחיקות חשבונאיות ⁽²⁾
40	-	40	15	-	25	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות ⁽²⁾
(36)	-	(36)	(15)	(2)	(19)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,487	2	1,485	199	611	675	יתרת הפרשה ליום 30 ביוני 2016

בנקים		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
סך הכל	וממשלות					
1,466	6	1,460	183	620	657	יתרת הפרשה ליום 31 במרץ 2015
40	(3)	43	14	11	18	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(78)	-	(78)	(30)	(3)	(45)	מחיקות חשבונאיות ⁽²⁾
52	-	52	19	-	33	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות ⁽²⁾
26	-	26	(11)	(3)	(12)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,480	3	1,477	186	628	663	יתרת הפרשה ליום 30 ביוני 2015

בנקים		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
סך הכל	וממשלות					
1,509	3	1,506	195	614	697	יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2015
60	(1)	61	36	1	24	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(160)	-	(160)	(63)	(4)	(93)	מחיקות חשבונאיות ⁽²⁾
78	-	78	31	-	47	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות ⁽²⁾
(82)	-	(82)	(32)	(4)	(46)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,487	2	1,485	199	611	675	יתרת הפרשה ליום 30 ביוני 2016

בנקים		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
סך הכל	וממשלות					
1,450	5	1,445	189	624	632	יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2014
75	(2)	77	20	7	50	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(134)	-	(134)	(58)	(3)	(73)	מחיקות חשבונאיות ⁽²⁾
89	-	89	35	-	54	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות ⁽²⁾
(45)	-	(45)	(23)	(3)	(19)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,480	3	1,477	186	628	663	יתרת הפרשה ליום 30 ביוני 2015

לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2015	30 ביוני 2015	30 ביוני 2016	
0.9	1.0	0.9	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.7	0.7	0.7	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.1	0.1	0.1	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	0.1	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
0.4	0.3	0.2	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור ⁽¹⁾
0.1	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו

(1) השיעור בגין הלוואות לדיור בגין אשראי הינו זניח.

(2) יתרת המחיקות החשבונאיות המוצגות בביאור כוללת בעיקרה מחיקות שהינן בעלי אופי טכני הנובע מחלוף הזמן של פיגור הלקוח וזאת בהתאם לתקינה האמריקאית החלה על הבנק בהקשר זה. כך למשל, יתרת ההפרשה של חובות גדולים פגומים נמחקת בדרך כלל לאחר שנתיים. חוב הנמדד על בסיס קבוצתי נמחק לאחר 150 ימי פיגור. המשמעות היא, שמאמצי הגבייה של הבנק, לעיתים אורכים זמן רב יותר בהשוואה לעיתוי המחיקה על פי הכללים החשבונאיים. כתוצאה מכך, מוצגות, יתרות גבוהות יחסית של "מחיקות חשבונאיות" ויתרות גבוהות יחסית של "גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות".

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 30 ביוני 2016

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾			
שוי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	ערביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות		חובות ⁽¹⁾	
		סך הכל	ערביות		
-	-	942	303	639	ציבור - מסחרי
26	-	655	303	352	חקלאות, ייעור ודיג
72	-	8,173	3,018	5,155	כרייה וחציבה
2	-	26,863	17,708	9,155	תעשייה וחרושת
1	-	2,381	203	2,178	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
240	-	1,098	598	500	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
48	-	10,506	2,267	8,239	אספקת חשמל ומים
2	-	1,094	276	818	מסחר
1	-	1,940	1,045	895	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
7	-	1,081	503	578	תחבורה ואחסנה
681	-	9,567	6,017	3,550	מידע ותקשורת
7	-	2,915	883	2,032	שירותים פיננסיים
9	-	1,627	316	1,311	שירותים עסקיים אחרים
1,096	-	68,842	33,440	35,402	שירותים ציבוריים וקהילתיים
-	-	118,128	7,547	110,581	סך הכל אשראי מסחרי
51	-	28,146	11,203	16,943	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1,147	-	215,116	52,190	162,926	אנשים פרטיים - אחר
93	19	5,386	1,398	3,988	סך הכל
1,240	19	220,502	53,588	166,914	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
2,220	97	5,996	241	5,755	סך הכל אשראי לציבור
-	8,248	432	69	363	תאגידים בנקאיים
3,460	8,364	226,930	53,898	173,032	ממשלות
					סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 46 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,269 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,525 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי				סיכון אשראי כולל בעייתי				
הפסדי אשראי ⁽³⁾								
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות	
9	1	4	12	26	916	942	-	
5	(1)	(2)	-	-	691	691	10	
89	15	17	114	162	8,197	8,359	114	
93	16	(35)	228	515	26,350	26,865	-	
86	2	10	127	131	2,252	2,383	1	
4	1	2	3	5	1,434	1,439	101	
170	12	22	339	414	10,173	10,587	33	
17	4	4	18	30	1,066	1,096	-	
6	1	1	14	19	1,927	1,946	5	
8	1	(14)	4	13	1,077	1,090	2	
110	(24)	2	16	21	11,782	11,803	1,555	
37	7	14	29	56	2,899	2,955	33	
10	5	5	24	27	1,653	1,680	44	
644	40	30	928	1,419	70,417	71,836	1,898	
610	4	1	34	905	117,223	118,128	-	
199	32	36	74	173	27,845	28,260	63	
1,453	76	67	1,036	2,497	215,485	218,224	1,961	
32	6	(6)	9	9	5,520	5,529	31	
1,485	82	61	1,045	2,506	221,005	223,753	1,992	
2	-	(1)	-	-	8,911	8,911	598	
-	-	-	-	-	8,680	8,680	-	
1,487	82	60	1,045	2,506	238,596	241,344	2,590	

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 30 ביוני 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾			
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב	ערביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות		חובות ⁽¹⁾	
		סך הכל	ערביות		
				ציבור - מסחרי	
1	-	800	192	608	חקלאות, ייעור ודיג
40	-	874	462	412	כרייה וחציבה
106	-	8,382	3,245	5,137	תעשייה וחרושת
3	15	25,802	16,963	8,839	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
-	-	2,305	189	2,116	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
391	-	887	287	600	אספקת חשמל ומים
100	-	9,647	1,816	7,831	מסחר
3	-	896	204	692	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
1	-	1,378	391	987	תחבורה ואחסנה
17	-	1,427	375	1,052	מידע ותקשורת
767	-	11,405	8,047	3,358	שירותים פיננסיים
2	-	2,660	793	1,867	שירותים עסקיים אחרים
20	-	1,210	300	910	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,451	15	67,673	33,264	34,409	סך הכל אשראי מסחרי
-	-	108,332	7,810	100,522	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
176	-	26,441	11,088	15,353	אנשים פרטיים - אחר
1,627	15	202,446	52,162	150,284	סך הכל
28	48	4,717	1,313	3,404	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,655	63	207,163	53,475	153,688	סך הכל אשראי לציבור
2,823	335	6,859	285	6,574	תאגידים בנקאיים
-	15,331	314	41	273	ממשלה
4,478	15,729	214,336	53,801	160,535	סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,312 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,533 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי				סיכון אשראי כולל בעייתי				
הפסדי אשראי ⁽³⁾								
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות	
6	-	1	8	11	790	801	-	
5	-	1	-	-	926	926	12	
87	9	18	67	111	8,499	8,610	122	
129	(9)	(8)	256	622	25,202	25,824	4	
37	5	(23)	156	164	2,141	2,305	-	
3	-	-	2	2	1,356	1,358	80	
196	12	53	261	404	9,377	9,781	34	
18	2	7	6	23	879	902	3	
8	-	-	5	22	1,363	1,385	6	
8	-	1	2	6	1,442	1,448	4	
88	(4)	(10)	105	110	14,530	14,640	2,468	
31	4	2	35	56	2,608	2,664	2	
10	-	(1)	18	25	1,250	1,275	45	
626	19	41	921	1,556	70,363	71,919	2,780	
627	3	7	3	972	107,360	108,332	-	
186	23	20	83	196	26,445	26,754	137	
1,439	45	68	1,007	2,724	204,168	207,005	2,917	
38	-	9	9	21	4,822	4,843	50	
1,477	45	77	1,016	2,745	208,990	211,848	2,967	
3	-	(2)	-	-	10,784	10,784	767	
-	-	-	-	-	15,645	15,645	-	
1,480	45	75	1,016	2,745	235,419	238,277	3,734	

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾		
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	ערביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות	סך הכל	חובות ⁽¹⁾
				ציבור - מסחרי
-	-	185	802	חקלאות, ייעור ודיג
29	-	314	819	כרייה וחציבה
63	-	3,277	8,336	תעשייה וחרושת
1	-	17,146	26,012	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
2	-	184	2,333	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
280	-	543	1,217	אספקת חשמל ומים
42	-	2,054	10,032	מסחר
-	-	229	981	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
1	-	404	1,372	תחבורה ואחסנה
7	-	462	1,364	מידע ותקשורת
1,041	-	6,534	9,932	שירותים פיננסיים
7	-	914	2,842	שירותים עסקיים אחרים
9	-	317	1,354	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,482	-	32,563	67,396	סך הכל אשראי מסחרי
-	-	7,352	112,987	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
33	-	11,097	27,270	אנשים פרטיים - אחר
1,515	-	51,012	207,653	סך הכל
57	21	1,269	5,232	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,572	21	52,281	212,885	סך הכל אשראי לציבור
1,955	274	262	3,358	תאגידים בנקאיים
-	11,523	16	332	ממשלות
3,527	11,818	52,559	216,575	סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 71 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,285 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,467 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי				סיכון אשראי כולל בעייתי				
הפסדי אשראי ⁽³⁾								
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות	
6	2	1	7	8	794	802	-	
6	-	2	-	-	859	859	11	
87	17	23	84	151	8,369	8,520	121	
144	(2)	(5)	233	617	25,397	26,014	1	
78	52	37	124	126	2,211	2,337	2	
3	-	-	1	2	1,575	1,577	80	
160	27	78	338	419	9,684	10,103	29	
17	7	10	20	30	951	981	-	
6	(1)	(2)	5	18	1,357	1,375	2	
23	-	17	3	72	1,301	1,373	2	
84	(30)	(35)	15	18	13,519	13,537	2,564	
30	11	6	19	40	2,855	2,895	46	
10	-	1	18	24	1,384	1,408	45	
654	83	133	867	1,525	70,256	71,781	2,903	
613	19	9	24	980	112,007	112,987	-	
195	49	55	81	195	26,861	27,363	60	
1,462	151	197	972	2,700	209,124	212,131	2,963	
44	1	16	14	15	5,323	5,338	28	
1,506	152	213	986	2,715	214,447	217,469	2,991	
3	-	(2)	-	-	6,186	6,186	599	
-	-	-	-	-	11,855	11,855	-	
1,509	152	211	986	2,715	232,488	235,510	3,590	

חשיפה למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק א - מידע בדבר סך החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾		חשיפה מאזנית ⁽²⁾												
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית של שלוחות של הבנק במדינה זרה לתושבים מקומיים										חשיפה מאזנית מעבר לגבול		המדינה
לפירעון מעל עד שנה	מזה: סיכון חוץ-מאזני לפירעון מעל עד שנה	סיכון חוץ מאזנית בעייתי	סיכון חוץ מאזנית בעייתי	סיכון חוץ מאזנית בעייתי	סיכון חוץ מאזנית בעייתי	סיכון חוץ מאזנית בעייתי	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי		חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות		חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות		לאחרים	לממשלות ⁽⁴⁾ לבנקים
							מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות		
30 ביוני 2016														
1,297	4,853	-	368	1	8	6,150	-	452	452	1,199	554	4,397	44	ארצות הברית
3,383	1,713	-	1,070	-	26	5,665	569	492	1,061	4,140	912	44	אחרות ⁽⁵⁾	
4,680	6,566	-	1,438	1	34	11,815	569	944	1,513	5,339	1,466	4,441	סך כל החשיפות למדינות זרות	
297	218	-	60	-	1	515	-	-	-	509	-	6	מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC	
40	16	-	73	-	-	56	-	-	-	54	2	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד	
30 ביוני 2015														
2,411	5,158	-	442	2	12	7,569	-	503	503	1,104	637	5,828	88	ארצות הברית
2,976	1,688	-	1,033	-	32	5,271	607	312	919	3,542	1,034	88	אחרות	
5,387	6,846	-	1,475	2	44	12,840	607	815	1,422	4,646	1,671	5,916	סך כל החשיפות למדינות זרות	
392	176	-	127	-	1	568	-	-	-	568	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC	
31	19	-	20	-	-	50	-	-	-	45	5	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד	

ראה הערות להלן.

חשיפה למדינות זרות מאוחד⁽¹⁾ - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2015												
חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾					חשיפה מאזנית ⁽²⁾							
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית של שלוחות של הבנק במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול		המדינה					
לפירעון מעל עד שנה	מזל: סיכון חוץ-מאזני לפירעון מעל עד שנה	מזל: סיכון חוץ מאזנית בעייתי	סיכון חובות פגומים	סיכון מאזני בעייתי	סיכון חוץ כל	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי בגין התחייבויות התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים ⁽⁴⁾	לאחרים	
2,794	2,083	-	407	1	13	4,877	-	405	405	1,297	945	2,635
3,266	1,215	-	1,012	1	34	5,174	693	370	1,063	3,685	750	46
סך כל החשיפות למדינות זרות												
6,060	3,298	-	1,419	2	47	10,051	693	775	1,468	4,982	1,695	2,681
מזל: סך כל החשיפות למדינות זרות												
380	177	-	80	-	1	557	-	-	-	550	1	6
מזל: סך כל החשיפות למדינות זרות, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד												
36	18	-	14	-	-	54	-	-	-	49	5	-

- החשיפה המוצגת לעיל מייצגת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, חשיפות על בסיס סיכון סופי. הצד הנושא בסיכון הסופי הוא אדם, עסק, מוסד או מכשיר כלשהו המספק לבנק "חילוץ אשראי", כגון ערבויות, בטחונות, חוסי ביטוח ונגזרי אשראי. כאשר לא קיים "חילוץ אשראי", אזי הצד הנושא בסיכון הסופי הוא החייב עצמו.
- שורת "סך כל החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".
- חשיפה מאזנית למדינה זה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחוץ לארץ של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.
- חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות זילים ונגזרי אשראי.
 (2) סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
 (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.
 (4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

חשיפה למדינות זרות מאוחד⁽¹⁾ - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק ב' - מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך:

31 בדצמבר 2015		30 ביוני 2015		30 ביוני 2016		
חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית	
138	1,727	148	1,458	168	1,527	צרפת
250	1,588	-	-	-	-	אנגליה

חלק ג' - מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות

תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2016				
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	יוון	
17	-	17	-	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
(1)	-	(1)	-	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
16	-	16	-	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2015				
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	יוון	
18	-	18	-	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
(1)	-	(1)	-	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
17	-	17	-	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח
לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2016				
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	יוון	
16	-	16	-	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
-	-	-	-	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
16	-	16	-	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח
לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2015				
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	יוון	
6	-	6	-	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
11	-	11	-	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
17	-	17	-	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	יוון	
14	-	14	-	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
2	-	2	-	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
16	-	16	-	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

חשיפת אשראי נוכחית		סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		דירוג אשראי חיצוני
לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾		לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	
30 ביוני 2016					
375	538	-	375	538	AAA עד AA-
314	758	75	239	683	A+ עד A-
13	16	-	13	16	BBB+ עד BBB-
17	17	17	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
3	3	-	3	3	ללא דירוג
722	1,332	92	630	1,240	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
30 ביוני 2015					
339	401	1	338	400	AAA עד AA-
449	913	78	371	835	A+ עד A-
-	-	-	-	-	BBB+ עד BBB-
13	13	13	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
-	-	-	-	-	ללא דירוג
801	1,327	92	709	1,235	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
31 בדצמבר 2015					
569	676	2	567	674	AAA עד AA-
229	760	76	153	684	A+ עד A-
-	11	-	-	11	BBB+ עד BBB-
14	14	14	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
34	34	-	34	34	ללא דירוג
846	1,495	92	754	1,403	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

נכון לימים 30 ביוני 2016, 30 ביוני 2015 ו-31 בדצמבר 2015 אין סיכון אשראי בעייתי, נטו.

סיכון אשראי בעייתי - סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שוויץ וצרפת.
- (2) לאחר ניכוי ההפרשות הפסדי אשראי.
- (3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (4) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג', אשר שוקללו בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313 לפי 50% מסכומן (ללא נגזרים חוץ מאזניים).
- (5) מוצג לאחר קיזוז שווי הוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו. מספרי השוואה סווגו מחדש.
- (6) בגין קיזוז ההפקדות במזומן המהוות בטוחה ונוגעות לעסקאות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ביאור 11ב. לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סיכון אשראי לפי ענפי משק, תחת ענף "שירותים פיננסיים". במסגרת זו נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשוקללות בהתאם לכללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את תאבון הסיכון, קרי, את מגבלות החשיפות המקסימליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס הדירוג האחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימליים וטווחי זמן מקסימליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים וזמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בניירות ערך הינה לתקופות ממושכות יותר.

דירוגים - פעילות הבנק מול גורמים בחוץ לארץ יוצרת חשיפות למדינות ולמוסדות פיננסיים. הבנק קבע מדיניות באשר לבחינה ולניתוב של הסיכון הנובע מחשיפות אלה. הבנק נעזר בניהול החשיפות לסיכון אשראי, כאמור, בדירוגים הניתנים על ידי חברות דירוג אשראי חיצוניות שהעיקריות שבהן הן: Moody's, Standard & Poor's, Fitch. דירוגים אלה מובאים בחשבון כחלק מהשיקולים בקביעת מסגרות לחשיפות הבנק למדינות ולבנקים, המיועדות בעיקר לפעילות בנגזרים, למימון ולערבויות בסחר חוץ, ולהשקעות השונות. הדירוגים החיצוניים מהווים בסיס לניתוח עצמי של מדינה או צד נגדי הנעשה על ידי הבנק. בנוסף נלקחים בחשבון נתונים נוספים ממקורות שונים המשמשים לצורך הניתוח. הערכת הבנק את הצד הנגדי עשויה להיות שונה מזו של חברת הדירוג.

הבנק רוכש את הדירוגים, ואת הניתוחים המהווים בסיס לדירוג, מהחברות Moody's ו-Fitch. הדירוגים והניתוחים מעודכנים על ידי חברות הדירוג באופן תקופתי, והבנק עושה שימוש בנתונים העדכניים ביותר הקיימים בעת קביעת מסגרות או בחינה של צד נגדי. הדירוג העיקרי המשמש את הבנק לניתוח עצמאי הינו הדירוג הנערך על ידי חברת Fitch.

סיכון האשראי לדיור

במסגרת ניהול סיכוני האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיור. הבנק מעריך את פרופיל הסיכון הגלום במתן אשראי לדיור כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפיזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נוטלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, שקטן בעת האחרונה עקב הוראות בנק ישראל, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלווים ושל יכולת ההחזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכסי.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדיור, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניתוח התיק לפי גורמי הסיכון הטמונים בו (LTV, יחס החזר, מיקום גאוגרפי, גיל ההלוואה, עשירוני הכנסה ועוד), וביצוע מגוון מבחני מצוקה, הבוחנים את השפעת גורמי המקרו על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת אבטלה ושיעור הריבית. הבנק פיתח מודל מתקדם לדיור אשראי לדיור הכולל דירוג לכל הלוואה וחישוב פוטנציאל ההפסד במקרה של כשל. מודל זה מתווסף למערך הניטור הקיים של הבנק.

תאבון ופרופיל הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכוני האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדיור, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנו מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחותו והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

הפרמטרים העיקריים להגדרת תאבון הסיכון בתחום המשכנתאות הם תוצאות מודל פרמייט הסיכון הדיפרנציאלית (המבטאת את רמת הסיכון של נוטל המשכנתא), שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), ומדד איכות האשראי (ראה להלן במסגרת בקרת האשראי). במהלך השנתיים האחרונות הורחבה רשימת מדדי הסיכון במסגרת מסמך המדיניות של הבנק, והתווספו מגבלות על פרמטרים נוספים: יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, לנוכח תאבון הסיכון שנקבע. בפרט, וכפי שצויין לעיל מתבצע ניטור זה במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המאושר בדירקטוריון.

מערך הניטור של פרופיל הסיכון בתיק המשכנתאות מורכב מלמעלה מ-40 מדדי סיכון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון והנהלה, המוצגים במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, תוך בחינת פרופיל הסיכון הנובע מהם, כאשר התפתחות מדדי תאבון הסיכון הללו נבחנת גם לאורך זמן. למערך ניטור זה נוספו גם תוצאות שהתקבלו בשימוש במודלים המתקדמים. מניטור זה עולה כי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות של הבנק נמצא בירידה במהלך הרבעונים האחרונים במרבית מדדי תאבון הסיכון שהוגדרו, כולל LTV ויחס החזר. בפרט, נמצאים שיעורי הכשל בתיק במהלך השנים האחרונות בירידה. בנוסף, וכפי שהוזכר לעיל, בוחן הבנק באופן סדיר את תיק המשכנתאות שלו בתנאי קיצון, כולל תחת שינוי מהותי בתנאי המקרו, בשורה מגוונת של מבחני מצוקה, כולל באמצעות התרחיש האחיד של בנק ישראל. בחינה זו מהווה חלק מבחינת פרופיל הסיכון של התיק. גם בחינה זו מעלה כי רמת הסיכון של התיק נמצאת בירידה וכי פוטנציאל הנזק מאירוע קיצון חמור במשק הינו נמוך יחסית לרמת הון הליבה של הבנק.

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)			
לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני			
שיעור שינוי (באחוזים)	2015	2016	
			משכנתאות שבוצעו (לדירור ולכל מטרה)
7.6	11,579	12,470	מכספי הבנק
			מכספי האוצר:
6.9	43	46	הלוואות מוכונות
(5.2)	77	73	הלוואות עומדות ומענקים
7.6	11,699	12,589	סך הכל הלוואות חדשות
(52.3)	2,851	1,361	הלוואות שמוחזרו
(4.4)	14,550	13,905	סך הכל ביצועים
(15.9)	30,718	25,820	מספר לווים (כולל מיחזורים)

מאפייני תיק האשראי לדירור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור החזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, ויכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חיזוקים אחרים, כגון ערבים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדירור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניטור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי בירידה משמעותית במאפייני הסיכון של ההלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 30 ביוני 2016).

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום ההלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 30 ביוני 2016 עומד על 54.9% בדומה ל-55.0% ב-31 בדצמבר 2015 ול-55.8% ב-31 בדצמבר 2014. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 111.9 מיליארד שקלים חדשים, כ-95% ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ-75%, המבטיח את ההלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור ההלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת ההלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדירור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות ההלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון האמיתי, העדכני להיום, של הלוואות שניתנו עד שנת 2008, כך שרובן ככולן נמצאות בשיעור נמוך מ-75% כיום. היקף ההלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% בשנתיים האחרונות, מגיע לכ-0.2 מיליארד שקלים חדשים, המהווים כ-0.2% בלבד מתיק ההלוואות לדירור.

יצוין בהקשר זה כי שיעור המימון הממוצע של הבנק ליום 30 ביוני 2016, בהתחשב ביתרות לסילוק עדכניות (ללא עדכון של ערך הנכס בעקבות שינויים במחירי הדירור) היה יורד כדלקמן: בהלוואות שגילן עד שנה, בשיעור של כ-3%; בהלוואות שגילן שנה עד 5 שנים, בשיעור של כ-7%; ובהלוואות שגילן מעל 5 שנים, בשיעור של כ-18%. בסך ההלוואות, בשיעור של כ-10%.

ביום 1 בנובמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות אשר מגבילות את שיעור המימון בהלוואות לדיור (הנחיות אלה אוגדו יחד עם הנחיות נוספות במסגרת חוזר בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור מיום 15 ביולי 2014).
בהנחיות אלו נקבע כי שיעור המימון לא יעלה על השיעורים הבאים:

עד 75% - ללווים, אזרחי ישראל, הרוכשים זכות במקרקעין המהווה דירה יחידה (בהתאם להגדרה בסעיף 9(ג) לחוק מיסוי מקרקעין).
עד 70% - למשפרי דיור הרוכשים דירה חלופית (דירה הנרכשת על ידי אזרחי ישראל שבבעלותו דירת מגורים אשר מהווה דירה יחידה לולא רכישת הדירה הנרכשת, ואשר הלווה מתחייב למכור את הדירה הקיימת בהתאם לקבוע בסעיף 9(א1)(א)(2)(א)(2) לחוק מיסוי מקרקעין).
עד 50% - לרוכשי דירה להשקעה, הלוואות לכל מטרה, והלוואות לתושבי חוץ.

הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% (מקרים המוחרגים מההוראה על הגבלת שיעור מימון), מגובות במקרים רבים בביטוח אשראי, המפחית משמעותית את הסיכון לבנק, למרות שאינו משפיע על חישוב שיעור המימון, הקצאת ההון הנדרשת בגין הלוואה זו, או שיעור ההחזר. מתוך יתרת הלוואות, שניתנו בשיעור מימון מקורי גבוה מ-75%, מבטחים בביטוח אשראי כ-2.6 מיליארד המהווים כ-44.2%. בשנים האחרונות, בעקבות הצעדים שנקט הבנק למיזעור הסיכון בתיק המשכנתאות, והגבלות בנק ישראל כמפורט לעיל, ירד שיעור הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מסך תיק האשראי לדיור של הבנק, לכ-0.7% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, כ-0.5% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, וכ-0.3% באשראי שניתן ברבעון השני של שנת 2016.

שיעור החזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדיור משמש מדד למידת הביטחון של הלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. לכן, בנוסף על כך, בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של הלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור החזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור החזר הממוצע בתיק האשראי לדיור של הבנק הוא 27.8%. 79.6% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור החזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-23.6%). כ-16.5% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 35% עד 50% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-40.1%). כ-3.5% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 50% עד 80% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: 59.7%) וכ-0.4% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור החזר גבוה מ-80% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-92.4%).

ההלוואות ששיעור החזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים בעלי היקף גדול של רכוש נוסף, ואשר יכולת החזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאד שלגביה שיעור החזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושכן וליכולת החזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית.

ביום 29 באוגוסט 2013 שלח המפקח על הבנקים הנחיות בנושא מגבלות על מתן הלוואות לדיור, בהן נקבעו מגבלות על שיעור החזר החודשי מההכנסה.

ביום 15 ביולי 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור, המאגד בתוכו, בין היתר, את ההנחיות שתוארו לעיל מיום 29 באוגוסט 2013. כמו כן, בחוזר, הוגדר מחדש המונח "שיעור החזר מהכנסה". לפרטים ראה פרק חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדיור הכוללות חלק בריבית משתנה הן במסלול הצמוד (מדד, מטבע חוץ) והן במסלול הלא צמוד (הלוואות שקליות).

הנחיית המפקח על הבנקים מיום 3 במאי 2011, הגבילה את חלק ההלוואה שניתן בריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה של 5 שנים ל-33% מסך ההלוואה לכל היותר. על פי מכתב המפקח מיום 29 באוגוסט 2013 נקבע בנוסף, כי תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדיור בהן היחס בין חלק ההלוואה בריבית משתנה לבין סך ההלוואה עולה על 67%, וזאת ללא תלות בתדירות שינוי הריבית. הנחיות המפקח על הבנקים שתוארו לעיל מיום 3 במאי 2011 וכן מיום 29 באוגוסט 2013, אוגדו במסגרת חוזר בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור מיום 15 במאי 2014. לפרטים, ראה פרק חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה בריבית משתנה והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מייעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בזהירות בהחלטתם על הרכב ההלוואה. היקף ההלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע לכ- 10.1 מיליארד שקלים חדשים, המהווים כ- 9.0% בלבד מתיק הלוואות לדיור.

עם זאת, יצוין כי לפני אישור הלוואה צמודת פריים, בוחן הבנק את יכולת החזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים ב-2 נקודות אחוז. עם זאת, יצוין כי לפני אישור הלוואה לא צמודה בריבית פריים, בדומה לאישורי הלוואות במסלולים אחרים בריבית משתנה, בוחן הבנק את יכולת החזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים בהתאם ל"ריבית נורמטיבית".

היקף ההלוואה

היקף ההלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליון שקלים חדשים הגיע ביום 30 ביוני 2016 לכ-4.8 מיליארד שקלים חדשים, המהווים כ-4.3% בלבד מתיק האשראי לדיור של הבנק.

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור⁽¹⁾ ליום 30 ביוני 2016 (במיליוני שקלים חדשים):

סך הכל	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)					שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה	שיעור מימון
	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים		
54,415	2,841	8,770	9,256	17,007	12,552	עד 35%	עד 60%
11,741	468	1,193	1,432	4,731	3,126	35%-50%	
2,639	-	-	14	1,199	1,129	50%-80%	
319	-	-	-	109	155	מעל 80%	
30,143	1,710	5,445	5,207	10,680	6,135	עד 35%	60%-75%
5,472	216	684	613	2,169	1,536	35%-50%	
984	-	-	3	367	518	50%-80%	
81	-	-	-	15	52	מעל 80%	
4,404	12	73	100	1,080	1,830	עד 35%	מעל 75%
1,132	4	9	13	251	401	35%-50%	
293	-	-	-	19	120	50%-80%	
59	-	-	-	2	25	מעל 80%	
111,682	5,251	16,174	16,638	37,629	27,579		סך הכל

מזה:

הלוואות שניתנו בסכום מקורי גבוה							
4,776	283	755	674	1,821	1,194	2- מיליון שקלים חדשים	
4.3%	5.4%	4.7%	4.1%	4.8%	4.3%	אחוז מסך האשראי לדיור	
הלוואות בריבית משתנה:							
34,535	1,274	4,431	4,413	10,331	12,498	לא צמודות בריבית פריים	
7,065	5	36	59	560	4,841	צמודות למדד ⁽³⁾	
4,106	62	244	429	1,786	1,246	במטבע חוץ ⁽³⁾	
45,706	1,341	4,711	4,901	12,677	18,585	סך הכל	
הלוואות לא צמודות בריבית פריים							
30.9%	24.3%	27.4%	26.5%	27.5%	45.3%	מסך האשראי לדיור	
הלוואות צמודות למדד בריבית משתנה מסך האשראי לדיור							
6.3%	0.1%	0.2%	0.4%	1.5%	17.6%		
הלוואות בשיעור מימון גבוה							
5.3%	0.3%	0.5%	0.7%	3.6%	8.6%	מ-75% מסך האשראי לדיור	

(1) יתרת הלוואות לדיור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.

(2) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות ל"קבוצות גיל" בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של ההלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר.

בנוסף, מיחזרים של הלוואות, אינם משנים את גיל ההלוואה, כלומר יתרת ההלוואה משיכת למועד המקורי של העמדת ההלוואה. אופן טיפול זה רלוונטי גם למיחזור של הלוואות "מוכונות" שהועמדו במקורן באחריות המדינה ומוחזרו להלוואות באחריות הבנק.

(3) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 30 ביוני 2016 (במיליוני שקלים חדשים):

עומק הפיגור								
יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽⁴⁾ סך הכל	בפיגור של 90 יום או יותר							
	סך הכל מעל 90 ימים	מעל 33 חודשים	מעל 15 חודשים	מעל 6 חודשים	90 ימים ועד 6 חודשים	30 ימים ועד 89 ימים ⁽³⁾	בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ⁽³⁾	
290	56	229	199	10	11	9	5	סכום בפיגור
103	6	97	97	-	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽¹⁾
1,216	150	726	143	67	186	330	340	יתרת חוב רשומה
229	71	158	105	30	23	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
987	79	568	38	37	163	330	340	יתרת חוב נטו

(1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.

(2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

(3) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.

(4) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פירעון.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי לדיור, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניהול סיכון השוק והריבית בתיק הבנקאי

סיכון שוק (Market Risk) - הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה). לבנק אין חשיפה לסחורות וחשיפתו למניות איננה מהותית, כך החשיפה העיקרית שלו לסיכון השוק נובעת מסיכון הבסיס - הסיכון הקיים כאשר הנכסים וההתחייבויות של הבנק נקובים במטבע או מגזרי הצמדה שונים, ומסיכון הריבית בתיק הבנקאי (Interest Rate Risk in the Banking Book), שהינו הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או לשווי הכלכלי של הבנק, הנובע בעיקר, משינויים במבנה עקומי הריבית הרלבנטיים לפעילות הבנק, תזוזות שונות שאינן זהות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לתמחור וניהול החשיפות שלו, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי הבנק (שינוי בהכנסות) ועל שווי נכסיו (שינוי בשווי הוגן). הבנק מנהל את סיכון השוק והריבית שלו באופן אינטגרטיבי, תחת מבנה ארגוני זהה, ובשימוש בכלים, מבנה נתונים, שיטות ומערכות דומות.

סיכונים שוק וריבית הינם חלק בלתי נפרד מעסקי הבנקאות ומניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. עם זאת, רמות חריגות של סיכון שוק ו/או סיכון ריבית עלולות לחשוף את הבנק להפסדים, ולהוות איום על הונו. לפיכך, קבעו דירקטוריון והנהלת הבנק, במסגרת התהליך המוסדר של הבנק למיפוי וזיהוי סיכונים, כי סיכונים השוק והריבית הינם סיכונים מהותיים, וכי ניהול סיכונים אלה הינו חיוני ליציבות הבנק, בפרט לאור סביבת הריבית הנמוכה, והפוטנציאל לשינוי מגמת הריבית במשק. לפיכך, התווה דירקטוריון הבנק מסמך מדיניות ייעודי לטיפול בסיכון השוק והריבית, הקובע את העקרונות לפיהם על הבנק לפעול על מנת לזהות, למדוד, לנטר, לבחון ולבקר את סיכונים השוק והריבית באופן שוטף, הן למהלך עסקים רגיל והן לעיתות קיצון. ניהול סיכונים אלו נועד לשמור על רמת סיכון סבירה, בהתאם למגבלות החשיפה, קרי, תאבון הסיכון שנקבע בגין סיכונים אלה, תוך ניצול הזדמנויות וניטור מתמשך של פרופיל הסיכון, כך שהבנק לא ייחשף להפסדים משמעותיים.

ניהול סיכון השוק והריבית בבנק נחלק לשני מוקדי סיכון עיקריים: תיק בנקאי ותיק סחיר. התיק הסחיר בבנק כולל את התיקים המנוהלים בחדר העסקאות כעושה שוק, שלא למטרות הגנה: תיק איגרות חוב למסחר של יחידת המסחר בריבית (תיק עושה שוק), עסקאות נגזרים המסווגות לתיק עושה שוק וחוזים עתידיים על איגרות חוב - כחלק מתיק הריבית, וכן תיקי אופציות (מטבע חוץ, מעו"ף וריבית) של יחידת המסחר במטבע חוץ, וכן, תיקי ניירות ערך למסחר ואסטרטגיה במטבע ישראלי ובמטבע חוץ ועסקאות נגזרים אשר בוצעו כחלק מאסטרטגיית שוק ספציפית, המנוהלת בניהול פיננסי תחת מגבלות ספציפיות של חשיפה ורווחיות. תיק זה מאופיין בפעילות קטנה יחסית לפעילות בתיק הבנקאי, ונמצא ברמת סיכון נמוכה.

התפתחויות בסיכון השוק והריבית

לבנק שני מודלים עיקריים לניהול סיכון השוק והריבית שלו: מודל ה-VAR ומודל ה-EVE. הבנק מחשב מדדים אלה, כמו גם מדדים נוספים המשמשים אותו לניהול סיכונים אלה, אחת ליום לפחות. מודל ה-VAR הוא מודל סטטיסטי האומד את ההפסד הצפוי לבנק, במהלך אופק השקעה מסוים וברמת ביטחון סטטיסטית הנקבעת מראש. המודל מודד את רמת הסיכון במונחי כסף, כאשר הבנק מתאים את אופק ההשקעה לתיקים אותם הוא בוחן באמצעות מדד זה. הבנק משתמש בשיטה המשלבת בין מספר שיטות חישוב VAR המקובלות בעולם. לחישוב ה-VAR נלווה חישוב BACKTESTING, שנועד לבחון את איכות אומדני החישוב שלו, קרי, לבחון את תחזית המודל לעומת התוצאה בפועל. הבנק קבע תאבון סיכון במונחי VAR, על התיק הכולל שלו, ועל פעילותו בתיקי האופציות השונים (על נכסי בסיס שונים). חישובי ה-VAR על התיק הכולל של הבנק מתבצעים אחת ליום, בעוד החישובים על תיקי האופציות מתבצעים אחת לשעה.

EVE - Economic Value of Equity, הוא מודל המבטא את גישת השווי הכלכלי. מודל זה הוא המודל העיקרי של הבנק לאמידת סיכון הריבית בתיק הבנקאי, והוא בוחן שינויים בשווי הכלכלי של התיק תחת הנחות שונות של שינויים בעקומי הריבית, במצב חיים רגיל ובמצבי קיצון, לרבות עליה/ירידה מקבילה של עקום הריבית בשיעורים גבוהים. בנוסף, לבנק מגוון מבחני מצוקה (קיצון) ברמות חומרה שונות שנועדו לבחון את פרופיל הסיכון שלו בעת אירוע קיצון, לנוכח תאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. כמו כן, מפעיל הבנק שיטות חדשות לבחינת סיכון הריבית בתיק הבנקאי בעת חרום, כולל תרחיש קיצון המתבצע במתווה כלכלי. תרחיש זה מתבסס על הבנת הבנק לגבי אופן התפתחות בעת קיצון של תנאי המאקרו הרלבנטיים לסיכונים אלה. בנוסף, מבצע הבנק תרחיש במסגרתו זז עקום הריביות בצורה שאינה מקבילה. תרחיש כזה משלים את גישת ה-EVE, המתבססת על תזוזה מקבילה בעקומי הריבית.

להלן ערך ה-VAR של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2015	2015	2016	
195	338	292	לסוף התקופה
379 (מאי)	379 (מאי)	292 (יוני)	ערך מקסימלי במהלך התקופה
193 (אוקטובר)	303 (ינואר)	235 (ינואר)	ערך מינימלי במהלך התקופה

תוצאות בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי מצביעות על מקרה אחד שבו ההפסד היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה. החריגה שנרשמה, בגובה 5.5 מיליוני שקלים חדשים, נבעה בעיקר מעליה חדה בעקום הצמוד, כתגובה לפרסום המדד ולירידה בציפיות האינפלציוניות. מספר מקרים זה עומד בקריטריונים, כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל. לפיכך, מודל ה-VAR של הבנק תקין.

להלן החריגות במהלך התקופה שנבחנה (במיליוני שקלים חדשים):

מועד החריגה	גודל החריגה
17 ביולי 2013	5.5

ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי

להלן השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים):

30 ביוני 2016						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע חוץ			מטבע ישראלי			
סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
(518)	5	(17)	193	327	(1,026)	עליה של 2%
731	(5)	19	(189)	(453)	1,359	ירידה של 2%

30 ביוני 2015						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע חוץ			מטבע ישראלי			
סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
(1,115)	(7)	(28)	107	323	(1,510)	עליה של 2%
1,249	10	30	(94)	(471)	1,774	ירידה של 2%

31 בדצמבר 2015						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע חוץ			מטבע ישראלי			
סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
(668)	(11)	(37)	(72)	83	(631)	עליה של 2%
819	12	39	91	(198)	875	ירידה של 2%

במסגרת עריכת התחזית לתזרימים הצפויים מפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי שיעור ואופן הסילוקים המוקדמים. סיכון שוק בתיק הסחיר של הבנק, שמורכב בעיקרו מתיקים המנוהלים בחדר עסקאות, מנוהל באמצעות מגבלות כמותיות המוגדרות לכל תיק בהתאם לפעילותו.

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2016					
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
108,130	1,756	3,637	10,366	7,008	5,897
9,467	7,999	25,758	13,299	8,323	7,771
1,242	1,294	1,741	234	186	131
118,839	11,049	31,136	23,899	15,517	13,799
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
75,508	10,606	15,448	11,257	9,622	4,868
26,169	19,760	10,505	9,890	8,332	7,781
1,506	1,414	1,412	241	181	49
103,183	31,780	27,365	21,388	18,135	12,698
מכשירים פיננסיים, נטו					
15,656	(20,731)	3,771	2,511	(2,618)	1,101
15,656	(5,075)	(1,304)	1,207	(1,411)	(310)

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) סווג מחדש.

2015 בדצמבר 31			2015 ביוני 30			2016 ביוני 30					
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
בשנים	באחוזים	בשנים	באחוזים	בשנים	באחוזים	בשנים	באחוזים	בשנים			
1.04	3.19	131,739	1.08	3.04	121,366	1.07	3.51	140,760	790	218	2,958
1.23		66,214	1.18		79,376	1.08		72,669	-	-	52
0.73		2,763	0.73		4,509	0.66		4,828	-	-	-
1.10		200,716	1.11		205,251	1.06		218,257	790	218	3,010
0.82	1.18 ⁽³⁾	119,611	0.68	1.12 ⁽³⁾	108,772	0.95	1.04	128,120	-	149	662
1.42		77,724	1.37		86,742	0.91		82,489	-	-	52
0.85		3,729	0.85		5,094	0.61		4,803	-	-	-
1.05		201,064	0.98		200,608	0.93		215,412	-	149	714
		-348			4,643			2,845	790	69	2,296
								2,845	2,845	2,055	1,986

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2016					
מעל חמש עד עשר שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה עד חודש
מטבע ישראלי צמוד מדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
3,408	10,484	20,528	11,217	2,343	817
101	1,454	1,167	691	181	13
3,509	11,938	21,695	11,908	2,524	830
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
7,907	8,360	12,707	4,960	1,239	730
153	1,280	4,411	3,610	217	112
8,060	9,640	17,118	8,570	1,456	842
מכשירים פיננסיים, נטו					
(4,551)	2,298	4,577	3,338	1,068	(12)
6,718	11,269	8,971	4,394	1,056	(12)

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

2015 בדצמבר 31			2015 ביוני 30			2016 ביוני 30					
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשרים שנים
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
2.64	2.64	52,284	2.68	2.29	53,004	2.53	2.91	49,791	11	30	953
3.08		3,221	3.27		3,082	2.78		3,607	-	-	-
2.67		55,505	2.71		56,086	2.55		53,398	11	30	953
3.54	1.59	37,438	3.73	1.04	40,237	3.72	1.01	38,486	2	-	2,581
1.61		8,958	1.53		11,911	1.83		9,783	-	-	-
3.17		46,396	3.23		52,148	3.34		48,269	2	-	2,581
		9,109			3,938			5,129	9	30	(1,628)
								5,129	5,129	5,120	5,090

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2016					
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
מטבע חוץ⁽¹⁾					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
10,937	4,572	2,002	1,156	526	1,207
39,341	28,530	11,730	3,950	3,980	3,124
850	2,690	1,647	240	164	41
51,128	35,792	15,379	5,346	4,670	4,372
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
19,284	7,355	8,423	389	237	147
22,619	16,662	24,473	4,230	4,180	2,874
1,510	1,633	1,942	234	168	118
43,413	25,650	34,838	4,853	4,585	3,139
מכשירים פיננסיים, נטו					
7,715	10,142	(19,459)	493	85	1,233
7,715	17,857	(1,602)	(1,109)	(1,024)	209

הערות ספציפיות:

- (1) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (2) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (3) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

2015 בדצמבר 31			2015 ביוני 30			2016 ביוני 30					
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשרים שנים
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
1.53	1.66	19,218	0.97	1.50	21,473	0.78	2.80	20,791	308	-	83
1.50		81,065	1.50		85,727	0.38		90,668	-	-	13
0.42		4,215	0.42		5,811	0.23		5,632	-	-	-
1.46		104,498	1.34		113,011	0.44		117,091	308	-	96
0.34	0.63	37,401	0.35	0.57	37,613	0.34	0.62	36,453	614	-	4
0.94		64,073	0.89		70,497	0.63		75,051	-	-	13
0.44		3,101	0.44		5,131	0.25		5,605	-	-	-
0.71		104,575	0.69		113,241	0.52		117,109	614	-	17
		(77)			(230)			(18)	(306)	-	79
								(18)	(18)	288	288

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2016

עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד שנה	מעל שנה עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
------------------------	--------------------------------	---------------------	---------------------------	---------------------------

חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים

ובגין נכסים פיננסיים מורכבים

נכסים פיננסיים ⁽¹⁾	119,884	8,671	16,856	32,050	18,018	10,512
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	48,821	36,710	38,179	18,416	13,757	10,996
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2,092	3,984	3,388	474	350	172
סך הכל שווי הוגן	170,797	49,365	58,423	50,940	32,125	21,680

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים

ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות

התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	95,522	19,200	28,831	24,353	18,219	12,922
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	48,900	36,639	38,588	18,531	13,792	10,808
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,016	3,047	3,354	475	349	167
סך הכל שווי הוגן	147,438	58,886	70,773	43,359	32,360	23,897

מכשירים פיננסיים, נטו

סך הכל החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	23,359	(9,521)	(12,350)	7,581	(235)	(2,217)
סך הכל החשיפה המצטברת	23,359	13,838	1,488	9,069	8,834	6,617

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) סווג מחדש.

הערות כלליות:

- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי בביאור 15 בדוח הכספי.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 15 בדוח הכספי.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- עסקאות מסוימות שביצע הבנק מהוות מכשירים פיננסיים מורכבים, הכוללים רכיבים נגזרים משובצים שלא חולצו, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בין היתר, כוללות עסקאות אלה הלוואות עם תחנות יציאה, פיקדונות נושאי ריבית מדורגת עם מועדי משיכה, אשראים ופיקדונות עם הבטחת רצפה ופיקדונות עם ברירת הצמדה. הבנק משקף את סיכון הריבית בגין מכשירים אלו באופן סביר, באמצעות פריסת פירעון תזרימי המזומנים על פי מועדי החוזה והנחות שונות המבוססות על ניסיון העבר.

2015 בדצמבר 31			2015 ביוני 30			2016 ביוני 30					
משך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	ללא	מעל	מעל	
ממוצע	תשואה	ממוצע	תשואה	ממוצע	ממוצע	תשואה	תקופת	עשרים	עשרים	עד	
אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	אפקטיבי ⁽²⁾	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	פירעון	שנה	שנים	שנים	
בשנים	באחוזים	בשנים	באחוזים	בשנים	באחוזים	בשנים	באחוזים				
1.50	2.79	203,241	1.50	2.57	195,843	1.38	3.21	211,342	1,109	248	3,994
1.42		150,500	1.38		168,185	0.73		166,944	-	-	65
0.54		6,978	0.56		10,320	0.43		10,460	-	-	-
1.45		360,719	1.42		374,348	1.09		388,746	1,109	248	4,059
1.25	1.38	⁽³⁾ 194,450	1.27	1.04	⁽³⁾ 186,622	1.36	1.01	203,059	616	149	3,247
1.23		150,755	1.18		169,150	0.84		167,323	-	-	65
0.66		6,830	0.64		10,225	0.42		10,408	-	-	-
1.23		352,035	1.21		365,997	1.12		380,790	616	149	3,312
		8,684			8,351			7,956	493	99	747
								7,956	7,956	7,463	7,364

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית (במיליוני שקלים חדשים):

סך הכל	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
30 ביוני 2016						
211,342	2,005	3,005	15,781	49,791	140,760	נכסים פיננסיים ⁽²⁾
177,404	6,394	13,194	76,712	3,607	77,497	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
(203,059)	(2,585)	(5,374)	(28,494)	(38,486)	(128,120)	התחייבויות פיננסיות ⁽²⁾
(177,731)	(5,942)	(10,806)	(63,908)	(9,783)	(87,292)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
7,956	(128)	19	91	5,129	2,845	סך הכל
31 בדצמבר 2015						
203,241	2,107	3,507	13,604	52,284	131,739	נכסים פיננסיים ⁽²⁾
157,478	5,549	13,217	66,514	3,221	68,977	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
(194,450)	(2,798)	(6,113)	(28,490)	(37,438)	(119,611)	התחייבויות פיננסיות ⁽²⁾
(157,585)	(5,018)	(10,499)	(51,657)	(8,958)	(81,453)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
8,684	(160)	112	(29)	9,109	(348)	סך הכל

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית (במיליוני שקלים חדשים)⁽⁴⁾:

שינוי בשווי ההוגן במיליוני שקלים באחוזים	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי				
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד			
30 ביוני 2016								
השינוי בשיעורי הריבית:								
2.0	163	8,119	(123)	16	127	5,393	2,706	גידול מיידי מקביל של אחוז אחד
0.2	18	7,974	(127)	19	94	5,157	2,831	גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז
(2.2)	(173)	7,783	(133)	23	60	4,825	3,008	קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד
31 בדצמבר 2015								
השינוי בשיעורי הריבית:								
(2.8)	(239)	8,445	(162)	105	(96)	9,188	(590)	גידול מיידי מקביל של אחוז אחד
0.4	31	8,715	(160)	111	(36)	9,118	(318)	גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז
2.8	241	8,925	(157)	119	46	9,005	(88)	קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד

- (1) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (2) כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירי פיננסיים חוץ מאזניים.
- (3) יובהר כי בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, כפי שמפורט בביאור 15 בדוחות הכספיים, משקפת ריבית ההיוון לנכסים הפיננסיים סיכון אשראי גלום וריבית ההיוון להתחייבויות הפיננסיות משקפת גם את פרמיית גיוס המקורות של הבנק. זאת בשונה מאופן חישוב השפעת סיכון הריבית בתיק הבנקאי, במונחי Economic Value of Equity - EVE, הכולל השפעת החשיפה לריבית חסרת סיכון בלבד.
- (4) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, כשהם מהוונים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.
- (5) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה בביאור 15 בדוחות הכספיים.

ניתוח החשיפה למדד ושער חליפין

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 30 ביוני 2016:

גידול (שחיקה) בהון (במיליוני שקלים חדשים):

תרחיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾		תרחישים				
ירידה מקסימלית	עליה מקסימלית	ירידה של 10%	ירידה של 5%	עליה של 5%	עליה של 10%	
(52.7)	89.4	(612.6)	(306.3)	306.3	612.6	מדד
0.4	4.9	13.9	3.7	10.7	16.6	דולר
0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.3	ליש"ט
(0.6)	0.9	(1.0)	(0.8)	0.8	1.7	יין
1.9	2.4	6.1	4.1	3.5	5.3	אירו
0.9	(2.0)	1.7	0.7	(0.4)	(1.1)	פר"ש

(1) תרחישי הקיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.

לפרטים נוספים בדבר סיכון שוק וריבית, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניהול הסיכון התפעולי

הסיכון התפעולי מוגדר על ידי בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

לבנק מסמך מדיניות ייעודי לטיפול בסיכון התפעולי. מנהל הסיכון התפעולי הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, שהוא גם מנהל הסיכונים הראשי של הבנק. מסגרת הטיפול שנקבעה כוללת גם את המסגרת הנדרשת לטיפול במעילות והונאות, המהוות חלק מקטיגוריות הסיכון התפעולי, על פי הנחיות בנק ישראל. הבנק פעל בתקופה האחרונה להטמעת מסגרת לטיפול בסיכון התפעולי שאיננה בהכרח רק דפנסיבית, קרי, פועלת אך ורק למזעור פוטנציאל ההפסדים מאירועי סיכון תפעולי, אלא פועלת באופן אקטיבי להסדרת היבטי הסיכון התפעולי במערכות, תהליכים ובבקורות אותם מפעיל הבנק, במטרה לתמוך בהשגת יעדיו העסקיים.

מדיניות הבנק קובעת את תאבון הסיכון התפעולי של הבנק לכ-1% מהון הליבה של הבנק. תאבון זה מנוטר באופן שוטף באמצעות מעקב אחר אירועי כשל שגרמו להפסד, המנוהלים לפי הקטגוריות השונות של הסיכון התפעולי, על פי הוראת בנק ישראל, והוא מכליל בתוכו גם הפסדים שהתרחשו בגין סיכון משפטי, אבטחת מידע וסייבר, כולל מעילות והונאות. בנוסף קובעת המדיניות תאבון סיכון להפסדים פוטנציאליים בעת התרחשות אירוע קיצון. הבנק פועל לקביעת תאבון סיכון איכותי, בעיקר, על ידי יצירת אינדיקטורים לסיכון, שיש להם מבט קדימה, והם יכולים להעיד על פוטנציאל להתפתחות סיכון תפעולי, וזאת, בנוסף לאיסוף הפסדים בפועל, קרי, הפסדים שכבר התרחשו. הבנק נמצא במהלך להסדרת KRI (אינדיקטורים לסיכון) גם על המערכות הטכנולוגיות המרכזיות שלו.

הבנק מבצע סקרים לזיהוי ומיפוי סיכונים תפעוליים בחטיבות השונות כתהליך מתמשך. במהלך השנה האחרונה הורחבה מתכונת ביצוע הסקרים, והם כוללים מיפוי של הסיכונים המהותיים בכל יחידה, מבחינת קיצון, אינדיקטורים לסיכון (KRI), בחינת המערכות הטכנולוגיות הפועלות בתחום הנסקר, וסיכונים מעילות והונאות. הבנק פועל כדי להגדיר, במקומות שניתן, גם אינדיקטורים לביצוע (KPI), כדי להדק את הקשר בין היעדים העסקיים לרמת הסיכון התפעולי הגלומה בהם, בהתאם למסגרת המעודכנת של הבנק, שצוינה לעיל. תוצאת הסקרים, AI (פעולות לביצוע) ניזונים, כחלק מתהליכי ההערכה העצמית, בפורומים ייעודיים להם שותפים מנהלי היחידות הנסקרות ונציגי החטיבה לבקרת סיכונים. במהלך התקופה האחרונה הבנק בוחן את היכולת לבצע סקרי סיכונים תפעוליים משולבים עם סיכונים בקרה פנימית נוספים, כך שהסקרים יספקו תמונה על מכלול הסיכונים להם חשופה היחידה הנסקרת ומידת השפעתם על היעדים העסקיים שלה.

בנוסף לסקרים אלו, מנתח הבנק אירועים חיצוניים בארץ ובעולם, אשר עשויים לספק מידע על נסיבות ונזקים פוטנציאליים בהם עלול להתממש סיכון תפעולי. ניתוחים אלו משמשים את הבנק ליישום מהלכים מתאימים על התהליכים המקבילים המתקיימים בבנק. כחלק מהראיה המשולבת של מכלול סיכונים הבקרה הפנימית, התניע הבנק בשנה האחרונה מהלך להקמת והטמעת מודול חדש בפורטל הסיכונים התפעוליים, שיכלול את כל המידע והפעולות הרלוונטיות לביצוע ביחידה, בגין סיכונים אלה.

מסגרת הטיפול של הבנק בסיכון תפעולי נסקרת מדי רבעון, במסגרת מסמך הסיכונים של הבנק. כחלק מזה, מוצג פרופיל הסיכון, קרי, רמת ההפסדים בפועל, לנוכח תאבון הסיכון, וכן, מוצגים ומנותחים האירועים המהותיים ביותר שהתרחשו במהלך הרבעון.

בתחילת שנת 2016 אישרה הנהלת הבנק מסגרת נרחבת לביצוע תחקירים ותהליכי הפקת לקחים בבנק. מסגרת זו קבעה את כל המרכיבים הנדרשים לשם ביצוע תחקירים, בהתרחש אירועים המהותיים תהליכי הפקת לקחים ולימוד, לתמיכה בניהול הסיכון התפעולי בבנק ולשיפור בתהליכים ובבקורות התומכים בפעילותו העסקית של הבנק.

המשכיות עסקית

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 355. במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 יישם הבנק את תכנית התרגול והאימון הרב שנתית הכוללת ביצוע תרגילים וניסויים טכנולוגיים, לצורך בחינה ושיפור רמת המוכנות והמודעות של הנהלת הבנק והעובדים בהתמודדות עם תרחישי אסון, ובכלל זה בוצע תרגול בתרחיש מלחמה ובכלל זה תורגלו חדר העסקות החליפי של הבנק ופרוגרמת החירום של הבנק בלוד. הבנק החל בתהליך ריענון ניתוח התהליכים העסקיים (BIA) ועדכון מסמכי יסוד בתכנית המשכיות העסקית כנגזרת מכך.

פעילות הבנק בכל הקשור להמשכיות עסקית מעוגנת במדיניות ייעודית. דיווחים בגין ההתקדמות במסגרת הטיפול בהמשכיות העסקית מועברים להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ולמליאת הדירקטוריון ונכללים במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

הוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, מתווה עקרונות לניהול נאות של סיכוני סייבר באופן המחייב הרחבה והתאמה של המסגרת לניהול סיכוני טכנולוגיית המידע, בהיבט תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. בהתאמה, אושרה בבנק אסטרטגיה ומדיניות הגנת סייבר מקיפה ונקבעו קווי ההגנה ליישומה, מונה מנהל אבטחת מידע והגנת סייבר הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים ובאחריותו, בין היתר, קביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק, פיתוח תכנית עבודה להגנת הסייבר, מעקב אחר יישום תכנית העבודה בתחום זה ובחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע והגנת הסייבר.

יחסי הגומלין וזרימת המידע בין המערכים הוגדרו בכתב, והם כוללים בין היתר התייחסות לתחומי: אבטחת מידע, אבטחה פיזית, ממשל מערכות מידע, תפעול מערכות מידע, ניהול סיכונים, הונאות, ניהול כח אדם, המשכיות עסקית, ניהול יחסי לקוחות, דוברות וייעוץ משפטי.

יישום מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק נעשה, בין היתר, באמצעות החטיבה לטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ. במסגרת זו, מיושמת תפיסת ניהול הכוללת בין היתר, עקרונות מנחים לניהול הגנת הסייבר. יישום עקרונות אלו והבטחת עדכנותם, תוך שילובם בהחלטות אסטרטגיות ובפעילות העסקית של הבנק, יבטיח את עקביותה ושלמותה של תפיסת ניהול הגנת הסייבר, לאורך זמן.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הבנק נערך לאבטחת שירותי ענן, על פי הצורך.

מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר, מתבססת על העקרונות הבאים:

- מיפוי וזיהוי סיכוני הסייבר.
 - יישום וביסוס מערך בקרות אפקטיבי, תוך שילוב חוצה ארגון של טכנולוגיות, כוח אדם, תהליכים ונהלים.
 - קיום מערך בקרות המיושם באמצעות מנגנונים ניהוליים, תפעוליים וטכניים.
 - קביעת מנגנונים להגנה על נוכחות מקוונת.
 - הגנת סייבר פרואקטיבית המיושמת באמצעות מיפוי והכרת הסביבה, חיזוי וחקר איומים, שקלול תמונת מצב עדכנית, פיתוח תהליכי תגובתיות, שימוש בטכניקות הטעיה, הסטה ועיכוב, יכולת עמידות סייבר והתאוששות, וביצוע תהליכי חקירה, תחקיר ומיצוי הדין.
 - יישום אבטחה רב שכבתית, במספר מעגלים ודיסציפלינות (לוגית ופיזית) החל מהמערך החיצוני הנגיש ללקוחות וכלה במערכות הפנימיות, שיתוף מידע ומודיעין.
 - שימוש במערך ניטור, בקרה ותגובה לניהול אירועי סייבר תוך התייחסות בראייה משולבת כלל תאגידיית עבור מרכיבי כוח אדם, דרכי תקשורת ונהלים.
 - דיווחים תקופתיים ושוטפים על ניהולם של מכלול הסיכונים.
 - ניתוח והערכה שוטפים של איומי הסייבר ותרגול מכלול הגורמים בטיפול באירועי סייבר.
 - פיתוח תרחישי קיצון בתחום אבטחת המידע והסייבר.
- כמשלים לכך, מוסמך תחום הבנקאות המקוונת בבנק בתקן ניהול אבטחת מידע ISO 27001.

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 התרחשו מספר ניסיונות להתקפות סייבר כנגד הבנק. מנגנוני המניעה והבקרה התריעו ומנעו התקפות אלו. אירועים אלו דווחו כנדרש ולא גרמו נזק כספי לבנק.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוגדר, במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא סיכונים תפעוליים כ-"כולל", אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים".

הבנק מתייחס אל הסיכון המשפטי על דרך ההרחבה בכל הקשור להתנהלות של הבנק ביחסיו עם מחזיקי העניין השונים שלו (לקוחות, ספקים, צדדים שלישיים אחרים וכו'). בגדר הסיכון המשפטי נכללים סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה, הוראות רגולטוריות, פסיקה של ערכאות שיפוטיות או מעין שיפוטיות והסיכונים המשפטיים הנובעים מפעילות הבנק השוטפת. מנהלת הסיכון המשפטי בבנק הינה היועצת המשפטית הראשית. הבנק פועל באורח מתמיד על מנת למזער במידת האפשר את הסיכונים המשפטיים הנלווים לפעילותו השוטפת וכן פועל להנחלת תרבות, הלכה למעשה, של איתור הסיכון המשפטי ומזעורו באופנים שונים.

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטוחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק. לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים.

בחטיבה המשפטית של הבנק מיושמים תהליכים פנימיים המבטיחים מעקב שוטף אחר התפתחויות בחקיקה, בפסיקה ובהוראות רגולטוריות אחרות, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של קבוצת הבנק. במסגרת זו, מנחה החטיבה המשפטית את הגורמים הרלוונטים בבנק לעניין יישום השלכות הנובעות מהתפתחויות אלה. החטיבה המשפטית נותנת ייעוץ שוטף ליחידות הבנק השונות, ובכללן חלק מחברות הבת. זאת, בין היתר, על דרך מתן חוות דעת, עריכה ועדכון של מסמכים משפטיים, תמיכה בעדכון נהלים וכד'.

בבנק נקבעו נהלים המסייעים למזעור הסיכונים המשפטיים, לרבות הסדרת הממשק בין החטיבה המשפטית לבין יחידות הבנק השונות. כמו כן, מעורבת החטיבה המשפטית במהלכי ההדרכה השונים בסניפים, במרכז ההדרכה של הבנק ובעריכת לומדות מקצועיות לצורך הנחלת ידע משפטי נדרש לפעילותו השוטפת של הבנק.

התייחסות דומה קיימת אף לגבי שלוחות הבנק בחוץ לארץ (סניפים וחברות בת), תוך שאלו מסתייעים בשירותי עורכי דין חיצוניים מקומיים, אשר אושרו על ידי החטיבה המשפטית של הבנק. חברות הבת של הבנק ושלוחותיו בחוץ לארץ אימצו נהלים דומים לעניין ניהול הסיכון המשפטי ומדווחות בדיווחים מיידיים ורבעוניים למנהלת הסיכון המשפטי של הבנק אודות סיכונים משפטיים אשר אותרו אצלן.

ניהול סיכון הנזילות והמימון

סיכון נזילות נובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. סיכון הנזילות מנוהל במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין 310 (ניהול סיכונים), 342 (ניהול סיכון נזילות) ו-221 (יחס כיסוי נזילות). הסיכון מנוהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון וההנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה.

ניהול סיכון הנזילות מעוגן במסמך מדיניות המובא בתדירות של לפחות אחת לשנה לאישור הדירקטוריון. מסמך המדיניות כולל את אופן ניהול הסיכון, לרבות סמכויות ואחריות האורגנים השונים, מנגנון הניהול השוטף של סיכון הנזילות, אפיון כל הפרמטרים למדידת הסיכון במהלך עסקים רגיל ובתרחישי הלחץ השונים, מגבלות הדירקטוריון וההנהלה, לרבות מגבלות בתחום הריכוזיות ומבנה המקורות, ותכנית חירום מפורטת לטיפול במקרה של משבר נזילות לרבות מצבי הכוננות השונים בניהול סיכון הנזילות והאמצעים האפשריים בכל אחד מסוגי התרחישים ופרק הזמן המוערך לביצוע.

דירקטוריון הבנק קובע את האסטרטגיה לניהול סיכון הנזילות ואת תיאבון הסיכון על פי הדרישה הרגולטורית באמצעות סדרה של מגבלות בשלושת הממדים של הסיכון: מצב עסקים רגיל, תרחישים (יחס כיסוי נזילות ויחס נזילות מזערי - מודל פנימי) וריכוזיות. הנהלת הבנק קבעה סדרה נוספת של מגבלות המהווים קווים מנחים לניהול - מעבר למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. הניהול השוטף של הסיכון מבוצע באמצעות אינדיקטורים אנדוגניים ואקסוגניים למצב הבנק בפרט ולמצב המערכת. בבנק פותח מדד משולב למעקב אחר השווקים הפיננסיים בישראל לזיהוי ואבחון מצב של אי יציבות במערכת הפיננסית בארץ - מדד זה הינו מדד תומך החלטה להכרזה על מצב כוננות בשל תרחיש מערכת. במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 לא נרשמו חריגות ממגבלת הדירקטוריון.

בסוף הרבעון השני של שנת 2016 העלה הבנק את רמת הכוננות לכוננות מוגברת, (דהיינו מעקב הדוק אחר הפרמטרים והאינדיקטורים במודל) עקב אירועי ה-BREXIT (יציאת בריטניה מהאיחוד האירופאי), כאשר בפועל, לא הייתה השפעה על מצב הנזילות של הבנק. הכוננות הוסרה בתחילת הרבעון השלישי.

סיכון מימון

סיכון מימון נובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות. סיכון זה מנוהל כחלק מסיכון הנזילות באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים.

ריכוזיות מקורות המימון, כאמור, מנוטרת באמצעות מגוון רחב של מגבלות דירקטוריון, הנהלה וכן אינדיקטורים לניהול הסיכון (Key Risk Indicators) תחת מספר תתי קטגוריות: גודל, סוג לקוח, מפקיד בודד, כמות לקוחות, מוצר ואורך חיים של הפקדה ממוצעת. הוגדר "מדד על" המשקלל את כלל האינדיקטורים הקשורים לריכוזיות מקורות המימון. הניהול השוטף של מבנה המקורות, כולל התוויה של מדיניות לגיון המקורות ותקופות המימון וכן קביעת יעדים ספציפיים למדדי הסיכון. ניטור הריכוזיות מבוצע בתדירות יומית, מדווח ומנוהל באופן שוטף.

מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים - פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים וכן גיוסי איגרות חוב. הבנק פועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים, בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה. בסוף הרבעון השני של שנת 2016 סיכון ריכוזיות מקורות המימון נותר נמוך.

כמו כן, החשיפות לנגזרים מנוהלות באופן שוטף. בהתאם למצב החשיפה מול כל צד נגדי, מבוצעת השלמה מיידית של ביטחונות נדרשים לצד נגדי או דרישה מיידית לביטחונות מצד נגדי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון המימון ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

יחס כיסוי הנזילות

החל מיום 1 באפריל 2015 הבנק מיישם את הוראה 221, שנכנסה לתוקף במועד זה. ההוראה קובעת יחסי נזילות מינימאליים לתקופה של חודש ("LCR גולטוריו"), המחושבים על בסיס מקדמים אחידים למערכת הבנקאית אשר נקבעו על ידי בנק ישראל בהתבסס על הנחיות באזל III. יחס כיסוי הנזילות הרגולטורי המינימלי נקבע לשיעור של 60% החל מיום 1 באפריל 2015, 80% החל מיום 1 בינואר 2016 ו- 100% החל מיום 1 בינואר 2017. דירקטוריון הבנק קבע כרית בטחון נוספת מעבר ליחס המזערי. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחדיו ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. הוראה זו הינה בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים, כנדרש בהוראה 342, כפי שתואר לעיל.

גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 חלה עלייה ביתרת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של כ-162.4 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2015, להיקף של כ-169.6 מיליארדי שקלים חדשים ביום 30 ביוני 2016, גידול של כ-4.5%.

במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של כ-116.5 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-6.8% לעומת סוף שנת 2015. במגזר צמוד המדד עלה היקף פיקדונות הציבור לכ-17.4 מיליוני שקלים חדשים, עליה של כ-3.9% ובמגזר מטבע חוץ ירד היקף פיקדונות הציבור לכ-35.7 מיליארדי שקלים חדשים, ירידה של כ-2.4% לעומת סוף שנת 2015.

ליום 30 ביוני 2016 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק לכ-9.6 מיליארדי שקלים חדשים.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד) לרבעון השני של שנת 2016 הסתכם ב-99% (היחס המינימאלי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים עומד על 80%) לעומת 97% ברבעון הראשון. נכון ליום 30 ביוני 2016 הסתכם יחס כיסוי הנזילות ב-100%. העלייה ביחס הממוצע לעומת הרבעון הקודם מוסברת גם בשל גיוס נטו של מקורות מול תוספת השימושים והמשך שיפור מבנה המקורות של הבנק באמצעות גיוס מקורות מימון יציבים. במחצית הראשונה של שנת 2016 לא נרשמו חריגות ממגבלות יחס זה.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון ציות ורגולציה

פעילותו העסקית של הבנק כפופה להוראות רגולציה. סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות". החל מיום 1 בינואר 2016, בעקבות כניסתה לתוקף של הוראת ניהול בנקאי תקין 308 החדשה, הורחבה תחולת האחריות במסגרת ניהול סיכון הציות, ולפיכך כוללות הוראות הציות חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לרבות עמדות שקבע הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור), נהלים פנימיים וקוד אתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק. הוראות הציות כוללות גם את חוק יעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 וחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול חוקי השקעות, התשנ"ה-1995 (להלן - "חוק הייעוץ") (להלן ביחד - "דיני ניירות ערך"), וכן את חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. הטיפול בציות לחוקים אלה מבוצע גם במסגרת תכניות אכיפה פנימיות של דיני ניירות ערך ודיני הגבלים עסקיים, בהתאמה.

סיכון הציות כולל גם את הסיכון חוצה הגבולות, המוצג בנפרד להלן. הבנק פועל גם לקיום תכניות אכיפה אפקטיביות בדיני ניירות ערך ובדיני הגבלים עסקיים, המותאמות לבנק ולנסיבותיו הייחודיות, כחלק מן המערך של ניהול הסיכונים הכולל בבנק. זאת, במטרה להבטיח את הציות לדיני ניירות ערך ולמנוע את הפרתם. הממונה על האכיפה, באמצעות קצין הציות, מרכז את הטיפול בנושא הציות של הבנק לחובות המוטלות עליו על פי דיני ניירות ערך, בכלל, ובהתאם לתכנית האכיפה בפרט. הממונה על האכיפה יהיה אחראי, מטעם ההנהלה, על יישומה השוטף של תכנית האכיפה והטמעתה בבנק. אגף הציות מנהל מיפוי של סיכונים הציות בתחומים השונים, עורך לעיתים סקרי ציות בנושאים שונים, ומבצע מהלכי הדרכה להטמעת מדיניות הציות בבנק. קצין הציות חבר בפורומים שונים בבנק לשם הבטחת ראייה מערכתית של היבטי ציות שונים. על מנת להבטיח ציות לכלל הוראות הדין, בנושאים השונים, כפי שפורטו לעיל, מקיים קצין הציות מערך בקרה, בהתאם לתכניות בקרה. מטרת הבקורות הינה לבדוק את עמידת סניפי הבנק ויחידותיו בהוראות הדינים השונים, ואת אפקטיביות הבקורות המבוצעות על ידי היחידות העסקיות ויחידות המטה השונות. רמת סיכון הציות המשיכה במגמת ירידה בתחילת שנת 2016. הירידה נובעת מהמשך הטיפול בסיכונים שסווגו ברמות הגבוהות, ומהמשך חיזוק הבקרה הן ביחידות הקו הראשון והן בקו השני. זאת, על רקע המשך המגמה של הגברת הרגולציה. לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון חוצה גבולות

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

הסיכון חוצה הגבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. הסיכון חוצה הגבולות חל בעיקר בשלוחות הבנק בחוץ לארץ; בפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ; בפעילות עסקית שמקיימים נציגי הבנק במדינות זרות; וביחס לכספים של לקוחות ישראליים פרטיים המושקעים בחוץ לארץ. הסיכון חוצה הגבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act). לפרטים נוספים בדבר חוק FATCA, ראה חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בזוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. מנהל הסיכון חוצה הגבולות הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של הסיכון חוצה הגבולות.

תיאבון הסיכון לסיכונים חוצי הגבולות הינו אפס. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בקשר עם סיכונים חוצי גבולות יטופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה. הבנק קבע תכנית עבודה רב שנתית לפונקציית הציות, הכוללת יעדים איכותיים להפחתת סיכון הציות בכלל הבנק. במסגרת ניהול הסיכון חוצה הגבולות, מנטר הבנק ובודק בחינה מיוחדת, תנועות כספיות אשר אחד הצדדים להן הוא במדינה, שלגביה קיימות סנקציות בינלאומיות.

לאחר התגברות הסיכון אשתקד, פחת הסיכון חוצה הגבולות במידה מתונה בתחילת שנת 2016. הירידה המתונה נובעת מהמשך ההיערכות לניהול הסיכון.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

איסור הלבנת הון

קצין הציות הראשי שמונה בקבוצת הבנק, במסגרת החטיבה לבקרת סיכונים, משמש גם אחראי על יישום חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור בקבוצת הבנק, לרבות בשלוחות הבנק בחוץ לארץ.

אגף הציות פועל להטמעת הוראות הדין בנושא. האגף מטפל בדיווחים הסובייקטיביים אודות פעולות בלתי רגילות המועברים לרשות לאיסור הלבנת הון וכן בביצוע בקורות שונות על פעילות בחשבונות שונים על פי פרופיל הסיכון שלהם, במתן ייעוץ שוטף לסניפים בתחום זה ובביצוע הדרכות המותאמות לעובדים השונים בבנק, על פי תפקידיהם. כמו כן, בהתאם למדיניות הבנק אשר נקבעה על ידי הדירקטוריון במאי 2010, נערך מידי שנתיים מבחן ידע לכלל עובדי הבנק. מבחן כאמור בוצע בשנת 2014.

בבנק פעולות מערכות מחשב שונות לצורך איתור פעולות בלתי רגילות ולצורך מעקב אחר הטיפול בדיווחים הסובייקטיביים.

הבנק מיישם על בסיס קבוצתי, בשינויים המחויבים, את מדיניותו בתחום ואת הוראות הדין, בחברות הבת שלו ושלוחותיו השונות בארץ ובחוץ לארץ. בעקבות התיקון לחוק איסור הלבנת הון, המוסיף עבירות מס חמורות לרשימת עבירות המקור, ובכך מחיל עליהן את כל החובות בתחום איסור הלבנת הון, נערך הבנק להתאמת תהליכי העבודה והתשתיות לעמידה בדרישה זו.

סיכון איסור הלבנת הון מתרחב במהלך שנת 2016, לאור ההתווספות של עבירות מס חמורות, כאמור לחוק איסור הלבנת הון.

סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול גם לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון המזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות.

הבנק הגדיר את תיאבון הסיכון לסיכון מוניטין כתיאבון סיכון מזערי. במהלך השנים האחרונות פעל הבנק ליצירת מסגרת לטיפול בסיכון המוניטין. ראיית הבנק היא שיש לטפל בסיכון זה לפי עקרונות דומים לאלה הנהוגים בטיפול בסיכונים האחרים, כגון, סיכון האשראי או סיכון השוק, זאת למרות שסיכון זה נחשב בעייתי יותר לכימות. לכן, בדומה לסיכונים האחרים, קבע דירקטוריון הבנק מסמך מדיניות ייעודי לטיפול בסיכון מוניטין בו נקבעו העקרונות לניהול הסיכון, תאבון הסיכון, מדידתו, והדרכים להפחתתו. בהתאם, שילב הבנק את סיכון המוניטין בתהליכי ניהול הסיכונים השוטפים שלו, כולל בתהליך לאישור מוצר או פעילות חדשים ובתהליכי ההערכה העצמית שמבצע הבנק, ויצר מסגרת למדידת הסיכון באופן שוטף. דגש רב ניתן על הקמת שרשרת דיווחים והפעילות הנדרשת בעת מצב קיצון, זאת בכדי להפחית את השפעתו של הסיכון, לו יתממש. פעילות זו דורשת זיהוי התממשות הסיכון כבר בשלבים הראשונים להופעתו, בכדי לאפשר הפעלת כלים איכותיים וכמותיים מוקדם ככל שניתן, לצורך הטיפול בסיכון. המדיניות מתייחסת לכל חברות הבת של הבנק, וקובעת את חובת הדיווח ואת דרכי הדיווח והפעולה הנדרשות מהן, בעת אירוע שהוגדר כאירוע מוניטין. תיאום שוטף מתקיים עם בנק ייחב בנושא. מנהלת סיכון המוניטין הינה מנהלת חטיבת השיווק, פרסום ופיתוח עסקים של הבנק.

הבנק מודד בשגרה את סיכון המוניטין שלו בשוק ההון, בקרב הציבור, ובקרב הלקוחות והקהילה העסקית. מדידה זו מתבססת על מחקרים רבעוניים יעודיים הבוחנים את עמדות הציבור (לקוחות הבנק ולקוחות בנקים אחרים), על ניטור חודשי של שיח הרשת, על מחקרי שביעות רצון בקרב לקוחות הבנק ועוד. דיווחים בגין סיכון מוניטין מועברים להנהלה ולדירקטוריון הבנק במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, כפי שמקובל לגבי כל הסיכונים שמופו על ידי הבנק.

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016 לא אירעו אירועים שהשפיעו לרעה על מוניטין הבנק.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון. מהותיות הסיכון האסטרטגי מחייבת את הבנק לנקוט אמצעים שיאפשרו את ניהול הסיכון, תוך נקיטת אמצעים להערכה ולזיהוי מקדים של אירועים, העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

הבנק פועל תחת המתווה האסטרטגי ותאבון הסיכון שאושר על ידי דירקטוריון הבנק. סטייה מאסטרטגיית הבנק מחייבת את אישור דירקטוריון הבנק. הסיכון מנוטר על ידי החטיבה לתכנון, תפעול ונכסי לקוחות (להלן: "החטיבה לתכנון ותפעול") ומאוגר על ידי החטיבה לבקרת סיכונים.

המבנה הארגוני לניהול הסיכון כולל את הדירקטוריון והנהלה, היחידות המיישמות את התוכנית האסטרטגית בתהליכים עסקיים ותפעוליים, החטיבה לתכנון ותפעול והחטיבה לבקרת סיכונים. יחידות הבנק אחראיות ליישום התוכנית האסטרטגית, באמצעות תכניות עבודה שנתיות שהותוו להשגת המטרות האסטרטגיות.

מנהל הסיכון האסטרטגי הוא המנהל הכללי, ובהתאם להנחיותיו בוחנת ההנהלה באופן תקופתי את יישום האסטרטגיה, המעקב אחר התפתחויות רגולטוריות, כלכליות או טכנולוגיות בעלות השפעה על האסטרטגיה, וייזום תכניות עבודה שנתיות הנגזרות ותואמות את התוכנית האסטרטגית. החטיבה לתכנון ותפעול והחטיבה לבקרת סיכונים עוקבות אחר הסיכון האסטרטגי באופן בלתי תלוי, בהיבטי בקרה שונים ובעיקר: העמידה ביעדים, מיפוי וזיהוי הסיכונים, מבחני מצוקה, מבחני איום וניטור פרופיל הסיכון המתמשך לנוכח תאבון הסיכון של הבנק. התהליך האחרון הינו תהליך מתמשך, שנועד להפעיל כלים מגוונים, בעיקר כלי דיווח, כדי לוודא כי הבנק לא חרג ממסגרות הפעולה ותקרות החשיפה שנקבעו. מעבר למעקב הרציף אחר יישום תכניות העבודה והתאמתן לתוואי האסטרטגי, הבנק עוקב גם אחר התפתחויות של גורמים אקסוגניים אשר עלולים להשפיע על הסיכון האסטרטגי של הבנק. תכניות העבודה של חטיבות הבנק מותאמות בעת הצורך לסביבה העסקית המשתנה במטרה לעמוד ביעדים העסקיים ובתוואי האסטרטגי. הבנק ערוך למצבי חירום בצורה שתצמצם את מידת הפגיעה בתוכנית העסקית והאסטרטגית שלו, לו יתפתחו תנאי קיצון כלכליים או בטחוניים. כדי למזער את פוטנציאל הפגיעה בתוכנית העסקית של הבנק, שם הבנק בשנים האחרונות דגש, בין היתר, על התהליך לאישור מוצר או פעילות חדשים. במסגרת התהליך נבדקים המוצרים או הפעילויות החדשים בהיבטי הערך העסקי שלהם לבנק, לעומת השפעתם, אם בכלל, על פרופיל הסיכונים של הבנק ועל הסיכון האסטרטגי.

התפתחויות בסביבה העסקית שעלולות להשפיע על הסיכון האסטרטגי

- הכלכלה העולמית מאופיינת בשנים האחרונות בחוסר יציבות ובהתמתנות של הצמיחה הכלכלית לצד סביבת ריבית אפסית וצמיחה ממותנת של הביקושים העולמיים, בנוסף להתגברות המתוחות הגאו-פוליטית בעולם בעקבות התחזקות הפונדמנטליזם האסלאמי. קצב הצמיחה של המשק הישראלי הואט בשנים האחרונות בשל קיפאון של הייצוא. הבנק עוקב באופן שוטף אחר השלכות אפשריות של האטה בפעילות הכלכלית העולמית ובפעילות המשק הישראלי, העלולה להרע את מצבם של משקי הבית או לפגוע בפעילות העסקית בענפי משק שונים. בפרט, הבנק נערך לאפשרות כי יהיה שינוי במגמת הריבית במשק הישראלי.
- התגברות התחרות במערכת הפיננסית על רקע הרחבת פעילותם של גופים חוץ בנקאיים בייחוד בתחום האשראי, ועל רקע כניסתן של חברות טכנולוגיה לזירת התיווך הפיננסי, בעיקר במגזר משקי הבית והעסקים הקטנים.
- השפעתן של הוראות רגולציה בתחומי ליבה של הפעילות הבנקאית, ובכללן השפעותיה האפשריות של המלצות "הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים הנפוצים בישראל" ('ועדת שטרומ').

להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון ⁽¹⁾	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה	
השפעה כוללת של סיכונים שוק	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	נמוכה-בינונית	
סיכון אינפלציה	בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון מחירי מניות	נמוכה	
סיכון נזילות	בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון תפעולי	נמוכה	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכון ציות ורגולציה	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון חוצה גבולות	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון איסור הלבנת הון	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון מוניטין ⁽²⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון אסטרטגי – עסקי	נמוכה	מנהל כללי

- (1) ההערכה של השפעתם של גורמי הסיכון לעיל מביאה בחשבון את הסיכונים הנוגעים לחקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כמו גם את כלל פעילות הבנק להגנה על עמדתו בקשר עם החקירה. לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ולפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה נגזרת ובקשה לאישור תובענה ייצוגית בהקשר זה, ראה ביאורים 10 ב.2, 10 ב.3, א.10 ו-4 לדוחות הכספיים.
- (2) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

מידת ההשפעה של הסיכונים השונים בטבלה לעיל, נקבעה בהתאם להערכות ההנהלה כפי שהן נערכות מעת לעת, על פי ניטור מדדי הסיכון הכמותיים השונים שקבע הבנק, כולל כיוון התפתחותם כפי שהם מופיעים במסמך הסיכונים הרבעוני ובתאום עם תהליך ותוצאות ה-ICAAP שביצע הבנק, בהובלת מנהלי הסיכונים של הבנק.

תהליך ה-ICAAP, לוקח בחשבון היבטים איכותיים והיבטים כמותיים, כולל פרופיל הסיכון של הבנק, תוצאות תרחישים מגוונים של הבנק ותהליך תכנון ההון. במהלך הרבעון האחרון של שנת 2015, כחלק בלתי נפרד ממסגרת תהליך ה-ICAAP, ובמסגרת דיוני תכנית העבודה של הבנק לשנת 2015, ביצע הבנק תהליך עצמי לאמידת איכות ניהול הסיכונים שמופו על ידו. תהליך זה התבסס על דירוג רמת הסיכון ואיכות ניהול המתבצע באופן בלתי תלוי על ידי צוותים מטעם מנהלי הסיכון, וצוותים מטעם בקרי הסיכון. תהליך זה הוסיף מימד חדש ליכולת הבנק להעריך את השפעת רמת הסיכונים השונים, ואיכות ניהולם, על התפתחות פרופיל הסיכון של הבנק לנוכח תאבון הסיכון כפי שנקבע. בקביעת רמת הסיכון, השתמשו צוותי הבנק, בין היתר, בסקאלת רמת הסיכון, שאושרה על ידי הבנק לשנת 2016.

סקאלה זו הגדירה את פוטנציאל ההפסדים מכל סיכון במצב שוק רגיל ובמצב שוק סוער (באמצעות מבחני קיצון), במונחים של הון הבנק והרווח השנתי הצפוי, באופן הבא: סיכון נמוך הוגדר כפוטנציאל להפסד שלא יעלה על 1% מהון הבנק (כרווח חודשי), סיכון בינוני הוגדר כפוטנציאל להפסד שלא יעלה על 6% מהון הבנק (רווח חצי שנתי), וסיכון גבוה הוגדר כפוטנציאל להפסד מעל לסכום זה.

החל מראשית שנת 2013 מציג הבנק בכל רבעון, כאמור לעיל, במסגרת מסמך הסיכונים שלו את התפתחות פרופיל הסיכון של הבנק לנוכח תאבון הסיכון שנקבע, וזאת, במהלך ארבעת הרבעונים שקדמו למועד הגשת מסמך הסיכונים. מהלך זה, הנוסף למהלך המתבצע בעת דיוני תכנית העבודה, מאפשר לבנק לעקוב באופן שוטף אחר רמת הסיכונים השונים להם הוא חשוף, וכן אחר כיוון (תנדודיות) התפתחות פרופיל הסיכון שלו.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 בדוחות הכספיים לשנת 2015.

יישום כללי החשבונאות על ידי ההנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפים בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים, ראה פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. **הפרשות בגין תביעות משפטיות** - בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- 1) סיכון צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"צפויה", נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.
- 2) סיכון אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"אפשרית", נערכת במקרים מסוימים הפרשה מסוימת בדוחות הכספיים, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים.
- 3) סיכון קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"קלושה", לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

בביאור 26 ג' בדוחות הכספיים השנתיים ניתן גילוי לתביעות מהותיות, שסכומן (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ובביאור 10 ב. בדוחות כספיים אלה ניתן גילוי לשינויים מהותיים ביחס לאמור בדוחות השנתיים. כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן במועד עריכת הדוחות הכספיים להעריך את סיכוייהן, ולכן לא בוצעה בגינן הפרשה.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך את סיכויי התממשות החשיפה.

יצוין כי ההפרשה בגין תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, תלויה בגורמים רבים וכרוכה באי ודאות גבוהה. מידע חדש שיגיע לבנק בעתיד ונוגע לחשיפות הקיימות למועד אישור הדוחות הכספיים יכול להשפיע באופן מהותי על גובה החשיפה או גובה ההפרשה הנדרשת בגין החשיפה. לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים. במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016, לא חלו שינויים במדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, אשר מפורטים בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים המבוססות על דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן - הצהרה על הגילוי).

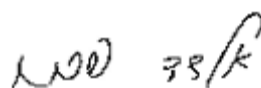
הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקורות ונהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר להנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

בהמשך להתאמת הבקורות והנהלים לגבי הגילוי הנוגעות לשינוי מבנה הדוחות הכספיים אשר בוצעו בשנת 2015, בוצעו במחצית הראשונה של שנת 2016 התאמות נוספות הנוגעות לדוחות כספיים רבעוניים. הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו ליום 30 ביוני 2016 את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום התקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון השני של שנת 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

אלדד פרשר
מנהל כללי

משה וידמן
יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
רמת גן, ו' באב התשע"ו
10 באוגוסט 2016